

ATŪMWO

Jesũ Kuoywo Athiĩ Igũrũ

¹ Thiĩnĩ wa ibuku rĩakwa rĩa mbere, wee Theofilorĩ, nĩndakwandikiire maũndũ mothe marĩa Jesũ aambĩiririe gwĩka na kũrutana ² nginya mũthenya ũrĩa oirwo agĩtwarwo igũrũ thuutha wa kũhe atũmwo arĩa aathu-urĩte mawatho na ũndũ wa Roho Mũtheru. ³ Thuutha wa kũnyariirĩka gwake, akĩionania kũrĩ andũ acio na akiheana imenyithia nyingĩ cia kuonania atĩ aarĩ muoyo. Nĩamoimĩriire ihinda rĩa mũthenya mĩrongo ĩna, na akĩaria ũhoro ũkonĩ ũthamaki wa Ngai. ⁴ Hĩndĩ ĩmwe, rĩrĩa aarĩianagĩra nao, nĩamathire, akĩmeera atĩrĩ: “Mũtikoime Jerusalemu, no etererai kĩheo kĩrĩa Ithe witũ eeranĩire, o kĩrĩa inyuĩ mwanaigua ngĩaria ũhoro wakĩo. ⁵ Nĩgũkorwo Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũrĩbatithio na Roho Mũtheru mũthenya mĩingĩ ĩtaanathira.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maagomanire hamwe makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ihinda rĩrĩ nĩrĩo ũgũcookeria andũ a Isiraeli ũthamaki wao?”

⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ: “Ti ũhoro wanyu kũmenya ciathĩ o na kana mahinda marĩa Ithe witũ atuĩte na ũhoti wake mwene. ⁸ No nĩmũrĩheo hinya rĩrĩa Roho Mũtheru arĩũka igũrũ rĩanyu; na inyuĩ nĩmũgatuĩka aira akwa thiĩnĩ wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thĩ.”

⁹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoywo na igũrũ o meroreire, narĩo itu rĩkĩmũhumbĩra magĩtiga kũmuona rĩngĩ.

¹⁰ O hĩndĩ ĩyo maikarĩte macũthĩrĩirie mũno akĩambata matu-inĩ-rĩ, o rĩmwe andũ eerĩ mehumbĩte nguo njerũ

makĩrũgama o hau maarĩ. ¹¹ Makĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya a Galili,* mũrũgamĩte haha mũcũthĩrĩrie igũrũ nĩkĩ? Jesũ o ro ũcio, ũrĩa weherio harĩ inyuĩ aatwarwo igũrũ-rĩ, agaacooka o ro ũguo mwamuona agĩthĩ.”

Mathia Gũthuurwo Acooke Ithenya rĩa Judasi

¹² Hĩndĩ iyo magĩcoka Jerusalemu moimĩte Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ,† mũigana wa rũgendo rũrĩa rũngĩathirwo mũthenya wa Thabatũ kuuma itũũra inene. ¹³ Rĩrĩa maakinyire, makĩambata nyũmba ya igũrũ rĩa maikaraga. Nao andũ arĩa maarĩ ho maarĩ Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mũrũ wa Alufayo, na Simoni Mũzelote, na Judasi mũrũ wa Jakubu. ¹⁴ Othe makĩnyiitanĩra hamwe, makĩrũmanĩrĩria kũhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesũ, o na ariũ a nyina na Jesũ.

¹⁵ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Petero akĩrũgama gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa meetĩkĩtie (gĩkundi kĩa andũ ta igana rĩa mĩrongo rĩrĩ), ¹⁶ akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, Maandĩko no nginya mangĩahingire marĩa Roho Mũtheru aaririe tene na kanua ka Daudi ũhoro ũkonĩ Judasi, ũrĩa watongoririe andũ arĩa maanyiitire Jesũ. ¹⁷ Aarĩ ũmwe witũ na nĩagwatanagĩra na ithuĩ ũtungata-inĩ ũyũ.”

¹⁸ (Judasi nĩagũrĩre gĩthaka na kĩheo kĩrĩa aamũkĩrĩre nĩ ũndũ wa waganu wake. Nake akĩgũa gĩthaka-inĩ kũu na mũnduru, nayo nda yake igĩtathũka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹ Andũ othe a kũu Jerusalemu makĩigua ũhoro ũcio, na nĩ ũndũ ũcio magĩĩta gĩthaka kũu na rũthiomi rwao Ekiladama, ũguo nĩ kuuga, Gĩthaka kĩa Thakame.)

* 1:11 Arutwo a Jesũ othe moimĩte Galili tiga o Judasi, no hĩndĩ iyo nĩeyũragĩte. † 1:12 Kĩrĩma gĩkĩ kĩa rĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Bethania. Ayahudi matietikĩrĩtio gũthĩ rũgendo rũraiho mũthenya wa Thabatũ.

²⁰ “Nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ,

“‘Mũciĩ wake ũrokira ihooru;
kũroaga mũndũ wa gũtũũra kuo,’

ningĩ gũkaandikwo atĩrĩ,

“‘Ūtongoria wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ.’

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ kwagĩrĩire gũthuurwo mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ arĩa makoretwo marĩ hamwe na ithuĩ ihinda rĩothe rĩrĩa Mwathani Jesũ aaceeraga na ithuĩ,

²² kwambĩrĩria hĩndĩ ya ũbatithio wa Johana nginya hĩndĩ ĩrĩa Jesũ oirwo akĩambata akĩehera harĩ ithuĩ. Nĩgũkorwo mũndũ ũmwe wa aya no nginya atuĩke mũira hamwe na ithuĩ ũhoru-inĩ wa kũriũka gwake.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgamia andũ eerĩ, Jusufu ũrĩa wetagwo Barasaba[‡] (na no oĩkaine ta Jusito), na Mathia.

²⁴ Magĩcooka makĩhooya makiuga atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ ngoro ya mũndũ wothē. Tuonie nũũ wa aya eerĩ ũthuurĩte ²⁵ nĩguo oe ũtungata ũyũ wa gũtuĩka mūtũmwo, ũrĩa Judasi aatigire nĩguo athiĩ kũrĩa kũrĩ gwake.” ²⁶ Magĩcooka magĩcuuka mĩtĩ, nagueo mūtĩ ũkĩg-wĩra Mathia; nĩ ũndũ ũcio akĩongererwo harĩ atũmwo acio ikũmi na ũmwe.

2

Roho Mũtheru Gũũka Hĩndĩ ya Bendegothito

¹ Hĩndĩ ĩrĩa mũthenya wa Bendegothito* wakinyire-rĩ, acio othe magĩkorwo maarĩ handũ hamwe. ² Na o rĩmwe mũgambo ta wa rũhuho rũnene rũkũhurutana na hinya ũgĩũka kuuma igũrũ, ũkĩiyũra nyũmba yothē ĩrĩa maaikarĩte. ³ Makĩona kĩndũ gĩatarĩĩ ta nĩnĩmbĩ cia mwaki

[‡] 1:23 Barasaba nĩ kuuga “Mũrũ wa Thabatũ.” * 2:1 Bendegothito nĩ kuuga “mĩrongo ĩtano” (Alaw 23:16) tondũ gĩathĩ kĩu gĩokaga mũthenya wa mĩrongo ĩtano kuuma kiumia kĩa Bathaka.

iria ciagayũkanĩte igĩkara igũrũ rĩa mũndũ o mũndũ.
⁴ Othe makĩiyũrio Roho Mũtheru na makĩambĩrĩria kwaria na thiomi ingĩ o ta ũrĩa Roho aamahotithirie.

⁵ Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu nĩ gwaikaraga Ayahudi etigĩri Ngai kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ. ⁶ Rĩrĩa maiguire mũgambo ũcio, gĩkundi kĩa andũ gĩgĩcookanĩrĩra kĩgegete, tondũ o mũndũ aamaiguaga makĩaria na rũthiomi rwake kũmbe. ⁷ Nao makĩgega mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ andũ aya othe maraaria ti andũ a Galili? ⁸ Nĩ kĩĩ kĩratũma mũndũ o mũndũ witũ amaigue makĩaria na rũthiomi rwa kũrĩa aaciarĩrwo? ⁹ Andũ a Parithi, na a Media, na a Elamu; o na andũ arĩa matũũraga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mĩena ya Libia ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Kurene, na ageni a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi); na andũ a Kirete, na a Arabia, tũramaigua makĩaria na thiomi ciitũ ũhoru wa magegania ma Ngai!” ¹² Mamakĩte na makagega makĩũrania atĩrĩ, “Ũũ nĩ kuuga atĩa?”

¹³ Amwe ao, o na kũrĩ ũguo, nĩmamathirĩkirie, makiuga atĩrĩ, “Aya nĩkũrĩno marĩtwo nĩ ndibei.”

Petero Kwarĩria Gĩkundi kĩa Andũ

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Petero akĩrũgama hamwe na arĩa ikũmi na ũmwe, akĩanĩrĩra na akĩarĩria gĩkundi kũu kĩa andũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aitũ Ayahudi o na inyuĩ inyuothe mũtũũraga Jerusalemu, rekei ndĩmũtaarĩrie ũhoru ũyũ; thikĩrĩriai wega ũrĩa nguuga. ¹⁵ Andũ aya ti arĩũ, ta ũrĩa mũreciiria. Rĩu nĩ thaa ithatũ tu cia rũciini! ¹⁶ Aca gũtitarĩĩ ta ũguo, ũhoru ũyũ nĩguo warĩtio nĩ mũnabii Joeli, akiuga atĩrĩ:

¹⁷ “Ngai ekuuga atĩrĩ, matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩa nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho wakwa. Ariũ na aarĩ anyu nĩmakarathaga mohoro,

Aanake anyu nĩmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

18 O na ningĩ nĩngaitĩrĩria ndungata ciakwa
cia arũme na cia andũ-a-nja Roho wakwa matukũ-inĩ
macio,
nacio nĩkarathaga mohoro.

19 Nĩngonania morirũ kũu igũrũ matu-inĩ,
na nyonanie ciama gũkũ thĩ,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo ikwambata.

20 Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio mũnene wa Mwathani ũrĩa
ũrĩ riiri gũkinya.

21 Na nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ wotho ũgaakaĩra
rĩitwa rĩa Mwathani nĩakahonokio.’

22 “Inyuĩ andũ aya a Isiraeli, thikĩrĩria ũhoro ũyũ: Jesũ
wa Nazarethi aarĩ mũndũ waheanĩtwo nĩ Ngai kũrĩ inyuĩ
na ũndũ wa ciama, na morirũ, na cionereria, irĩa Ngai
aaringire gatagatĩ-inĩ kanyu agereire harĩ we, o ta ũrĩa
inyuĩ ene mũũĩ. 23 Mũndũ ũyũ aaneanirwo moko-inĩ
manyu, kũringana na ũrĩa Ngai aatuĩte na ũrĩa aamenyete
o mbere; na inyuĩ, mũteithĩrĩrio nĩ andũ arĩa aaganu,
mũkĩmũũraga na njĩra ya kũmwambithia mũtharaba-inĩ.

24 No Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ, akĩmuohora
ruo-inĩ rwa gĩkuũ, tondũ gũtingĩahotekire atũũre anyi-
itĩtwo nĩkĩo. 25 Tondũ Daudi oigire atĩrĩ ũhoro wake:

“Nĩndonaga Mwathani arĩ mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ,
ndingĩenyenyeka.

26 Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩnjanjamũku, naruo rũrĩmĩ
rwakwa rũgakena;

o naguo mwĩrĩ wakwa nĩgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko,

27 tondũ ndũkandiganĩria mbĩrĩra-inĩ,

o na kana ũreke ũrĩa waku Mũtheru abuthe.

²⁸ Nĩũũmenyithĩtie nĩjira cia muoyo;
nĩũkanjiyũria gĩkeno ndĩ harĩa ũrĩ.'

²⁹ "Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, no ndĩmwĩre ndĩ na ũũmĩrĩru atĩ ithe witũ Daudi niakuire na agĩthikwo, na mbĩrĩra yake ĩrĩ o gũkũ nginya ũmũthĩ ũyũ. ³⁰ Nowe aarĩ mũnabii na nĩamenyete atĩ Ngai nĩamwĩrĩre na mwĩhĩtwa atĩ nĩagaikarĩria ũmwe wa rũciaro rwake gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. ³¹ Nĩ ũndũ nĩamenyete ũhoru ũcio mbere, nĩaririe ũhoru wa kũriũka gwa Kristũ, atĩ ndaatiganĩirio mbĩrĩra-inĩ, o na kana mwĩrĩ wake ũkĩbutha. ³² Ngai nĩariũkĩtie Jesũ ũcio, na ithuĩ ithuothe tũrĩ aira a ũhoru ũcio.

³³ Kuona atĩ nĩatũũgĩrĩtio guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, na nĩamũkĩrĩre kĩiranĩro kĩa Roho Mũtheru kuuma kũrĩ Ithe, nake nĩatũitĩrĩrie Roho ta ũrĩa mũrona rĩu na mũkaigua.

³⁴ Nĩgũkorwo Daudi ndaambatire agĩthĩĩ igũrũ, no nĩoigire atĩrĩ,

"Mwathani nĩeerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

"Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

³⁵ o nginya rĩrĩa ngaatua thũ ciaku
gaturwa ka makinya maku."'

³⁶ "Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli nĩmamenye atĩrĩ: Ngai nĩ atuĩte Jesũ, o ũcio mwambire, Mwathani na Kristũ."

³⁷ Rĩrĩa andũ maiguire ũhoru ũcio, ũkĩmatheeca ngoro, makĩũria Petero na atũmwo acio angĩ atĩrĩ, "Ariũ a Baba, twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?"

³⁸ Nake Petero akĩmacookeria atĩrĩ, "Mwĩrĩrei na mũbatithio mũndũ o mũndũ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ, nĩguo mũrekerwo mehia manyu. Na inyuĩ nĩ mũkwamũkĩra kĩheo kĩa Roho Mũtheru. ³⁹ Kĩiranĩro gĩkĩ nĩ kĩanyu na ciana cianyu, na andũ arĩa othe marĩ kũraya, na andũ arĩa othe Mwathani Ngai witũ ageeta moke harĩ we."

⁴⁰ Akĩmataara na ciugo ingĩ nyingĩ, akĩmakaanagia; na akĩmathaitha, akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhonokiei kuuma kũrĩ rūciaro rūrũ ruogomu.” ⁴¹ Andũ arĩa meetĩkĩrire ndũmĩrĩri yake makĩbatithio, na mũthenya ũcio makĩongererereka andũ ta ngiri ithatũ.

Ngwatanĩro ya Andũ arĩa Metĩkĩtie

⁴² Nao nĩmerutĩire kũgwatĩria ũrutani wa atũmwo, na ngwatanĩro-inĩ, na ũhororĩ-inĩ wa kwenyũrana mũgate, na kũhooya. ⁴³ Andũ othe makĩiyũrwo nĩ guoya, nao atũmwo magĩka morĩrũ maingĩ, na makĩringa ciama. ⁴⁴ Andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ hamwe, na nĩmagwatanagĩra indo ciothe. ⁴⁵ Makĩendia ithaka ciao na indo ciao, makaheaga mũndũ o wotho kũringana na bata wake. ⁴⁶ O mũthenya nĩmagomanaga hekarũ-inĩ. Nĩmenyũraga mũgate marĩ mĩciĩ-inĩ yao, na makarĩĩanĩra marĩ na gĩkeno, na marĩ na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetĩkĩrĩka kũrĩ andũ othe. Nake Mwathani nĩongagĩrĩra thiritũ-inĩ yao andũ arĩa maahonokaga o mũthenya.

3

Petero Kũhonia Mũndũ warĩ Mwonju

¹ Mũthenya ũmwe Petero na Johana nĩmambatire magĩthĩĩ hekarũ-inĩ ihinda rĩa mahooya, na kwarĩ thaa kenda cia mũthenya. ² Na rĩrĩ, mũndũ waciarĩtwo arĩ mwonju nĩakuuagwo agatwarwo kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩa gĩetagwo Githaka, akaigwo ho o mũthenya nĩguo ahooe mbeeca kũrĩ andũ arĩa maatoonyaga hekarũ. ³ Na rĩrĩa onire Petero na Johana marĩ hakuhĩ gũtoonyarĩ, akĩmahooya mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana makĩmũkũũrĩra maitho. Hĩndĩ ĩyo Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tũrore!” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio akĩmarora, erĩgĩrĩire atĩ nĩmekũmũhe kĩndũ.

⁶ Petero agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Betha na thahabu ndirĩ nacio, no kĩrĩa ndĩ nakĩo nĩkĩo ngũkũhe. Thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũkĩra wĩtware.”
⁷ Akĩmũnyiita guoko gwake kwa ũrĩo, akĩmũrũgamia na igũrũ, na o hĩndĩ iyo magũrũ na thũng’wa cia mũndũ ũcio ikĩgĩa na hinya. ⁸ Nake akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩra gwĩtwara. Agĩcooka agĩthiĩ nao hekarũ-inĩ, etwarĩte na magũrũ, akĩrũgarũgaga na akĩgoocaga Ngai.
⁹ Rĩrĩa andũ othe monire agĩitwara na magũrũ akĩgoocaga Ngai, ¹⁰ makĩmenya atĩ nĩ mũndũ ũrĩa watũũraga aikarĩte kihingo-inĩ kĩa hekarũ kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka akĩhooya mbeeca. Nao makĩgega mamakĩte nĩkuona ũrĩa kwanĩkĩte harĩ mũndũ ũcio.

Petero Kwarĩria Andũ arĩa Meroreire

¹¹ Mũndũ ũcio watũũrĩte ahooyaga mbeeca-rĩ, o enyiitĩrĩire Petero na Johana, andũ othe makĩgega na magĩũka mateng’erete nginya hau maarĩ, naho heetagwo Gĩthaku gĩa Solomoni. ¹² Rĩrĩa Petero onire ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, ũndũ ũyũ ũramũgegia nĩkĩ? Mũratũrora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ watũma mũndũ ũyũ etware na magũrũ?” ¹³ Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitũ, nĩagoocithĩtie ndungata yake Jesũ. Inyuĩ nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkĩmũkaana mbere ya Pilato, o na gũtuũka nĩatuĩte itua rĩa kũmũrekere-ria. ¹⁴ Mwakaanire ũrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga muohorerwo mũũragani. ¹⁵ Mworagire ũrĩa mũheani wa muoyo, no Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Ithui tũrĩ aira a ũhoru ũcio. ¹⁶ Nĩ ũndũ wa wĩtikio thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ, mũndũ ũyũ mũrona na mũũĩ, nĩagĩite na hinya. Nĩ rĩĩtwa rĩa Jesũ na wĩtikio ũrĩa uumanaga nake watũma mũndũ ũyũ ahone o ta ũrĩa inyuothe mũreyonera.

¹⁷ “Na rĩrĩ, ariũ a lthe witũ, nĩnjũũ atĩ mwekire ũguo nĩ ũndũ wa kũrigwo, o ta ũrĩa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No rĩrĩ, ũguo nĩguo Ngai aahingirie ũrĩa aarĩtie o mbere na tũnua twa anabii othe, akiuga atĩ Kristũ wake nĩakanyariirĩka. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mwĩreirei na mũgarũrũke kũrĩ Ngai, nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgĩe na mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwathani, na ²⁰ nĩguo atũme Kristũ, o we ũrĩa wamũritwo nĩ ũndũ wanyu, nake nĩwe Jesũ. ²¹ We no nginya aikare igũrũ o nginya ihinda rĩkinye rĩa Ngai rĩa gũcookereria maũndũ mothe, o ta ũrĩa eranĩire o tene na tũnua twa anabii aake atheru. ²² Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, ‘Mwathani Ngai wanyu nĩakamwarahũrĩra mũnabii o ta nĩ kuuma kũrĩ andũ anyu. Na no nginya mũgaathikĩrĩria ũrĩa wothe akaamwĩra. ²³ Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ũrĩa ũtakamũthikĩrĩria, nĩakeherio biũ kuuma kũrĩ andũ ao.’

²⁴ “Ti-itherũ, anabii othe kuuma hĩndĩ ya Samũeli, arĩa manaaria, nĩ maaririe ũhoru wa matukũ maya. ²⁵ Na inyuĩ mũrĩ ariũ a anabii, na a kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aarĩkanĩire na maithe manyu. Eerire Iburahĩmu atĩrĩ, ‘Na nĩ ũndũ wa rũciaro rwaku, andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo.’ ²⁶ Rĩrĩa Ngai aariũkirie ndungata yake, aambire kũmĩtũma kũrĩ inyuĩ nĩgeetha amũrathime na ũndũ wa kũgarũra o ũmwe wanyu kuuma kũrĩ mĩtũũrĩre yanyu ya waganu.”

4

Petero na Johana Marĩ Mbere ya Kĩama

¹ Nao athĩnjĩri-Ngai, na mũnene wa arangĩri a hekarũ, o na Asadukai magĩthiĩ harĩ Petero na Johana rĩrĩa maaragĩria andũ. ² Nĩmaiguĩte ũũru mũno tondũ atũmwo nĩmarutaga andũ na makahunjia ũhoru wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ thĩinĩ wa Jesũ. ³ Makĩnyiita Petero na Johana, na tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ, makĩmaikia njeera

nginya mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩire. ⁴ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa maiguire ndũmĩrĩri iyo nĩmetĩkirie, naguo mũigana wa arũme ũkĩongerereka magĩkina ta 5,000.

⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ, aathani ao na athuuri, na arutani a watho makĩgomana kũu Jerusalemu. ⁶ Nake Anasi, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, aarĩ ho, marĩ na Kaiafa, na Johana, na Alekisandro, na andũ arĩa angĩ maarĩ a nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ⁷ Magĩathana atĩ Petero na Johana mareehwo mbere yao, na makĩambĩrĩria kũmooria ciũria. Makĩmooria atĩrĩ, “Mũrahotire gwĩka ũndũ ũcio na hinya ũrĩkũ, kana na rĩitwa rĩrĩkũ?”

⁸ Nake Petero, aiyũritwo nĩ Roho Mũtheru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aathani na athuuri a andũ! ⁹ Angĩkorwo twĩtĩtwo ũmũthĩ nĩgeetha tũtaarĩrie ũhoru wa gũiko kĩa kirĩa gũikĩrwo mũndũ ũcio ũratũũrĩte arĩ mwonju, na tũũrio ũrĩa arahonirio-rĩ, ¹⁰ kĩmenyei inyuĩ, o na andũ othe a Isiraeli atĩrĩ: Mũndũ ũyũ arũngĩ mbere yanyu arĩ mũhonu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũrĩa mwambithirie, nake Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ¹¹ We nĩwe

“‘ihiga rĩrĩa inyuĩ aaki mwaregire,
na nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga rĩrĩa inene rĩa koine.’

¹² Naguo ũhonokio ndũngĩoneka harĩ mũndũ ũngĩ o wothe, nĩ ũndũ gũtirĩ rĩitwa rĩngĩ gũkũ thĩ rĩheanĩtwo kũrĩ andũ rĩngĩtũhonokia.”

¹³ Rĩrĩa monire ũũmĩrĩru wa Petero na Johana, na makĩmenya atĩ matiarĩ athomu, na atĩ maarĩ andũ o ũguo-rĩ, makĩgega na makĩmenya atĩ andũ acio maako-reetwo marĩ na Jesũ. ¹⁴ No rĩrĩ, mona mũndũ ũcio wahonetio arũgamĩte hamwe nao-rĩ, matingĩahotire kuuga ũndũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩmaatha mehere Kĩama-inĩ, nao athuuri magĩciira marĩ oiki. ¹⁶ Makĩũrania atĩrĩ, “Andũ aya tũkũmeeka atĩa? Andũ othe arĩa matũũraga

Jerusalemu nĩmooĩ atĩ nĩmaringĩte kĩama kĩnene na tũt-ingĩhota gũkaana ũhoro wakĩo. ¹⁷ No nĩguo tũgirie ũndũ ũyũ gũthiĩ na mbere makĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ-rĩ, no nginya tũkaanie andũ aya kwarĩria mũndũ o na ũrĩkũ na rĩĩtwa rĩu.”

¹⁸ Magĩcooka makĩmeeta thĩinĩ rĩngĩ na makĩmaatha atĩ matikaarie kana marutane o na atĩa na rĩĩtwa rĩa Jesũ. ¹⁹ No Petero na Johana makĩmacookeria atĩrĩ, “Tuai ciira inyuĩ ene kana nĩ kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Ngai tũmwathĩkĩre inyuĩ gũkĩra gwachĩkĩra Ngai. ²⁰ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gũtiga kwaria ũrĩa tuonete na tũkaigua.”

²¹ Na thuutha wa kũmakaania, maamehĩire mũno, makĩmarekereria mathiĩ. Matingĩahotire gũtua ũrĩa mangĩamaherithirie, tondũ andũ othe nĩmagoocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa gwekĩkĩte. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũcio wahonetio na njĩra ya kĩama aarĩ na ũkũrũ wa makĩria ma mĩaka mĩrongo ĩna.

Mahooya ma Etĩkia

²³ Na rĩrĩa Petero na Johana maarekereirio, magĩthiĩ kũrĩ andũ a thiritũ yao, na makĩmeera ũrĩa wotha athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri maameerĩte. ²⁴ Rĩrĩa maiguire ũhoro ũcio, makĩanĩrĩra marĩ ngoro ĩmwe makĩhooya Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, nĩwe wombire igũrũ na thĩ na iria, o na indo ciothe iria irĩ kuo. ²⁵ Nawe nĩwaririe na ũndũ wa Roho Mũtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witũ Daudi, ũkiuga atĩrĩ:

“Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ irakare mũno,
na andũ mathugunde mĩbango ya tũhũ?

²⁶ Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu,
nĩguo mokĩrĩre Mwathani,
na mokĩrĩre ũrĩa wake Mũitĩrĩrie Maguta.’

²⁷ Ti-itherũ, Herode na Pontio Pilato nĩmoonganire hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ, na andũ a Isiraeli, itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩguo mathugunde ũrĩa megũũkĩrĩra Jesũ ndungata yaku theru, o ĩrĩa wee waitĩrĩrie maguta. ²⁸ O mekire ũrĩa hinya waku na wendi waku watuĩte o mbere atĩ nĩguo gũgaatuĩka. ²⁹ Na rĩrĩ, Mwathani, kĩone ũrĩa matwĩhĩire, na ũkĩhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo gĩaku irĩ na ũũmĩrĩru mũingĩ. ³⁰ Tambũrũkia guoko gwaku ũhonanie, na ũringe ciama na morirũ na ũndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarĩkia kũhooya, handũ hau moonganĩte hagithingitha. Nao othe makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, makĩaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũcamba.

Etĩkia Kũhũthĩra Indo Ciao marĩ Hamwe

³² Nao andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ na ngoro ĩmwe na meciiria o mamwe. Gũtiarĩ mũndũ woigaga atĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciake nĩ gĩake we mwene, no maahũthagĩra indo ciothe iria maarĩ nacio hamwe. ³³ Nao atūmwō, marĩ na hinya mũingĩ, magĩthĩĩ na mbere kũheana ũira wa kũriũka kwa Mwathani Jesũ, na wega mũingĩ wa Ngai warĩ igũrũ rĩao. ³⁴ Gũtiarĩ andũ maagaga kĩndũ gatagatĩ-inĩ kao. Nĩgũkorwo ihinda kwa ihinda andũ arĩa maarĩ na ithaka kana nyũmba nĩmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga magũrũ-inĩ ma atūmwō, nacio ikagaĩrwo mũndũ o mũndũ kũringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mũlawii wa kuuma Kuporo,* ũrĩa atūmwō meetaga Baranaba (ũguo nĩ kuuga Mũrũ wa Ũũmanĩrĩria), ³⁷ nĩendirie gĩthaka gĩake na akĩrehe mbeeca icio, agĩciiga magũrũ-inĩ ma atūmwō.

* 4:36 O na gũtuĩka Alawii matietĩkĩrĩtio kũgĩa na ithaka kũu Isiraeli, matiagirĩtio kũgĩa nacio mabũrũri-inĩ mangĩ.

5

Anania na Safira

¹ Na rĩrĩ, mūndũ wetagwo Anania, marĩ hamwe na mūtumia wake Safira o nao nĩmendirie gĩcunjĩ gĩa gĩthaka kĩa. ² Anania agĩtigĩria mbeeca imwe, no icio ingĩ agĩcirehe na agĩciiga magūrũ-inĩ ma atūmwō, nake mūtumia wake Safira agĩkorwo nĩooĩ ũhoro ũcio wega.

³ Nowe Petero akīmũuria atĩrĩ, “Anania, nĩ kĩ ngoro yaku ñiyũritwo nĩ Shaitani ũguo, agatũma ũheenie Roho Mũtheru, na ũgetigĩria mbeeca imwe cia iria wendetie gĩthaka? ⁴ Rĩrĩa ũtarakiendetie-rĩ, githĩ gĩtirarĩ gĩaku? Na thuutha wa gũkiendia-rĩ, githĩ mbeeca itirakĩrĩ o ciaku wĩke nacio o ũrĩa ũkwenda? Ũreciiririe gwĩka ũguo nĩkĩ? Ti andũ ũheenietie, no nĩ Ngai.”

⁵ Rĩrĩa Anania aigũire ũguo-rĩ, akīgũa thĩ na agĩkua. Nao andũ arĩa othe maigũire ũrĩa kwahaana makĩyũrwo nĩ guoya. ⁶ Nao aanake magĩũka, makĩoha mwĩrĩ wake na cuka, makĩuumia nja na makĩũthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatũ-rĩ, mūtumia wake agĩtoonya atekũmenya ũrĩa gwekĩkĩte. ⁸ Petero akīmũuria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, ici nĩcio mbeeca iria wee na Anania mũrendirie gĩthaka?”

Nake mūtumia ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩcio tũrendirie.”

⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũrĩkanĩre mũgerie Roho wa Mwathani? Atĩrĩrĩ, magūrũ ma andũ arĩa maathika mũthuuriguo marĩ mũromo-inĩ, nĩmegũkuumia nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akīgũa thĩ magūrũ-inĩ make, agĩkua. Nao aanake magĩtoonya, makĩmũkora akuĩte, makĩmuoya, magĩthiĩ, makĩmũthika hakuhĩ na mũthuriwe.

¹¹ Naguo kanitha wothe, hamwe na andũ arĩa othe maigũire maũndũ macio makĩnyiitwo nĩ guoya mũnene.

Atũmwo Kũhonia Andũ aingĩ

¹² Na rĩrĩ, atũmwo nĩmaringire ciamu nyingĩ, na makĩonania morirũ gatagatĩ-inĩ ka andũ. Nao andũ arĩa othe metikĩtie nĩmagomanaga hamwe Gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ¹³ Gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria gwĩturanĩra nao, o na gũtuĩka andũ nĩmamaheete gĩtĩio mũno. ¹⁴ O na kũrĩ ũguo-rĩ, arũme na andũ-a-nja aingĩ nĩmetikirie Mwathani, naguo mũigana wao ũkĩongerereka. ¹⁵ Nĩ ũndũ wa ũguo, andũ nĩmareehaga andũ arĩa arũaru nĩjira-inĩ, makamakomeria itanda na ibarĩ, nĩguo naarĩ amwe ao mahutio nĩ kũruru gĩa Petero. ¹⁶ Ningĩ andũ aingĩ nĩmonganaga hamwe moimĩte matũũra-inĩ marĩa maathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, makareehaga andũ ao arĩa arũaru, na arĩa maanyariiragwo nĩ ngoma thũku, nao othe makahonio.

Atũmwo Kũnyariirwo

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa othe maakoragwo nake, arĩa maarĩ a thiritũ ya Asadukai, makĩiyũrwo nĩ ũiru. ¹⁸ Makĩnyiita atũmwo, makĩmaikia njeera ĩrĩa ya mũingĩ. ¹⁹ No ũtukũ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩhingũra mĩrango ya njeera, na akĩmoimia nja. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũrũgame hekarũ-inĩ, mwĩre andũ ũhoru wotho wa muoyo ũyũ mwerũ.”

²¹ Na rĩrĩ, ruoro rũgĩtema magĩtoonya hekarũ-inĩ, na makĩambĩrĩria kũruta andũ o ta ũrĩa meerĩitwo.

Rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na andũ arĩa maakoragwo nake maakinyire-rĩ, magĩcookanĩrĩria Kĩama, kũngano gĩa athuuri othe a Isiraeli, na magĩtũmana njeera atũmwo magĩrwo. ²² No rĩrĩa thigari ciakinyire njeera-rĩ, itiamakorire kuo. Nĩ ũndũ ũcio, magĩcookia ũhoru makĩmeera atĩrĩ, ²³ “Twakora mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhinge wega, nao arangĩri marũgamĩte mĩrango-inĩ; no twamĩhingũra, tũtinakora mũndũ kũu

thĩinĩ.” ²⁴ Rĩrĩa mũnene wa arangĩri a hekarũ na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maiguire ũhoru ũcio makĩmaka na makĩrigwo nĩ ũrĩa gũgũikara.

²⁵ Hĩndĩ ĩyo hagĩũka mũndũ, akiuga atĩrĩ, “Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte hekarũ-inĩ makĩruta andũ.” ²⁶ Maigua ũguo, mũnene wa arangĩri a hekarũ agĩthĩ na anene a thigari ciake na makĩrehe atũmwo. Matiigana kũhũthĩra hinya, tondũ nĩmetigagĩra andũ matikamahũũre na mahiga nyuguto.

²⁷ Maarĩkia kũrehe atũmwo-rĩ, makĩmarũgamia mbere ya Kĩama nĩguo morio ciũria nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ²⁸ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ tũtiramũkaanirie biũ mũtikarutane na rĩitwa rĩrĩ, no rĩu mũiyũritie Jerusalemu ũrutani wanyu, na nĩmwĩrutanĩirie gũtũma tũcookererwo nĩ thakame ya mũndũ ũcio.”

²⁹ Petero na atũmwo acio angĩ magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ no nginya twathĩkĩre Ngai gũkĩra gwathĩkĩra andũ! ³⁰ Ngai wa maithe maitũ nĩariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ũrĩa mworagire na ũndũ wa kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ³¹ Ngai nĩamũtũgĩririe akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo arĩ Mũthamaki na Mũhonokia nĩguo Isiraeli merire na marekerwo mehia. ³² Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ macio, nake Roho Mũtheru, ũrĩa Ngai aheete andũ arĩa mamwathĩkagĩra-rĩ, o nake nĩ mũira.”

³³ Rĩrĩa maiguire ũguo makĩrakara mũno makĩenda kũmooraga. ³⁴ No rĩrĩ, Mũfarisai wetagwo Gamalieli, mũrutani wa watho na watĩitwo nĩ andũ othe akĩrũgama Kĩama-inĩ, agĩathana atĩ andũ acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akĩĩra Kĩama atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, cũraniai wega ũrĩa mũratanya gwĩka andũ aya. ³⁶ Ihinda rĩhĩtũku mũndũ wetagwo Theuda nĩeyumĩririe agĩtũuuga atĩ we nĩ mũndũ ma, na akĩgĩa na arũmĩrĩri ta magana mana. Nĩooragirwo, nao arũmĩrĩri aake othe

makĩhurunjwo na ũhoro ũcio wothe ũgĩtuĩka wa tũhũ.
³⁷ Thuutha wake, Judasi ũrĩa woimĩte Galili akĩyũmĩria
 matukũ-inĩ ma kwĩyandĩkithia na agĩtongoria mbũtũ ya
 andũ nĩguo makararie watho. O nake akĩũragwo, na
 arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ,
 igũrũ rĩkonii ũhoro ũyũ ngũmũtaara atĩrĩ, tiganai na andũ
 aya! Marekeei mathiĩ! Nĩ ũndũ angĩkorwo muoroto kana
 ciĩko ciao ciumanĩte na ũmũndũ-rĩ, ũndũ ũcio nĩũgũthira.
³⁹ No angĩkorwo ũndũ ũyũ uumanĩte na Ngai, mũtingĩhota
 kũgĩrĩrĩria andũ aya; mũgwĩkora mũkĩhũũrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magĩitĩkania na mĩario yake. Nao magĩita
 atũmwo matoonye makĩmahũũrithia iboko.* Magĩcooka
 makĩmaatha matikaarie thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, magĩ-
 cooka makĩmarekereria mathiĩ.

⁴¹ Nao atũmwo makiuma Kĩama-inĩ makenete tondũ wa
 ũrĩa maatuĩtwo aagĩrĩru a gũconorithio nĩ ũndũ wa Rĩitwa
 rĩu. ⁴² Mũthenya o mũthenya, marĩ hekarũ-inĩ o na marĩ
 mĩciĩ-inĩ, matiigana gũtiga kũrutana na kũhunja ũhoro
 ũcio mwega atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

6

Andũ Mũgwanja Gũthuurwo

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio rĩrĩa mũigana wa arutwo
 wongererekaga-rĩ, Ayahudi amwe arĩa maaciarĩrwo kwa
 Ayunani nĩmatetirie Ayahudi a Kĩhibirania tondũ atu-
 mia ao a ndigwa matiagayagĩrwo irio rĩrĩa ikũgayanwo
 o mũthenya. ² Nĩ ũndũ ũcio, atũmwo acio ikũmi na
 eerĩ magĩcookanĩrĩria arutwo othe hamwe na makĩmeera
 atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩre tũtiganĩrie ũtungata wa kiugo kĩa Ngai
 nĩguo tũtungatage metha-inĩ. ³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
 thuurai andũ mũgwanja kuuma gatagatĩ-inĩ kanyu, andũ

* 5:40 Mũyahudi angĩonirwo na mahĩtia, aatuagĩrwo kũhũũrwo iboko
 mĩrongo itatũ na kenda.

arīa moĩkaine atĩ nĩ maiyūrĩtwo nĩ Roho, o na ũũgĩ, na nĩtũkũmehokera wĩra ũcio, ⁴ na ithuĩ tũrũmbũye ũhorō wa mahooya na ũtungata wa kiugo.”

⁵ Ũndũ ũcio moigire nĩwakenirie gĩkundi kũ gĩothe. Nao magĩthuura Stefano, mũndũ waiyūrĩtwo nĩ wĩtikio na Roho Mũtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mũndũ wa kuuma Antiokia ũrĩa wagarũrũkĩte agatuĩka Mũyahudi. ⁶ Makĩneana andũ acio kũrĩ atūmwō, nao atūmwō makĩmahoera na makĩmaigĩrĩra moko.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩkĩhunja. Mũigana wa arutwo kũu Jerusalemu ũkĩongerereka mũno, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩgĩathĩkĩra ũhorō wa wĩtikio.

Stefano Kũnyiitwo

⁸ Na rĩrĩ, Stefano, mũndũ waiyūrĩtwo nĩ wega wa Ngai na ũhoti, nĩekire morirũ manene na akĩringa ciamaga tagatĩ-inĩ ka andũ. ⁹ No rĩrĩ, nĩ kuoimĩrire ngarari kuuma kũrĩ andũ a Thunagogi ya Andũ arĩa Oohore (ta ũrĩa yetagwo), nao nĩ Ayahudi a kuuma Kurene na Alekisanderia o hamwe na mabũrũri ma Kilikia na Asia. Andũ aya makĩambĩrĩria gũkararania na Stefano, ¹⁰ no matingĩetiiririe ũũgĩ wake kana Roho ũrĩa aaragia nago.

¹¹ Hĩndĩ iyo makĩringĩrĩria andũ amwe na hitho moige atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte Stefano akĩaria ciugo cia kũruma Musa, o na Ngai.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio magĩtũma okĩrĩrwo nĩ andũ, na athuuri, na arutani a watho. Makĩnyiita Stefano makĩmũrehe mbere ya Kĩama. ¹³ Magĩcooka makĩrehe aira a maheeni, arĩa maarutire ũira makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndatigithagĩria kwaria agĩũkagĩrĩra handũ haha hatheru, o na gũũkĩrĩra watho. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩtũiguĩte akiuga atĩ Jesũ

ũyũ wa Nazarethi nĩagatharia handũ haha, na agarũre mĩtugo ĩrĩa Musa aatũtigĩire.”

¹⁵ Andũ arĩa othe maarĩ Kĩama-inĩ magĩkũũrĩa Stefanofano maitho, nao makĩona ũthiũ wake ũtarĩ ta ũthiũ wa mũraika.

7

Stefano Kwarĩria Kĩama

¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Thitango ici nĩ cia ma?”

² Nake Stefano agĩcookia atĩrĩ, “Ariũ a Baba na maithe maitũ, ta thikĩrĩriai! Ngai mwene riiri nĩoimĩrĩire ithe witũ Iburahĩmu hĩndĩ ĩrĩa aatũũraga bũrũri wa Mesopotamia, atanathĩ gũtũũra bũrũri wa Harani.

³ Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Thaama uume bũrũri wanyu na ũtuge andũ anyu, ũthĩ bũrũri ũrĩa ngaakuonia.’

⁴ “Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akiuma bũrũri wa Akalidei agĩthĩ gũtũũra Harani. Thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, Ngai akĩmũruta kuo na agĩũka bũrũri ũyũ mũtũũraga.

⁵ Ndaamũheire igai gũkũ, o na ikinya rĩmwe. No Ngai nĩamwĩrire atĩ we hamwe na njaro ciake nĩmakegwatĩra bũrũri ũyũ, o na gũtuĩka hĩndĩ ĩyo Iburahĩmu ndaarĩ na mwana. ⁶ Ngai eerire Iburahĩmu atĩrĩ: ‘Njaro ciaku igaatũũra irĩ ng’eni bũrũri ũtarĩ wacio, kũrĩa igaatuuongoombo na inyariirwo ihinda rĩa mĩaka magana mana.’

⁷ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, ‘No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igaatungata irĩ ngombo; na thuutha ũcio-rĩ, nĩkoima bũrũri ũcio, nacio nĩikaahooya irĩ kũndũ gũkũ.’ ⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩarĩkanĩire na Iburahĩmu kĩrĩkanĩro kĩa ũhoro wa kũrĩa. Nake Iburahĩmu agĩtuĩka ithe wa Isaaka na akĩmũruithia thikũ ya kanana thuutha wa gũciarwo gwake. Thuutha-inĩ Isaaka agĩtuĩka ithe wa Jakubu, nake Jakubu agĩtuĩka ithe wa athuuri arĩa ikũmi na eerĩ.

⁹ “Na tondũ wa maguuka maitũ kũiguĩra Jusufu ũiru, nĩmamwendirie bũrũri wa Misiri agatũike ngombo kuo. No Ngai aarĩ hamwe nake ¹⁰ na akĩmũhonokia mathĩĩna-inĩ make mothe. Nĩaheire Jusufu ũũgĩ na akĩmũhotithia atuĩke wa kwendeka nĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri; nĩ ũndũ ũcio akĩmũtua wa gwathaga Misiri o na nyũmba yake yothe ya ũthamaki.

¹¹ “Thuutha ũcio gũkĩgĩa ng’aragu bũrũri-inĩ wotha wa Misiri, na Kaanani, na ikĩrehe gũthĩĩnĩka kũingĩ mũno, namo maithe maitũ makĩaga irio. ¹² Rĩrĩa Jakubu aiguire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, agĩtũma maithe maitũ kuo hĩndĩ ya mbere. ¹³ Na rĩrĩa maathĩire riita rĩa keerĩ-rĩ, Jusufu akĩĩmenyithania kũrĩ ariũ a ithe, nake Firaũni akĩĩmenya ũhoru wa nyũmba ya Jusufu. ¹⁴ Thuutha wa ũguo-rĩ, Jusufu agĩtũmanĩra ithe Jakubu na nyũmba yake yothe moke, nao othe maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja na atano. ¹⁵ Nake Jakubu agĩkũrũka, agĩthĩĩ Misiri, kũrĩa we na maithe maitũ maakuĩrĩire. ¹⁶ Mĩrĩ yao nĩyacookirio Shekemu na igĩthikwo mbĩrĩra-inĩ rĩa Iburahĩmu aagũrĩte na mbeeca kuuma kũrĩ ariũ a Hamori kũu Shekemu.

¹⁷ “Rĩrĩa ihinda rĩakuhĩrĩirie rĩa Ngai kũhingia kĩĩranĩro gĩake kũrĩ Iburahĩmu-rĩ, mũigana wa andũ aitũ kũu Misiri nĩwongererekete mũno. ¹⁸ Hĩndĩ iyo mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoru wa Jusufu agĩtuĩka wa gũthamaka Misiri. ¹⁹ Agĩĩka andũ aitũ ũũru mũno na akĩhinyĩrĩria maithe maitũ na ũndũ wa kũmaringĩrĩria na hinya mate tũkenge twao nĩgeetha tũkue.

²⁰ “Ihinda-inĩ rĩu Musa nĩaciarirwo, nake aarĩ mwana mũthaka mũno. Akĩrererwo mũcĩĩ gwa ithe ihinda rĩa mĩeri itatũ. ²¹ Rĩrĩa aigirwo nja-rĩ, mwarĩ wa Firaũni akĩmuoya akĩmũrera ta mwana wake. ²² Musa agĩthomithio na ũũgĩ wotha wa andũ a Misiri na aarĩ na hinya wa mĩario na cĩiko.

²³ “Rĩrĩa Musa aakinyirie mĩaka mĩrongo ĩna-rĩ, agĩtua itua rĩa gũceerera andũ ao a Isiraeli. ²⁴ Nĩonire mũndũ ũmwe wao akĩnyariirwo nĩ mũndũ wa Misiri. Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ kũmũrĩria na akĩmũrĩhĩria na ũndũ wa kũuraga mũndũ ũcio Mũmisiri. ²⁵ Musa eeciiritie atĩ andũ ao nĩmangĩonire atĩ Ngai nĩamũhũthagĩra nĩgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ũguo. ²⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa agĩthĩ agĩkora andũ eerĩ a Isiraeli makĩrũa. Akĩgeria kũmaiguithania akĩmeeraga atĩrĩ, ‘Andũ aya, inyuĩ mũrĩ a ithe ũmwe; nĩ kĩ kĩratũma mwende gwĩkana ũũru?’

²⁷ “No mũndũ ũrĩa wekĩte ũcio ũngĩ ũũru agĩkania Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nũũ wagũtuire mwathi na mũtuithania wa maciira maitũ? ²⁸ Ũrenda kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri ira?’ ²⁹ Rĩrĩa Musa aigũire ũguo akĩũra agĩthĩ bũrũri wa Midiani, kũrĩa aatũũrire arĩ ta mũgeni na akĩgĩa na ariũ eerĩ.

³⁰ “Na rĩrĩ, mĩaka mĩrongo ĩna yarĩkia gũthira-rĩ, mũraika akĩmũrĩra Musa arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki iria ciakanaga kĩhinga-inĩ kũu werũ-inĩ hakuhĩ na Kĩrĩma gĩa Sinai. ³¹ Rĩrĩa onire ũguo, akĩgega nĩ kĩrĩa onire. Na rĩrĩa aakuhagĩrĩria nĩguo one wega-rĩ, akĩgua mũgambo wa Mwathani ũkiuga atĩrĩ: ³² ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akĩinaina nĩ gwĩtigĩra na ndaigana kũrora.

³³ “Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ruta iraatũ ciaku, nĩgũkorwo hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru. ³⁴ Titherũ nĩnyonete kũhinyĩrĩrio kwa andũ akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte gũcaaya kwao, na nĩnjikũrũkĩte thĩ nĩguo ndĩmohorithie. Rĩũ ũka nĩngũgũtũma ũcooke Misiri.’

³⁵ “Ũyũ nowe Musa ũrĩa maaregete makiuga atĩrĩ, ‘Nũũ ũgũtuĩte mwathi witũ na mĩtũciirithia?’ Ngai we mwene nĩamũtũmire atuĩke mũnene na mũkũũri wao, na ũndũ wa mũraika ũrĩa wamuumĩrĩire kĩhinga-inĩ.

³⁶ Akĩmatongoria makiuma Misiri na agĩka morirũ na akĩringa ciama arĩ kũu Misiri, o na Iria-inĩ Itune, na ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ.

³⁷ “Ũyũ nowe Musa ũrĩa werire andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Ngai nĩakamũtũmĩra mũnabii ta niĩ kuuma kũrĩ andũ anyu kĩũmbe.’ ³⁸ We aarĩ kĩũngano-inĩ kũu werũ-inĩ, arĩ hamwe na mũraika ũrĩa wamwarĩirie Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, na aarĩ hamwe na maithe maitũ; nake nĩamũkĩrĩre ciugo irĩ muoyo nĩgeetha atũkinyĩrie.

³⁹ “No rĩrĩ, maithe maitũ nĩmaregire kũmwathĩkĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, o makĩmũrega, na thĩinĩ wa ngoro ciao makĩrĩrĩria gũcooka Misiri. ⁴⁰ Nao makĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Nĩgũkorwo mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũtongoririe tũkiuma bũrũri wa Misiri, tũtiũ ũrĩa onete!’ ⁴¹ Hĩndĩ ĩyo nĩguo maathondekire mũhianano watariĩ ta njaũ. Makĩũrutĩra magongona, na makĩgĩa na hĩndĩ ya gũkũngũira kĩrĩa maathondekete na moko mao. ⁴² No Ngai akĩmahutatĩra, na akĩmarekereria mahooyage ciũmbe cia igũrũ. Ũhoru ũyũ ũtwaranĩte na ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa anabii, atĩrĩ:

“Nĩmwandutĩire magongona na maruta
mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ, inyuĩ nyũmba ya
Isiraeli?

⁴³ Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa Moleku,
na njata ya ngai yanyu ĩrĩa ĩĩtagwo Refani,
mĩhianano ĩrĩa mwathondekire ya kũhooyaga.

Tondũ ũcio, nĩngatũma mũtahwo mũtwarwo’ kũhĩtũka
Babuloni.

⁴⁴ “Maithe maitũ maarĩ na hema ĩrĩa yetagwo gĩikaro
kĩa Ũira kũu werũ-inĩ. Nayo yathondeketo o ta ũrĩa
Ngai eerĩte Musa, kũringana na mũhianĩre ũrĩa onete.

⁴⁵ Maarĩkia kwamũkĩra hema-rĩ, maithe maitũ, matongoretio nĩ Joshua magĩũka nayo rĩrĩa menyiitĩire bũrũri kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ iria Ngai aarutũrũire ciehere mbere yao. Nayo ĩgĩtũũra kũu bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ ya Daudi, ⁴⁶ ũrĩa wakenire nĩ gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai, na akĩhooya etĩkĩrio aakĩre Ngai wa Jakubu gĩikaro. ⁴⁷ No Solomoni nĩwe wamwakĩire nyũmba.

⁴⁸ “No rĩrĩ, Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ndaikaraga nyũmba ciakĩtwo nĩ andũ. O ta ũrĩa mũnabii oigĩte atĩrĩ:

⁴⁹ “Igũrũ nĩkuo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩ gaturwa ka makinya makwa.

Ũngĩkĩnjakĩra nyũmba ya mũthemba ũrĩkũ?

Ũguo nĩguo Mwathani ekũũria.

Kana kĩhurũko gĩakwa kĩngĩkorwo kũ?

⁵⁰ Githĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe?”

⁵¹ “Inyuĩ andũ aya aremi, o inyuĩ mũtarĩ aruu ngoro na matũ! Inyuĩ mũtarĩ o ta maithe manyu: Inyuĩ mũtũũraga mũreganĩte na Roho Mũtheru! ⁵² Nĩ kũrĩ mũnabii ũtaanyariirwo nĩ maithe manyu? Mooragire o na andũ arĩa maarathire ũhoro wa gũũka kwa Ũrĩa Mũthingu. Na rĩu nĩmũmũkunyanyĩre na mũkamũũraga; ⁵³ o inyuĩ mwamũkĩrĩre watho ũrĩa waathanirwo kũgerera araika no mũkĩaga kũwathĩkĩra.”

Stefano Kũhũũrwo na Mahiga

⁵⁴ Rĩrĩa maiguire maũndũ macio-rĩ, makĩrakara mũno, na makĩmũhagaranĩria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyũritwo nĩ Roho Mũtheru, Agĩcũthĩrĩria igũrũ akĩona riiri wa Ngai, na Jesũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga atĩrĩ, “Onei, nĩndĩrona igũrũ rĩhingũkĩte nake Mũrũ wa Mũndũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai.”

⁵⁷ Maigua ũguo makĩhumbĩra matũ mao, makĩhanyũka harĩ we makiugagĩrĩria na mũgambo mũnene.

⁵⁸ makĩmũkururia, makĩmumia nja ya itũũra, na makĩambĩrĩria kũmũhũũra na mahiga nyuguto. Nao, aira makĩiga nguo ciao magũrũ-inĩ ma mwanake wetagwo Saũlũ.

⁵⁹ Rĩrĩa maamũhũũraga na mahiga nyuguto, Stefano nĩahooire Ngai, akiuga atĩrĩ, “Mwathani Jesũ, amũkĩra roho wakwa.” ⁶⁰ Agĩcooka agĩturia ndu, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndũkamoorie rĩhĩa rĩrĩ.” Na aarĩkia kuuga ũguo, agĩkoma.

8

¹ Nake Saũlũ aarĩ ho, na agĩtĩkĩra atĩ ooragwo.

Kanitha Kũnyariirwo na Kũhurunjwo

Mũthenya ũcio kanitha ũkĩnyariirwo mũno kũu Jerusalemu, nao andũ othe o tiga atũmwo makĩhurunjũkĩra Judea na Samaria. ² Andũ etigĩri Ngai magĩthika Stefano na makĩmũcakaĩra mũno. ³ No Saũlũ akĩambĩrĩria kwananga kanitha. Aathiiaga nyũmba o nyũmba, akĩrutũrũraga arũme na andũ-a-nja, akĩmaikagia njeera.

Filipu arĩ Bũrũri wa Samaria

⁴ Nao andũ arĩa maahurunjĩtwo nĩmahunjirie kiugo kĩa Ngai o kũrĩa guothe maathiiaga. ⁵ Filipu agĩkũrũka agĩthiĩ itũũra rĩarĩ Samaria, akĩhunja ũhoru wa Kristũ kuo. ⁶ Rĩrĩa ikundi cia andũ ciaiguire Filipu na ikĩona ciama iria aaringaga, othe magĩthikĩrĩria ũrĩa oigaga. ⁷ Ngoma thũku nĩcioimaga andũ aingĩ igĩkayũrũrũkaga, na andũ aingĩ maarũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, na andũ arĩa maarĩ onju makĩhonio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na gĩkeno kĩnene itũũra-inĩ rĩu.

Simoni ũrĩa warĩ Mũragũri

⁹ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ na mũndũ wetagwo Simoni, nake nĩragũrĩte kwa ihinda na akagegia andũ othe a Samaria. Nake nĩetĩaga na ageetua atĩ aarĩ mũndũ mũnene mũno, ¹⁰ nao andũ othe, arĩa anini na arĩa anene, makamũthikagĩrĩria na makoiga na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩwe hinya wa ũngai ũrĩa ũĩkaine ta Hinya Mũnene.” ¹¹ Maatũũrĩte mamuumaga thuutha tondũ nĩamagegetie hĩndĩ ndaaya na ũragũri wake. ¹² No rĩrĩa meetĩkirie Filipu akĩhunja Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai na wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ-rĩ, makĩbatithio, arũme o hamwe na andũ-a-nja. ¹³ Simoni we mwene agĩtikia na akĩbatithio. Nake akĩrũmĩrĩra Filipu kũrĩa guothe aathiiaga, agegetio nĩ imenyithia cia hinya na ciana iria onaga.

¹⁴ Rĩrĩa atũmwo arĩa maarĩ kũu Jerusalemu maiguire atĩ andũ a Samaria nĩmetĩkĩrĩte kiugo kĩa Ngai-rĩ, makĩmatũmĩra Petero na Johana. ¹⁵ Nao maakinya kuo, makĩmahoera nĩguo maamũkĩre Roho Mũtheru, ¹⁶ tondũ nginya hĩndĩ iyo Roho Mũtheru ndaakoretwo aikũrũkĩre mũndũ o na ũmwe wao; tĩa o kũbatithio maabatithĩtio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ. ¹⁷ Hĩndĩ iyo Petero na Johana makĩmaigĩrĩra moko, nao makĩamũkĩra Roho Mũtheru.

¹⁸ Rĩrĩa Simoni onire atĩ Roho aaheanagwo na ũndũ wa kũigĩrĩrwo moko nĩ atũmwo-rĩ, akĩenda amahe mbeeca, ¹⁹ akiuga atĩrĩ, “Heei ũhoti ũyũ o na nĩ nĩgeetha ũrĩa wotha ndaigĩrĩra moko makwa akaamũkĩra Roho Mũtheru.”

²⁰ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbeeca ciaku irothiranĩra hamwe nawe, nĩgũkorwo wĩciirĩtie no ũgũre kĩheo kĩa Ngai na mbeeca. ²¹ Wee ndũrĩ na handũ, o na ndũrĩ na igai ũtungata-inĩ ũyũ, tondũ ngoro yaku ti njagĩrĩru mbere ya Ngai. ²² Wĩrire waganu ũyũ na ũhooe

Mwathani. Hihi nĩegũkũrekerana nĩ ũndũ wa gũkorwo na rĩciiria ta rĩu ngoro-inĩ yaku. ²³ Nĩgũkorwo nguona ũiyũritwo nĩ marũrũ na ũgatuĩka ngombo ya mehia.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hooerai harĩ Mwathani nĩgeetha ndikae gũkorwo nĩ ũndũ o na ũmwe wa macio mwagweta.”

²⁵ Rĩrĩa maarĩkirie kũheana ũira na kũhunja kiugo kĩa Mwathani-rĩ, Petero na Johana magĩcooka Jerusalemu, o makĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega tũtũura-inĩ tũingĩ twa Samaria.

Filipu na Mũhabashi

²⁶ Na rĩrĩ, mũraika wa Mwathani akĩĩra Filipu atĩrĩ, “Thiĩ werekeire gũthini, ũkinye njĩra-inĩ, njĩra irĩa ya werũ-inĩ, irĩa iikũrũkite kuuma Jerusalemu igathiĩ nginya Gaza.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, na arĩ njĩra-inĩ agĩce-
mania na Mũhabashi warĩ mũhakũre, mũndũ mũnene warĩ igweta ũrĩa warũgamĩrĩire kĩgĩina gĩa Kandake, mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Ahabashi.* Mũndũ ũyũ aathiĩte Jerusalemu kũhooya Ngai; ²⁸ na arĩ njĩra-inĩ akĩinũka, aaikarĩte ngaari-inĩ yake ya mbarathi agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii. ²⁹ Roho akĩĩra Filipu atĩrĩ, “Thiĩ ngaari-inĩ iirĩa ya mbarathi ũikare hakuhi nayo.”

³⁰ Hĩndĩ iyo Filipu akĩhanyũka nginya ngaari-inĩ iyo ya mbarathi, akĩigua mũndũ ũcio agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũrataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio ũrathoma?”

³¹ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ingĩtaũkĩrwo atĩa, tiga hagĩire mũndũ wa kũndaarĩria?” Nĩ ũndũ ũcio akĩĩra Filipu ahaice ngaari iyo ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mũndũ ũcio warĩ mũhakũre aathomaga gacunjĩ gaka ka Maandiko:

* 8:27 Ũmũthĩ bũrũri ũcio ũikaine ta Nubia, kana Sudani ya Rũgongo.

“Aatwarirwo o ta ng’ondũ gĩthĩnjĩro-inĩ,
 na o ta ũrĩa gatũrũme gakiraga ki karĩ mbere ya
 mũndũ ũrĩa ũrakenja guoya,
 noguo o nake ataatumũrire kanua gake.

³³ Nĩaconorithirio na ndaigana gũtũirwo ciira na kĩhooto.
 Nũũ ũngĩaria ũhoro wa njiaro ciake?
 Nĩgũkorwo muoyo wake nĩwehererio ũkiuma gũkũ
 thĩ.”

³⁴ Mũndũ ũcio mũhakũre akĩũria Filipu atĩrĩ,
 “Ndagũthaitha, ta njĩra atĩrĩ, mũnabii araaria ũhoro
 wa ũ, nĩ ũhoro wake we mwene kana nĩ ũhoro wa mũndũ
 ũngĩ?” ³⁵ Hĩndĩ ĩyo Filipu akĩrutia ũhoro hau, akĩmũhe
 ũhoro-ũrĩa-Mwega ũkoniĩ Jesũ.

³⁶ Na marĩ njĩra-inĩ magĩthĩ-rĩ, magĩkinya handũ haarĩ
 na maaĩ, nake mũndũ ũcio warĩ mũhakũre akĩmwĩra atĩrĩ,
 “Ta rora, maaĩ nĩmo maya. Nĩ kĩ kĩngĩgĩa mbatithio?”

³⁷ (Nake Filipu akiuga atĩrĩ, “Ũngĩtikia na ngoro yaku
 yothe, no ũbatithio.” Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnjĩtikĩtie
 atĩ Jesũ Kristũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”) ³⁸ Nake agĩathana
 ngaari ĩyo ya mbarathi ĩrũgame. Hĩndĩ ĩyo Filipu na
 mũndũ ũcio mũhakũre magĩkũrũka, magĩtoonya maaĩ-
 inĩ, nake Filipu akĩmũbatithia. ³⁹ Na rĩrĩa moimĩrire maaĩ-
 inĩ, Roho wa Mwathani o rĩmwe akĩoya Filipu, akĩmwe-
 heria, nake mũndũ ũcio mũhakũre akĩaga kũmuona rĩngĩ,
 no agĩthĩ na mbere na rũgendo akenete. ⁴⁰ No Filipu
 nĩonekanire Azota, na agĩthĩ akĩhunjagia ũhoro-ũrĩa-
 Mwega matũũra-inĩ mothe nginya agĩkinya Kaisarea.

9

Saũlũ Kũgarũrũka

¹ Ihinda-inĩ o rĩu Saũlũ no eehĩtagĩra kũũraga arutwo a
 Mwathani. Agĩthĩ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, ² na
 akĩmũhooya marũa athĩĩ namo thunagogi-inĩ iria ciarĩ

Dameski, nĩgeetha angĩkora andũ a Njĩra ĩyo kuo, marĩ arũme kana andũ-a-nja, amanyiite amatware Jerusalemu marĩ ohe. ³ Naarĩ rũgendo-inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o rĩmwe ũtheri ũkiuma na igũrũ, ũkĩmwarĩra mĩena yothe. ⁴ Akĩgũa thĩ, na akĩigua mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ?”

⁵ Saũlũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ, Mwathani?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ niĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga.

⁶ No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩrĩ inene, na nĩũk-wĩrwo ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁷ Nao andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saũlũ makĩrũgama hau maagĩte ũrĩa mangiuga; o nĩmaiguire mũgambo no matiigana kuona mũndũ o na ũrĩkũ. ⁸ Nake Saũlũ agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩrĩa aahingũririe maitho ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita guoko makĩmũtwara Dameski. ⁹ Ihinda rĩa matukũ matatũ aarĩ mũtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩaga kana akanyua.

¹⁰ Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mũrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ Mwathani.”

¹¹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ kwa Judasi o kũu njĩra ĩrĩa ĩtagwo Nũngarũ, ũrie mũndũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. ¹² Nĩonete mũndũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũigĩrĩra moko, nĩguo acooke kuona.”

¹³ Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjiguĩte ũhoru mũingĩ ũkoniĩ mũndũ ũcio, na maũndũ maingĩ mooru marĩa aaneka andũ aku arĩa aamũre kũũrĩa Jerusalemu. ¹⁴ Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyiite andũ arĩa othe makayagĩra rĩtwa rĩaku.”

¹⁵ No Mwathani akĩrĩa Anania atĩrĩ, “Thiĩ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩrĩa ndĩthuurĩre gĩa gũtwara ũhoru

wa rĩitwa riakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Nĩngũmuonia ũrĩa arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩitwa riakwa.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Anania agĩthĩĩ na agĩtoonya nyũmba ĩyo. Akĩgĩrĩra Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũrĩa ũrakuumĩrĩre ũrĩ nĩĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũiyũrio na Roho Mũtheru.” ¹⁸ O hĩndĩ ĩyo, tũnyamũ twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, ¹⁹ na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saũlũ agĩikara mĩthenya ĩigana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. ²⁰ Na hĩndĩ ĩyo akĩambĩrĩria kũhun-jia thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. ²¹ Andũ othe arĩa maamũiguire makĩgega makĩũria atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩtie andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩitwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyiite amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?” ²² Nowe Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegia Ayahudi arĩa maatũũrĩte kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

²³ Thuutha wa mĩthenya mĩingĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, ²⁴ no Saũlũ akĩmenya mũbango ũrĩa maarĩ nago. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. ²⁵ No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩg-watania na arutwo, no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietĩkagia atĩ kũna aarĩ mũrutwo. ²⁷ No Baranaba

akĩmuoya akĩmũtwara kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũrĩa Saũlũ oonire Mwathani arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũrĩa Mwathani aamwarĩirie, na ũrĩa aahunjirie kũu Dameski thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkara na atũmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na ũcamba thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. ²⁹ Ningĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciarĩirwo kwa Ayunani, no nao makageria ũrĩa mangĩmũũraga. ³⁰ Rĩrĩa ariũ na aarĩ a lthe witũ maamenyire ũguo, makĩmuoya, makĩmũikũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

³¹ Hĩndĩ ĩyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ũgĩkenera ihinda rĩa thayũ. Nĩwongereirwo hinya; na ũkĩũmĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, na ũkĩongererwo andũ, nao magĩtũũra metigĩrĩte Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rĩrĩ, rĩrĩa Petero aaceeraga kũndũ na kũndũ bũrũri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ arĩa aamũre a kũu Lida. ³³ Arĩ kũu agĩkora mũndũ wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, na aatũũrĩte akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mĩaka ĩnana. ³⁴ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ainea, Jesũ Kristũ nĩakũhonia. Ũkĩra ũkũnje kĩbarĩ gĩaku.” O hĩndĩ ĩyo Ainea akĩrũgama. ³⁵ Andũ othe arĩa maatũũraga Lida na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.

³⁶ Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo rĩitwa rĩu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrĩte ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩini. ³⁷ O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, nague mwĩrĩ wake ũgĩthambio, ũkĩigwo nyũmba ya igũrũ.* ³⁸ Lida kwarĩ hakuhĩ

* 9:37 Warĩ mũtugo wa Ayahudi na Ayunani gũthambia mwĩrĩ wa mũndũ aakua, kũuhaarĩria gũthikwo.

na Jopa; nĩ ùndũ ùcio rĩrĩa arutwo maaiguire atĩ Petero aarĩ kũu Lida, magĩtũma andũ eerĩ makamũringĩrĩrie mamwĩre atĩrĩ, “Twagũthaitha ũka narua!”

³⁹ Nake Petero agĩthĩĩ hamwe nao, na aakinya agĩt-warwo nyũmba ya igũrũ. Atumia othe a ndigwa makĩrũgama, makĩmũthiũrũrũkĩria makĩrĩraga, na makĩ-muonagia kanjũ na nguo ingĩ iria Dorokasi aatumĩte rĩrĩa aarĩ nao.

⁴⁰ Nake Petero akĩmeera othe moime nja ya nyũmba; agĩcooka agĩturia maru akĩhooya Ngai. Agĩcooka akĩgarũrũkĩria mĩtumia ùcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tabitha, ũkĩra,” nake Tabitha akĩhingũra maitho, na oona Petero, agĩtiira. ⁴¹ Nake Petero akĩmũnyiita guoko, akĩmũrũgamia. Agĩcooka agĩta andũ arĩa meetĩkĩtie, na atumia acio a ndigwa, akĩmũneana kũrĩ o arĩ muoyo.

⁴² Naguo ũhoru ùcio ũkĩmenyeka Jopa guothe, nao andũ aingĩ magĩitĩkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agĩkara Jopa mĩthenya mĩingĩ kwa mũndũ wetagwo Simoni, ũrĩa warĩ mũtanduki wa njũũa.[†]

10

Korinelio Gũtũmanĩra Petero

¹ Na rĩrĩ, kũu Kaisarea nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Korinelio, ũrĩa warĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe cia mbũtũ rĩa yoĩkaine ta Mbũtũ ya Italia. ² Mũndũ ùcio na andũ othe a nyũmba yake nĩmeyamũrĩire Ngai na makamwĩtigagĩra; nake nĩaheanaga indo ciake na ũtaana kũrĩ andũ arĩa maarĩ abatari na nĩahooyaga Ngai kaingĩ. ³ Mũthenya ũmwe ta thaa kenda cia mĩaraho-rĩ, akĩona kĩoneki. Akĩona mũraika wa Ngai wega, ũrĩa wokire harĩ we na akĩmwĩra atĩrĩ, “Korinelio!”

[†] 9:43 Tene andũ meetanagio na wĩra ũrĩa maarutaga nĩgeetha makamenyeka o na ihenya.

⁴ Korinelio akĩmũrora aiyũrĩtwo nĩ guoya, akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ Mwathani?”

Nake mũraika akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mahooya maku na indo iria ũheete andũ arĩa athĩni nĩikinyĩte igũrũ kũrĩ Ngai rĩrĩ iruta rĩa kũririkanwo. ⁵ Na rĩrĩ, tũma andũ mathĩĩ Jopa magĩire mũndũ wĩtagwo Simoni, na nowe wĩtagwo Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ũria mũtanduki wa njũũa, o ũrĩa nyũmba yake ĩrĩ rũtere-inĩ rwa iria.”

⁷ Rĩrĩa mũraika ũcio wamwarĩire aathiire, Korinelio agĩĩta ndungata ciake igĩrĩ na mũthigari ũmwe weamũrĩire Ngai, na aarĩ ũmwe wa andũ arĩa maamũ-tungatagĩra. ⁸ Akĩmeera ũrĩa wothe kwahanĩte agĩcooka akĩmatũma Jopa.

Kĩoneki gĩa Petero

⁹ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire ta thaa thita cia mũthenya marĩ njĩra-inĩ makuhĩrĩire itũũra rĩu-rĩ, Petero akĩhaica nyũmba-igũrũ nĩgeetha akahooe Ngai. ¹⁰ Nake akĩigua aahũta na akĩbatario nĩ kĩndũ gĩa kũrĩa, na rĩrĩa irio ciarugagwo-rĩ, akĩgocerera. ¹¹ Nake akĩona igũrũ rĩhingũrĩtwo na kĩndũ gĩatariĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio thĩ kĩnyiitĩtwo mũthia ĩna. ¹² Nakĩo kĩarĩ na nyamũ cia mũthemba yothe ya iria irĩ magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ. ¹³ Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Petero, ũkĩra. Thĩnja na ũrĩe.”

¹⁴ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Aca, Mwathani! Ndirĩ ndarĩa kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre, kana kĩndũ kĩrĩ thaahu.”

¹⁵ Mũgambo ũkĩmwarĩria riita rĩa keerĩ ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.”

¹⁶ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, na o rĩmwe gĩtama kũ gĩgĩcookio na igũrũ.

¹⁷ Na rĩrĩa Petero eeyũragia gĩtũmi gĩa kĩoneki kũu oonete-rĩ, andũ arĩa maatũmĩtwo nĩ Korinelio makĩona harĩa nyũmba ya Simoni yarĩ, na makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ. ¹⁸ Magĩitana, makĩũria kana Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero aaikaraga kũu.

¹⁹ Na rĩrĩa Petero eeciiragia ũhoru wa kĩoneki kũu, Roho akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, harĩ na andũ atatũ maragũcaria. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩra ũikũrũke, ũthiĩ nao na ndũkagĩe na nganja nĩgũkorwo nĩ nĩ ndĩmatũmĩte.”

²¹ Petero agĩkũrũka, akĩra andũ acio atĩrĩ, “Nĩ nĩ mũndũ ũcio mũracaria. Mũũkĩte nĩkĩ?”

²² Nao andũ acio magĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte gwa Korinelio, ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe. Nĩ mũndũ mũthingu na mwĩtigĩri-Ngai, na nĩatĩtwo nĩ Ayahudi othe. Mũraika mũtheru aramwĩrire atũmane ũthiĩ gwake mũciĩ nĩgeetha aigue ũrĩa ũrenda kuuga.” ²³ Hĩndĩ iyo Petero akĩra andũ acio matoonye nyũmba matuĩke ageni aake.

Petero Gũthiĩ gwa Korinelio

Mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩire Petero agĩthiĩ nao, na ariũ a lthe witũ amwe kuuma Jopa magĩthiĩ nake. ²⁴ Naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire magĩkinya Kaisarea. Korinelio agĩkorwo ametereire na eetite andũ a nyũmba yake na arata a hakuhĩ. ²⁵ Na rĩrĩa Petero aatoonyaga nyũmba, Korinelio akĩmũtũnga na akĩgũithia magũrũ-inĩ make amwĩnyiihĩrie. ²⁶ No Petero akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama, nĩ ndĩ o mũndũ o na nĩ.”

²⁷ O makĩaragia-rĩ, Petero agĩtoonya thĩinĩ na agĩkora gĩkundi kĩnene kĩa andũ. ²⁸ Akĩmeera atĩrĩ: “Inyuĩ nĩmũũ wega atĩ Mũyahudi ndetikĩrĩtio nĩ watho kũgwatanĩra na mũndũ wa Ndũrĩrĩ o na kana kũmũceerera. No Ngai nĩanyonetie atĩ ndiagĩrĩrwo nĩ kuuga atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ti mwamũre kana atĩ arĩ na thaahu. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio

rĩrĩa ndĩratũmanĩirwo, ndĩrokire itegũkararia. Njĩtikĩria ngũũrie kĩrĩa kĩratũmire ũndũmanĩre?”

³⁰ Nake Korinelio akĩmũcookeria atĩrĩ: “Matukũ mana mahĩtũku, ndaarĩ thĩĩnĩ wa nyũmba yakwa ngĩhooya ithaa-inĩ ta rĩrĩ rĩa thaa kenda cia mĩaraho. Mũndũ warĩ na nguo ciahenagia akĩrũgama o rĩmwe mbere yakwa, ³¹ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Korinelio, Ngai nĩaiguĩte mahooya maku, na nĩaririkanĩte iheo ciaku iria wanahe athĩni. ³² Nĩ ũndũ ũcio tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero, nake nĩ mũgeni gwa Simoni ũrĩa mũtanduki wa njũũa, ũrĩa ũikaraga rũtere-inĩ rwa iria.’ ³³ Nĩ ũndũ ũcio nĩndagũtũmanĩire o hĩndĩ ĩyo, na nĩ weka wega nĩ ũndũ wa gũũka. Rĩu ithuĩ ithuothetũrĩ haha mbere ya Ngai nĩgeetha tũthikĩrĩrie ũrĩa wothe Mwathani agwathĩte ũtwĩre.”

³⁴ Nake Petero akĩambĩrĩria kwaria, akiuga atĩrĩ: “Rĩu nĩndamenya kũna ũrĩa arĩ ma atĩ Ngai ndarĩ mũthutũkanio. ³⁵ no atĩ nĩetĩkagĩra andũ kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe arĩa mamwĩtigagĩra na mageeka ũrĩa kwagĩrĩire. ³⁶ Inyuĩ nĩmũũĩ ndũmĩrĩrĩ ĩrĩa Ngai aatũmũire andũ a Isiraeli, akĩaria ũhoru mwega wa thayũ na ũndũ wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Mwathani wa andũ othe. ³⁷ Inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa gwekĩkire kũu Judea guothe, kwambĩrĩria Galili thuutha wa ũbatithio ũrĩa Johana aahunjagia, ³⁸ ũrĩa Ngai aaitĩrĩire Jesũ wa Nazarethi Roho Mũtheru o na hinya, na ũrĩa aathiiaga agĩkaga wega na akĩhonagia andũ arĩa maahatĩrĩrio nĩ hinya wa mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake.

³⁹ “Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩĩnĩ wa bũrũri wa Ayahudi o na Jerusalem. Nĩmamũũragire na njĩra ya kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ⁴⁰ No mũthenya wa gatatũ Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ na agĩtũma onekane kũrĩ andũ. ⁴¹ We ndonirwo nĩ andũ othe, o tiga aira arĩa Ngai aathuurĩte: akĩonwo nĩ ithuĩ, o ithuĩ twarĩĩanĩire na tũkĩnyuuanĩra nake aarĩkia kũriũka

kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ⁴² Nĩatwathire tũhunjĩrie andũ na tũrute ũira atĩ we nĩ we Ngai aamũrire atuĩke mĩtuanĩri-ciira wa andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁴³ Anabii othe nĩmaheanaga ũira wa ũhoru wake atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũkaamwĩtikia nĩakamũkĩra ũrekeri wa mehia na ũndũ wa rĩĩtwa rĩake.”

⁴⁴ Na Petero o akĩaragia ciugo icio-rĩ, Roho Mũtheru agĩkũrũkĩra andũ arĩa othe maiguire ndũmĩrĩri iyo.

⁴⁵ Nao andũ arĩa meetĩkĩtie, a thiritũ ya arĩa maruaga, arĩa mokĩte na Petero makĩgega mona atĩ kĩheo kĩa Roho Mũtheru nĩgĩaitĩrĩrio andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao.

⁴⁶ Nĩgũkorwo nĩmamaiguire makĩaria na thiomi makĩgoocaga Ngai.

Hĩndĩ iyo Petero akĩũria atĩrĩ, ⁴⁷ “Harĩ mũndũ ũngĩgĩa andũ aya mabatithio na maaĩ? Andũ aya nĩmamũkĩra Roho Mũtheru o ta ithuĩ.” ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩathana mabatithio thiĩnĩ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ Kristũ. Magĩ-cooka makĩũria Petero aikaranie nao ihinda rĩa mĩthenya mĩnini.

11

Petero Gũtaarĩria Gĩtũmi gĩa Cĩiko Ciale

¹ Na rĩrĩ, atũmwo, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ Judea guothe makĩigua atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiugo kĩa Ngai. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Petero aambatire agĩthĩ Jerusalemu, andũ arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya arĩa maruaga makĩmũrũithia ³ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwatoonyire nyũmba ya andũ arĩa mataruaga, na ũkĩrĩĩanĩra nao.”

⁴ Nowe Petero akĩambĩrĩria kũmataarĩria maũndũ mothe wega o ta ũrĩa meekĩkite, akĩmeera atĩrĩ:

⁵ “Ndaarĩ itũũra-inĩ rĩa Jopa ngĩhooya Ngai, na rĩrĩa ndaagoocereire-rĩ, ngĩona kĩoneki. Ngĩona kĩndũ gĩatarĩĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio kuuma igũrũ na mĩthia

yakĩo ĩna, na gĩgĩkũrũka o harĩa ndaarĩ. ⁶ Ndaacũthĩrĩa thĩĩnĩ wakĩo ngĩona nyamũ cia thĩ iria irĩ magũrũ mana, na nyamũ cia gĩthaka, na nyamũ iria itambaga thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ. ⁷ Ngĩcooka ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Petero, ũkĩra. Thĩnja, na ũrĩe!’

⁸ “Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, Mwathani! Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre kana kĩrĩ thaahu kĩrĩ gĩatoonya kanua gakwa.’

⁹ “Naguo mũgambo ũcio ũkĩaria riita rĩa keerĩ kuuma igũrũ ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.’ ¹⁰ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, nakĩo gĩtama kũ gĩkĩguucio na igũrũ.

¹¹ “O hĩndĩ iyo andũ atatũ arĩa maatũmĩtwo kũrĩ nĩ kuuma Kaisarea magĩkinya nyũmba-inĩ ĩrĩa ndaikaraga. ¹² Nake Roho akĩnjĩra thĩĩ nao na ndikagĩe na nganja. Nao ariũ a Ithe witũ aya atandatũ tũgĩthĩĩ nao na tũgĩtoonya nyũmba ya mũndũ ũcio. ¹³ Nake agĩtwĩra ũrĩa oimĩrĩrwo nĩ mũraika arĩ gwake nyũmba, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero. ¹⁴ Nĩegũkũrehera ndũmĩrĩrĩ ĩrĩa ĩgũtũma wee na nyũmba yaku yothē mũhonoke.’

¹⁵ “Na rĩrĩa ndaambĩrĩrie kwaria-rĩ, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra o ta ũrĩa aatũikũrũkĩre hĩndĩ ya mbere.

¹⁶ Hĩndĩ iyo ngĩririkana ũrĩa Mwathani oigĩte atĩrĩ, ‘Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũkaabatithio na Roho Mũtheru.’ ¹⁷ Angĩkorwo Ngai nĩamaheire kĩheo o kĩrĩa aatũheire ithuĩ andũ arĩa twetĩkirie Mwathani Jesũ Kristũ-rĩ, nĩ ndaarĩ ũũ nĩguo ndĩciirie atĩ no ngararie Ngai?”

¹⁸ Rĩrĩa maaigũire ũguo, magĩtiga ngarari na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Gwakorwo nĩ ũguo-rĩ, Ngai nĩakinyĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao ũhoru wa kwĩrira nĩguo magĩe na muoyo.”

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rĩrĩ, andũ arĩa maahurunjũkire nĩ ùndũ wa kũnyariirwo thuutha wa kũũragwo gwa Stefano magĩthiĩ o nginya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagĩria andũ angĩ ũhoru tiga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kũrĩ o ũguo, andũ amwe ao, arĩa moimĩte Kuporo, na Kurene, magĩthiĩ Antiokia na makĩambĩrĩria kwarĩria Ayunani o nao, makĩmahunjĩria ũhoru mwega ũkonĩ Mwathani Jesũ. ²¹ Guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nao; na andũ aingĩ magĩtĩkia makĩgarũrũkĩra Mwathani.

²² Nayo ngumo ya maũndũ macio igĩkinyĩra andũ a kanitha ũrĩa warĩ kũu Jerusalemu; nao magĩtũma Baranaba athiĩ Antiokia. ²³ Rĩrĩa aakinyire na akĩona ũira wa wega wa Ngai, agĩkena na akĩmomĩrĩria marĩ othe, atĩ maikarage maathĩkĩre Mwathani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarĩ mũndũ mwega waiyũritwo nĩ Roho Mũtheru na warĩ na wĩtikio, nao andũ aingĩ magĩtĩkia Mwathani.

²⁵ Nake Baranaba agĩthiĩ Tariso gũcaria Saũlũ, ²⁶ na rĩrĩa aamuonire akĩmũrehe Antiokia. Nĩ ùndũ ũcio kwa ihinda rĩa mwaka ũmwe Baranaba na Saũlũ makĩgomana na kanitha na makĩruta andũ aingĩ. Kũu Antiokia nĩkuo arutwo meetirwo Akristiano riita rĩa mbere.

²⁷ Ihinda-inĩ rĩu anabii amwe magĩkũrũka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. ²⁸ Ũmwe wao wetagwo Agabo akĩrũgama, na nĩ ùndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru, akĩratha atĩ nĩ gũkũgĩa ng'aragu nene Roma guothe. (Ùndũ ũcio wekĩkire hĩndĩ ya wathani wa Kilaudio.) ²⁹ Nao arutwo, magĩciiria kũheana ũteithio nĩ ùndũ wa ariũ a Ithe witũ arĩa maatũũraga kũu Judea, o ta ũrĩa mũndũ aahotithĩtio. ³⁰ Nĩmekire ùndũ ũcio, makĩnengera Baranaba na Saũlũ iheo ciao matwarĩre athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kīama

¹ Na rīrī, ihinda-inī rīu nīguo Mūthamaki Herode aanyiitire andū amwe a kanitha, arī na muoroto wa kūmanyariira. ² Akīūragithia Jakubu, mūrū wa nyina na Johana na rūhiū rwa njora. ³ Na rīrīa oonire ūhorō ūcio nīwakenia Ayahudi-rī, akīnyiitithia Petero o nake. Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya Gīathī kīa Mīgate Ītarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia. ⁴ Aarīkia kūmūnyiitithia, akīmūikia njeera akīmūneana arangīrwo nī ikundi inya cia thigari, o gīkundi kīrī gīa thigari inya. Herode eendaga amūrehe mbere ya mūingī thuutha wa Gīathī gīa Bathaka.

⁵ Nī ūndū ūcio Petero akīhingīrwo njeera, no kanitha nīwahooyaga Ngai ūtegūtigithīria nī ūndū wake.

⁶ Na ūtukū ūrīa Herode aarokaga kūmūtware agaciirithio, Petero aakomete gatagatī ga thigari igīrī, ohetwo na mīnyororo īrī, nacio thigari igīrī ikarūgama kīhingo-inī irangīrīte. ⁷ Na rīrī, o rīmwe mūraika wa Mwathani akīmūmīrīra naguo ūtheri ūkīara kanyūmba kau aarī. Mūraika ūcio akīringaringa Petero mwena na akīmūūkīria, akīmwīra atīrī, “Ūkīra narua!” Nayo mīnyororo īrīa oohetwo nayo moko ikīgūa thī.

⁸ Mūraika ūcio agīcooka akīmwīra atīrī, “Wīhumbe nguo ciaku na wīkīre iraatū.” Nake Petero agīka o ūguo. Mūraika ūcio akīmwīra atīrī, “Wīhotore nguo yaku na ūnūmīrīre.” ⁹ Petero akīmūrūmīrīra, makiuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atī ūndū ūcio mūraika eekaga warī ūndū wa ma; eeciiragia atī nī kīoneki oonaga. ¹⁰ Makīhītuka arangīri a mbere na a keerī na magīkinya kīhingo-inī gīa kīgera kīrīa gīa gūtoonya itūūra inene.

Nakĩo kĩhingo kũu gĩkĩhingũra nĩ ũndũ wao, nao makĩgerera ho. Rĩrĩa maathiire ũraihi wa gacĩra kamwe-rĩ, o rĩmwe mũraika ũcio akĩmũtiga.

¹¹ Nake Petero akĩĩgua, na akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya hatarĩ nganja atĩ Mwathani nĩegũtũmĩte mũraika wake aahonokie kuuma moko-inĩ ma Herode na kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe andũ a Ayahudi matanyĩte kuona.”

¹² Na rĩrĩa aguũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio, agĩthĩi kwa Mariamu ũrĩa warĩ nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nĩkuo andũ aingĩ monganĩte makĩhooya Ngai.

¹³ Petero akĩringaringa mũrango wa nja, nake mũirĩtu warutaga wĩra kuo wetagwo Roda agĩũka kũhingũra.

¹⁴ Rĩrĩa aaiguire mũgambo wa Petero, akĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene akĩaga kũhingũra mũrango akĩhũndũka ateng’erete, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Petero arĩ mũrango-inĩ!”

¹⁵ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩ kũgũrũka ũgũrũkĩte.” Rĩrĩa aakĩrĩrĩrie agwatĩrie kuuga atĩ ũguo nĩguo kwarĩ, makiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ mũraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agĩthĩi na mbere kũringaringa mũrango, na rĩrĩa maahingũrĩre makĩona nĩwe, makĩgega.

¹⁷ Petero akĩmakiria na guoko na akĩmataarĩria ũrĩa Mwathani aamũrutĩte njeera. Akĩmeera atĩrĩ, “ĩrai Jakubu na ariũ na aarĩ a Ithe witũ ũhoro ũcio,” agĩcooka agĩthĩi kũndũ kũngĩ.

¹⁸ Rũciinĩ gwakĩa, nĩ kwagĩire na ngũĩ nene gatagatĩ-inĩ ga thigari nĩ kũrigwo nĩ ũrĩa gwekĩkĩte ũhoro ũkonĩi Petero. ¹⁹ Thuutha wa Herode gũcaria Petero na kũmwagarĩ, agĩciirithia thigari, na agĩathana atĩ ciũragwo.

Gĩkuũ kĩa Herode

Herode agĩcooka akiuma Judea agĩthĩi Kaisarea, agĩikara kuo kwa ihinda inini. ²⁰ Na rĩrĩ, nĩatũũrĩte

ahaaranĩte na andũ a Turo na a Sidoni, no o magĩcookanĩrĩra hamwe magĩetha ũrĩa mangĩaranĩirie nake. Na maarĩkia kũnyiitwo mbaru nĩ Bulasito, ũrĩa warĩ ndungata njĩhokeku ya mũthamaki-rĩ, makĩhooya kũgĩe na thayũ, tondũ bũrũri wa mũthamaki ũcio nĩguo wamaheaga irio.

²¹ Na mũthenya ũrĩa waraarĩirio wakinya-rĩ, Herode akĩthumba nguo ciake cia ũthamaki, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, akĩarĩria andũ acio. ²² Nao makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mũgambo wa ngai, ti mũgambo wa mũndũ.” ²³ O rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩringa Herode nĩ ũndũ wa kwaga kũgoocithia Ngai, nake akĩrĩio nĩ igunyũ, agĩkua.

²⁴ No kiugo kĩa Ngai gĩgĩkĩrĩrĩria kuongerereka na gũtheerema.

²⁵ Rĩrĩa Baranaba na Saũlũ maarĩkirie ũtungata wao-rĩ, magĩcooka kuuma Jerusalemu, na magĩcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paũlũ Gũtũmwo

¹ Na rĩrĩ, kanitha-inĩ wa Antiokia nĩ kwarĩ na anabii na arutani: nao nĩo Baranaba, na Simeoni ũrĩa wetagwo na rĩitwa rĩngĩ Nigeri, na Lukio ũrĩa woimĩte Kurene, na Manaeni (ũrĩa wareranĩirio na Herode ũrĩa mũthamaki), o na Saũlũ. ² Rĩrĩa mahooyaga Mwathani mehingĩte kũria irio, Roho Mũtheru akiuga atĩrĩ, “Nyamũrĩrai Baranaba na Saũlũ nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa ndĩmetĩire.” ³ Nĩ ũndũ ũcio thuutha wa kwĩhinga kũria irio na kũhooya Ngai, makĩmaigĩrĩra moko, na makĩmatũma mathiĩ.

Baranaba na Paũlũ Kũhunja Kuporo

⁴ Andũ acio eerĩ, matũmĩtwo nĩ Roho Mũtheru, magĩthiĩ nginya Seleukia na makĩhaica marikabu makiuma kũu magĩthiĩ nginya Kuporo. ⁵ Rĩrĩa maakinyire Salamisi, makĩhunja kiugo kĩa Ngai thunagogi-inĩ cia Ayahudi. Nake Johana aarĩ hamwe nao arĩ ta mũteithia wao.

⁶ Magĩthiĩ matuĩkanĩirie gĩcigĩrĩa kũu gĩothe nginya magĩkinya Pafo. Kũu magĩkora Mũyahudi warĩ mũragũri na mũnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesũ, ⁷ nake aatungatagĩra barũthi ũrĩa wetagwo Serigio Paũlũ. Barũthi ũcio warĩ mũndũ mũũgĩ, agĩtũmanĩra Baranaba na Saũlũ tondũ nĩendaga kũigua kiugo kĩa Ngai. ⁸ No rĩrĩ, Elumo ũcio mũragũri (amu ũguo nĩguo rĩitwa rĩake riugĩte) akĩmakararia na akĩgeria kũgarũra barũthi ũcio nĩgeetha ndagetĩkie. ⁹ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ, ũrĩa wetagwo na rĩitwa rĩngĩ Paũlũ aiyũritwo nĩ Roho Mũtheru, agĩkũũrĩa Elumo maitho, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁰ “Wee ũrĩ mwana wa mũcukani na ũrĩ thũ ya maũndũ marĩa mothe mega! Ũiyũritwo nĩ mĩthemba yothe ya maheeni na waara. Ndũrĩ hĩndĩ ũgaatiga kuogomia njĩra iria ciagĩrĩire cia Mwathani? ¹¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Mwathani nĩgũgũũkĩrĩire. Nĩgũtuĩka mĩtumumu na kwa ihinda ndũgũkorwo ũkĩona ũtheri wa riũa.”

O hĩndĩ ĩyo akĩona marundurundu, na akĩgĩĩo nĩ nduma, akĩambĩrĩria kũhambahambata, agĩcaragia mũndũ wa kũmũnyiita guoko amũtongorie. ¹² Nake barũthi oona ũrĩa gwekĩka, agĩtĩkia, nĩgũkorwo nĩagegirio nĩ ũrutani ũcio ũkoniĩ Mwathani.

Paũlũ arĩ Antiokia ya Bũrũri wa Pisidia

¹³ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao, moima Pafo makĩhaica marikabu magĩthiĩ Periga kũu bũrũri wa Pamufilia, kũrĩa Johana aamatigire agĩcooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga,

magĩthiĩ na mbere magĩkinya Antiokia ya bũrũri wa Pisidia. Na mũthenya wa Thabatũ magĩtoonya thunagogi magĩkara thĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũthomwo kwa Maandiko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makĩmatũ-manĩra makĩmeera atĩrĩ; “Ariũ a Ithe witũ, angĩkorwo mũrĩ na ũhoro wa kũũmĩrĩria andũ-rĩ, maarĩriei.”

¹⁶ Paũlũ akĩrũgama, na aarĩkia kũmakiria na guoko akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Isiraeli o na inyuũ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mũhooyaga Ngai, ta thikĩrĩriai! ¹⁷ Ngai wa andũ a Isiraeli nĩathuurire maithe maitũ; agĩtũma andũ acio matheereme hĩndĩ ĩrĩa maatũũraga Misiri, na akĩmaruta bũrũri ũcio na hinya mũnene, ¹⁸ nĩakĩrĩrĩrie mĩtugo yao ihinda rĩa ta mĩaka mĩrongo ĩna marĩ werũ-inĩ, ¹⁹ akĩniina ndũrĩrĩ mũgwanja kũu Kaanani nagueo bũrũri wacio akĩũhe andũ aake ũtuĩke igai rĩa. ²⁰ Ũhoro ũcio wothe wekĩkire ihinda-inĩ rĩa ta mĩaka magana mana ma mĩrongo ĩtano.

“Thuutha wa ũguo, Ngai akĩmahe atĩrĩrĩrĩ bũrũri o nginya hĩndĩ ya Samũeli ũrĩa warĩ mũnabii. ²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ makiuga maheo mũthamaki, nake Ngai akĩmahe Saũlũ mũrũ wa Kishu, wa mũhĩrĩga wa Benjamini, nake agĩathana mĩaka mĩrongo ĩna. ²² Thuutha wa kweheria Saũlũ, agĩtua Daudi mũthamaki wao. Akĩruta ũira ũmũkoniĩ, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩnyonete Daudi mũrũ wa Jesii arĩ mũndũ ũkenagia ngoro yakwa; we nĩarĩkaga ũrĩa wothe ngwenda eke.’

²³ “Kuuma rũciaro-inĩ rwa mũndũ ũyũ, Ngai nĩareheire andũ a Isiraeli Mũhonokia, na nĩwe Jesũ, o ta ũrĩa eeranĩire. ²⁴ Jesũ atanooka, Johana nĩahunjagĩria andũ othe a Isiraeli ũhoro wa kwĩrira mehia na ũhoro wa kũbatithio. ²⁵ Na rĩrĩa Johana aarĩkagia wĩra wake nĩoririe atĩrĩ: ‘Mwĩciiragia nĩ nĩ nĩ ũũ? Nĩ ti nĩ we. Aca nĩ ti nĩ,

nowe nĩegũũka thuutha wakwa, o we ũrĩa nĩ itagĩrĩrwo kuohora ndigi cia iraatũ ciake.’

²⁶ “Ariũ a lthe witũ, o inyuĩ ciana cia Iburahĩmu, o na inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai, ũhoru ũyũ wa ũhonokio nĩ ithuĩ tũtũmĩrwo. ²⁷ Andũ a Jerusalemu na anene ao matiakũũranire Jesũ, no nĩ ũndũ wa ũrĩa maamũtuĩrĩre ciira, makĩhingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mũthenya wa Thabatũ. ²⁸ O na gũtuĩka mationire gĩtũmi kĩiganu gĩa gũtũma ooragwo, nĩmath-aithire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarĩkia kũhingia maũndũ mothe marĩa maandĩkitwo ũhoru wake, makĩmũcurũria kuuma mũtĩ-igũrũ, makĩmũiga mbĩrĩra. ³⁰ No rĩrĩ, Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ³¹ na kwa ihinda rĩa mũthenya mũingĩ nĩonirwo nĩ andũ arĩa moimĩte nao Galili, magathiĩ Jerusalemu. Na rĩu acio nĩo aira aake kũrĩ andũ aitũ.

³² “Tũramwĩra ũhoru mwega: ũhoru ũrĩa Ngai eerĩire maithe maitũ, ³³ nĩatũhingĩrie ithuĩ ciana ciao, na ũndũ wa kũriũkia Jesũ. O ta ũrĩa kwandĩkitwo thĩinĩ wa Thaburi ya keerĩ atĩrĩ:

“‘Wee ũrĩ Mũrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.’

³⁴ Naguo ũhoru wa ma wa atĩ Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩguo ndakabuthe-rĩ, nĩ warĩtio na ciugo ici:

“‘Nĩngakũhe irathimo iria theru na iria itarĩ hĩndĩ ingĩaga iria cieriĩrwo Daudi.’

³⁵ ũndũ ũcio nĩwarĩtio handũ hangĩ atĩrĩ:

“‘Wee ndũkareka ũrĩa waku Mũtheru abuthe.’

³⁶ “Nĩgũkorwo rĩrĩa Daudi aarĩkirie gũtungatĩra Ngai rũciaro-inĩ rwake, nĩakuire; agĩthikwo hamwe na maithe make naguo mwĩrĩ wake ũkĩbutha. ³⁷ No ũrĩa Ngai aar-iũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ ndaabuthire.

³⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ariũ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ ũhoru wa kũrekerwo kwa mehia nĩũhunjitio kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa Jesũ. ³⁹ Na mũndũ wotho ũmwĩtikĩtie nĩatuuagwo mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa watho wa Musa ũtangĩamũtuire mũthingu. ⁴⁰ Mwĩmenyererei, nĩgeetha ũhoru ũrĩa anabii maaririe ndũkanamũkore, rĩrĩa moigire atĩrĩ:

⁴¹ “Ta rorai, inyuĩ anyũrũrania,
gegaai na mũthire,
nĩgũkorwo nĩngwĩka ũndũ matukũ-inĩ manyu,
ũrĩa mũtangĩtikia,
o na mũngĩrwo nĩ mũndũ.’”

⁴² Rĩrĩa Paũlũ na Baranaba moimaga thunagogi, andũ makĩmeera moke mũthenya ũrĩa warũmĩrĩre wa Thabatũ nĩguo mathĩ na mbere kwaria ũhoru ũcio. ⁴³ Hĩndĩ ĩrĩa mũcemanio wathirire, Ayahudi aingĩ na andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi makĩrũmĩrĩra Paũlũ na Baranaba, nao makĩmaarĩria na makĩmaringĩrĩria mathĩ na mbere gũikara wega-inĩ wa Ngai.

⁴⁴ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre wa Thabatũ, hakuhi andũ othe a itũũra rĩu inene magĩũka kũigua kiugo kĩa Mwathani. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi moonire kĩrĩndĩ kũu, makĩnyiitwo nĩ ũiru na makĩaria ciugo njũru cia gũũkĩrĩra ũrĩa Paũlũ oigaga.

⁴⁶ Nao Paũlũ na Baranaba makĩmacookeria marĩ na ũcamba makĩmeera atĩrĩ, “No nginya tũngĩrambire kũheana kiugo kĩa Ngai kũrĩ inyuĩ. No rĩrĩ, kuona nĩmũraũrega na mũgetuĩra atĩ mũtiagĩrĩrwo nĩ muoyo wa tene na tene-rĩ, rĩu nĩtũkũgarũrũka tũthĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ⁴⁷ Nĩgũkorwo Mwathani atwathĩte agatwĩra atĩrĩ: “Nĩndĩmũtuĩte ũtheri wa gũtherera andũ-a-Ndũrĩrĩ, nĩguo mũtware ũhoru wa ũhonokio nginya ituri-inĩ cia thĩ.’”

⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maaiguire ũguo magĩkena na magĩtĩia kiugo kĩa Mwathani, nao andũ arĩa othe maathĩrĩrio muoyo-inĩ wa tene na tene magĩtĩkia.

⁴⁹ Nakĩo kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja kũndũ guothe kũu bũrũri-inĩ. ⁵⁰ No Ayahudi magĩakĩrĩria atumia arĩa meyamũrĩre Ngai na maarĩ igweta, o na anene a itũũra inene. Makĩrutithia ngũĩ ya gũũkĩrĩra Paũlũ na Baranaba nĩguo manyariirwo, na makĩmaingata moime bũrũri-inĩ wao. ⁵¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩribariba rũkũngũ kuuma magũrũ mao kuonania, atĩ nĩmatigana nao na magĩthĩĩ Ikonĩa. ⁵² Nao arutwo makĩiyũrwo ni gĩkeno, na makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru.

14

Paũlũ na Baranaba marĩ Ikonĩa

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ na Baranaba marĩ kũu Ikonĩa, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mūtugo. Marĩ kũu makĩaria na ũhoti mũingĩ mũno o nginya Ayahudi aingĩ na andũ-a-Ndũrĩrĩ magĩtĩkia. ² No Ayahudi arĩa maaregire gwĩtĩkia nĩmathogothire andũ-a-Ndũrĩrĩ, makĩmathũkia meciiria nĩgeetha mookĩrĩre ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba magĩikara kũu ihinda iraaya, makĩaria marĩ na ũcamba nĩ ũndũ wa Mwathani, o we wekĩrĩre ndũmĩrĩri ya wega wake hinya na ũndũ wa kũmahotithia kũringa ciama na morirũ. ⁴ Andũ a itũũra rĩu inene makĩgayũkana; amwe magĩtĩkania na Ayahudi, nao arĩa angĩ magĩtĩkania na atũmwo. ⁵ Nĩ kwarĩ na ndundu yathugundĩtwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nĩguo mameeke ũũru, na mamahũũre na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makĩmenya ũhoro ũcio, na makĩũrĩra matũũra manene ma bũrũri wa Likaonia, na nĩmo Lisitera, na Deribe, o na bũrũri ũrĩa

wagũthiũrũrũkiirie, ⁷ kũrĩa maathiire na mbere kũhunja ũhoro mwega.

Paũlũ na Baranaba marĩ Lisitera na Deribe

⁸ Nakuo kũu Lisitera nĩ kwarĩ mũndũ warĩ mwonju magũrũ, na aatũũrĩte arĩ mwonju kuuma gũciarwo na ndetwarĩte na magũrũ o narĩ. ⁹ Nake agĩthikĩrĩria Paũlũ akĩaria. Paũlũ aamũrora, akĩona atĩ aarĩ na wĩtikio wa kũhonio, ¹⁰ akĩmwĩta na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama na magũrũ maku!” Na o hĩndĩ ĩyo, mũndũ ũcio akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gĩtwara.

¹¹ Rĩrĩa gĩkundi kũu kĩa andũ kĩonire ũrĩa Paũlũ eekĩte, gĩkĩanĩrĩra na rũthiomi rwa Likaonia gĩkiuga atĩrĩ, “Ngai nĩciikũrũkĩte kũrĩ ithuĩ itariĩ ta andũ!” ¹² Magĩĩta Baranaba Zeu, * nake Paũlũ makĩmwĩta Herime tondũ nĩwe warĩ mwaria ũrĩa mũnene. ¹³ Mũthĩnjĩri-ngai ya Zeu, ũrĩa hekarũ yake yarĩ o hau nja ya itũũra, akĩrehe ndegwa na mahũa maatumĩtwo ta thũmbĩ hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene, tondũ we na gĩkundi kũu kĩa andũ nĩmendaga kũmarutĩra magongona.

¹⁴ No rĩrĩa atũmwo acio Baranaba na Paũlũ maaiguire ũguo, magĩtembũranga nguo ciao, makĩhanyũka, magĩtoonya kũrĩ kĩrĩndĩ, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, ¹⁵ “Andũ aya, mũreka ũguo nĩkĩ? Ithuĩ tũrĩ o andũ ta inyuĩ. Tũmũreheire ũhoro mwega, wa kũmwĩra mũgarũrũke mũtigane na maũndũ marĩa matarĩ kĩene, mũcookerere Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo, o we ũrĩa wombire igũrũ na thĩ na iria na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁶ Tene, nĩarekereirie ndũrĩrĩ ciothe ithiĩage na mĩthiĩre yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gĩwĩtiga atarĩ na ũira wa kuonania atĩ arĩ kuo: nĩamuonetie ũtugi na ũndũ wa kũmuurĩria mbura yumĩte

* 14:12 Zeu yarĩ ngai nene ya Ayunani, na nĩyo yarĩ ngai ya itũũra rĩa Lisitera. Baranaba aatuĩkaga nĩahanaine na ngai ĩyo.

igürũ na kũmũhe magetha hĩndĩ ya kĩmera; nĩamũheaga irio nyingĩ na akaiyũria ngoro cianyu na gĩkeno.” ¹⁸ No o na maarĩtie ciugo icio, nĩ maarĩ na wĩra mũritũ wa kũgĩa gĩkundi kũ kĩa andũ kĩmarutĩre igongona.

¹⁹ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo Ayahudi angĩ magĩũka moimĩte Antiokia na Ikonía, nao makĩguucĩrĩria gĩkundi kũ kĩa andũ, gĩgĩcooka mwena wao. Gĩkundi kũ gĩkĩhũũra Paũlũ na mahiga nyuguto, na gĩkĩmũkururia, gĩkĩmũruta nja ya itũũra, gĩciirĩtie nĩ mũkuũ. ²⁰ No arutwo maarĩkia kũmũrigiicĩria, agĩũkĩra agĩcooka itũũra-inĩ. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, we na Baranaba makiuma kũu magĩthiĩ Deribe.

Paũlũ na Baranaba Gũcooka Antiokia ya Suriata

²¹ Paũlũ wa Baranaba makĩhunja ũhoro mwega itũũra-inĩ rĩu na magĩtũma andũ aingĩ matũike arutwo. Magĩcooka makĩhũndũka magĩthiĩ Lisitera, na Ikonía, na Antiokia, ²² magĩkagĩra arutwo hinya na kũmomĩrĩria nĩgeetha matũũre marũmitie wĩtikio. Makameeraga atĩrĩ, “No nginya ithuĩ tũgerere mathiĩna-inĩ maingĩ nĩguo tũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai.” ²³ Paũlũ na Baranaba makĩmaamũrĩra athuuri a kanitha na makĩhooya Ngai mehingĩte kũrĩa irio, makĩmaneana kũrĩ Mwathani, o we ũrĩa meehokete. ²⁴ Thuutha wa gũtuĩkanĩria Pisidia, magĩkinya Pamufilia, ²⁵ na maarĩkia kũhunja kiugo kũu Periga, magĩkũrũka magĩthiĩ Atalia.

²⁶ Moima Atalia makĩhaica marikabu, magĩcooka Antiokia, o kũrĩa maahoeirwo wega wa Ngai mbere nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa maarĩkitie kũruta. ²⁷ Maakinya kũu magĩcookanĩrĩria andũ a kanitha hamwe, makĩmeera ũrĩa wothe Ngai ekĩte agereire harĩo na ũrĩa aahingũrĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ mũrango wa gwĩtikia. ²⁸ Nao magĩikara na arutwo kũu ihinda iraya.

15

Mũcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe magĩkũrũka kuuma Judea magĩthĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a Ithe witũ makameera atĩrĩ: “Mũngĩaga kũrua kũringana na mūtugo ũrĩa warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩhonoka.”

² Ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paũlũ na Baranaba macookanĩrie na makararanie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba makĩamũrwo, marĩ na etĩkia angĩ, maambate mathĩĩ Jerusalemu makone atũmwo na athuuri nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio. ³ Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na rĩrĩa maatuĩkanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũrĩ Ngai. Ũhoru ũcio ũgĩkenia ariũ a Ithe witũ mũno. ⁴ Na maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na atũmwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe marĩa Ngai eekĩte agereire harĩo.

⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ amwe a arĩa meetĩkĩtie a thiritũ ya Afarisai makĩrũgama, makiuga atĩrĩ, “Andũ a Ndũrĩrĩ no nginya marue na maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa.”

⁶ Nao atũmwo na athuuri magĩcemanĩa nĩgeetha maarĩrĩrie ũhoru ũcio. ⁷ Thuutha wa mĩario mĩingĩ, Petero akĩrũgama, akĩmarĩria, akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũ atĩ ihinda rĩhĩtũku, Ngai nĩathuurire kuuma gatagatĩ kanyu nĩguo andũ-a-Ndũrĩrĩ maigue ndũmĩrĩri ya Ũhoru-ũrĩa-Mwega kuuma kũrĩ nĩ na nĩguo metĩkie.

⁸ Nake Ngai, ũrĩa ũũĩ ngoro, akĩonania atĩ nĩametĩkĩrĩte na ũndũ wa kũmahe Roho Mũtheru, o ta ũrĩa aatũhete.

⁹ Ndeekĩrĩre ngũũrani gatagatĩ gaitũ nao, nĩgũkorwo maatheririe ngoro ciao na ũndũ wa wĩtikio. ¹⁰ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩ kĩĩ kĩratũma mwende kũgeria Ngai na ũndũ wa gwĩkĩra arutwo icooki ngingo rĩrĩa ithuĩ o na kana

maithe maitũ tũtarĩ twahota gũkuua? ¹¹ Aca! Twĩtĩkĩtie atĩ tũhonokete nĩ ũndũ wa wega wa Mwathani witũ Jesũ, o ta ũrĩa o nao mahonokete.”

¹² Nakĩo kũngano gĩothe gĩgĩkira ki gĩgĩthikĩrĩa Baranaba na Paũlũ makiheana ũhoro wa ciana na morirũ irĩa Ngai eekĩte kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire harĩo.

¹³ Rĩrĩa maarĩkirie kwaria, Jakubu akĩaria akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ta thikĩrĩiai. ¹⁴ Simoni nĩatũ-taarĩrĩa ũrĩa Ngai oonanirie wendo wake hĩndĩ ya mbere na ũndũ wa gwĩthuurĩra andũ kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩguo matũike aake. ¹⁵ Nacio ciugo cia anabii ikaringana na ũhoro ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

¹⁶ “Thuutha wa ũguo nĩngacooka,

na njake rĩngĩ hema ya Daudi irĩa igwĩte.

Nĩngaka iganjo rĩayo rĩngĩ,

na ndĩmĩcookie harĩa yarĩ,

¹⁷ nĩgeetha matigari marongoragie Mwathani,

o na andũ othe a Ndũrĩrĩ arĩa metanagio na rĩitwa rĩakwa,

ũguo nĩguo Mwathani ũrĩa wĩkaga maũndũ macio ekuuga’

¹⁸ marĩa moĩkaine kuuma o tene.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtua atĩrĩ, tũtĩge kũritũhĩria ũhoro andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maragarũrũka kũrĩ Ngai.

²⁰ Handũ ha ũguo-rĩ, twagĩrĩrwo tũmaandĩkĩre marũa, tũmeere metheemage kuumana na irio irĩa ithaahĩtio nĩ mĩhianano, nĩngĩ metheemage kuumana na ũmaraya, na kuumana na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na kuumana na thakame. ²¹ Nĩgũkorwo ũhoro wa Musa nĩwahunjagio matũũra-inĩ mothe o kuuma mahinda ma tene mũno, na nĩũthomagwo thunagogi-inĩ mĩthenya yothē ya Thabātũ.”

Marũa ma Kĩama kũrĩ Andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa Metĩkĩtie

²² Hĩndĩ iyo atũmwo na athuuri, hamwe na kanitha wothe, magĩtua itua mathuure andũ amwe ao mamatũme

Antiokia marĩ na Paũlũ na Baranaba. Magĩthuura Judasi (ũrĩa wetagwo Barasaba) na Sila, nao andũ aya eerĩ maarĩ atongoria thĩĩnĩ wa ariũ a Ithe witũ. ²³ Makĩmatũma na marũa maya:

Nĩ ithuĩ atũmwo na athuuri, o ithuĩ ariũ a Ithe wanyu,

Kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie kũu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amũkĩrai ngeithi.

²⁴ Nĩtũiguĩte atĩ andũ amwe nĩmooimire kũrĩ ithuĩ matarĩ na rũũtha rwitũ, na makĩmũthĩnĩna, na makĩnyariira meciiria manyu nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maaririe. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ithuothe nĩtũiguanĩre tũthuure andũ amwe tũmatũme kũrĩ inyuĩ marĩ na arata aitũ endwa, Baranaba na Paũlũ, ²⁶ andũ arĩa matwarĩrĩirie mĩoyo yao ũgwati-inĩ nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwatũma Judasi na Sila nĩgeetha makindĩre ũhoro ũyũ tũramwandĩkĩra na ciugo cia tũnua twao. ²⁸ Nĩkuonekete arĩ wega kũrĩ Roho Mũtheru o na kũrĩ ithuĩ twage kũmũkuuithia mũrigo ũkĩrĩte maũndũ maya: ²⁹ Na rĩrĩ, mũtikarĩĩage irio iria irutĩirwo mĩhi-anano, na mũtikanyuuage thakame, na mũtikarĩĩage nyama cia nyamũ cia gũitwo, na mũtigane na ũmaraya. Mwetheema maũndũ macio-rĩ, nĩmũgwĩka wega.

Tigwoi ũhoro.

³⁰ Nao andũ acio makiugĩrwo ũhoro, na makĩharũrũka magĩthĩĩ Antiokia, kũrĩa maacookanĩrĩirie kanitha hamwe, na makĩneana marũa macio. ³¹ Rĩrĩa andũ

maathomire marũa macio, magĩkena nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya kũmoomĩrĩria ĩrĩa yaandĩkĩtwo marũa-inĩ macio. ³² Nao Judasi na Sila, arĩa o ene maarĩ anabii, makĩaria maũndũ maingĩ ma kũũmĩrĩria na kuongerera ariũ a Ithe witũ hinya. ³³ Thuutha wa gũikara kũu kwa ihinda-rĩ, makiugĩrwo ũhoro na irathimo cia thayũ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩguo macooke kũrĩ andũ arĩa maamatũmĩte. ³⁴ (Nowe Sila akĩona arĩ wega aikare kũu.) ³⁵ No Paũlũ na Baranaba magĩtigwo kũu Antiokia, kũrĩa o, na andũ angĩ aingĩ maarutanaga na makahunja kiugo kĩa Mwathani.

Paũlũ na Baranaba Gũkararania

³⁶ Thuutha wa mĩthenya ĩigana ũna, Paũlũ akĩra Baranaba atĩrĩ, “Reke tũcooke tũgaceerere ariũ na aarĩ a Ithe witũ matũũra-inĩ mothe marĩa tũhunjĩtie kiugo kĩa Mwathani, tũkamenye ũrĩa matariĩ.” ³⁷ Baranaba nĩeendaga kuoya Johana, ũrĩa wetagwo Mariko mathiĩ nake, ³⁸ no Paũlũ ndonaga arĩ wega mathiĩ nake, tondũ nĩamatiganĩirie rĩrĩa maarĩ Pamufilia na akĩaga gũthiĩ kũruta wĩra nao. ³⁹ Makĩgĩa na gũkararania kũnene o nginya makĩamũkana. Baranaba akĩoya Mariko, makĩhaica marikabu, magĩthiĩ Kuporo, ⁴⁰ no Paũlũ agĩthuura Sila, na maarĩkia kũhooerwo wega wa Mwathani nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, magĩthiĩ. ⁴¹ Agĩtuĩkanĩria Suriata na Kilikia, agĩkagĩra makanitha hinya.

16

Timotheo Kũnyiitana na Paũlũ na Sila

¹ Na rĩrĩ, Paũlũ agĩkinya Deribe agĩcooka akiuma kuo agĩthiĩ Lisitera, kũrĩa mũrutwo wetagwo Timotheo aatũũraga, ũrĩa nyina aarĩ Mũyahudi mũtumia wetĩkĩtie

Ngai, no ithe aarĩ Mũyunani. ² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ a kũu Lisitera na Ikonía nĩmaragia wega igũrũ rĩake. ³ Paũlũ nĩendaga mathiĩ nake rũgendo, no nĩ tondũ wa Ayahudi arĩa maatũũraga kũu, akĩmũruithia nĩgũkorwo nĩmooĩ atĩ ithe aarĩ Mũyunani. ⁴ Na rĩrĩa maathiiaga kuuma itũũra nginya rĩrĩa rĩngĩ, nĩmeeraga andũ matua marĩa maatuĩtwo nĩ atũmwo na athuuri kũu Jerusalemu nĩguo andũ mamaathĩkagĩre. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio makanitha makĩgĩa na hinya ũhoro-inĩ wa gwĩtikia na makongererekaga mũigana o mũthenya.

Paũlũ kuona Kĩoneki kĩa Mũndũ wa Makedonia

⁶ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao magĩtuĩkanĩria bũrũri wotha wa Firigia na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagirĩtio nĩ Roho Mũtheru kũhunja kiugo kũu bũrũri wa Asia. ⁷ Rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no Roho wa Jesũ ndaigana kũmetikĩria gũtoonya. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩhĩtũka Misia, magĩkũrũka magĩkinya Teroa. ⁹ Ũtukũ ũcio-rĩ, Paũlũ akĩona kĩoneki kĩa mũndũ wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka gũkũ Makedonia ũtũteithie.” ¹⁰ Paũlũ aarĩkia kuona kĩoneki kũu, tũkĩhaarĩria o hĩndĩ iyo nĩgeetha tũthiĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtite tũkamahunjĩrie Ũhoro-ũrĩa-Mwega.

Kũhonoka kwa Lidia kũu Filipi

¹¹ Twaarĩkia kuuma Teroa, tũgĩthiĩ na marikabu twerekeire Samotherake, na mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩthiĩ Neapoli. ¹² Kuuma kũu tũgĩthiĩ Filipi, kũrĩa gwathagwo nĩ andũ a Roma, na nĩrĩo rĩarĩ itũũra rĩrĩa inene rĩa bũrũri ũcio wa Makedonia. Na tũgĩkara kũu mũthenya ĩtaarĩ mĩingĩ.

¹³ Mũthenya wa Thabatũ wakinya tũkiuma nja ya kĩhingo gĩa itũũra, tũgĩthiĩ rũũ-inĩ, tũtaanyĩte kuona

handũ ha kũhooerwo Ngai. Tũgĩikara thĩ na tũkĩambĩrĩria kwarĩria andũ-a-nja arĩa monganĩte hau. ¹⁴ Na rĩrĩ, ũmwe wa andũ-a-nja acio maathikĩrĩrie eetagwo Lidia, ũrĩa warĩ mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimĩte itũũra rĩa Thuatira, na aarĩ mũhooi Ngai. Nake Mwathani akĩhingũra ngoro yake, akĩamũkĩra ndũmĩrĩri ya Paũlũ. ¹⁵ Rĩrĩa we na andũ a nyũmba yake maabatithirio-rĩ, nĩatũnyiitire ũgeni gwake mũciĩ agĩtwĩra atĩrĩ, “Angĩko-rwo nĩmuonete atĩ nĩnjĩtikĩtie Mwathani-rĩ, ũkai mũgaikare nyũmba gwakwa.” Nake agĩtũringĩrĩria tũthĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Njeera

¹⁶ Hĩndĩ ĩmwe tũgĩthĩ harĩa haahooyagĩrwo Ngai, nĩt-watũngirwo nĩ mũirĩtu warĩ ngombo na nĩarĩ na roho wa kũragũra. Nake nĩatũmaga ene we meonere mbeeca nyingĩ mũno nĩ ũndũ wa ũragũri wake ¹⁷ Mũirĩtu ũcio akĩrũmĩrĩra Paũlũ hamwe na ithuĩ, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩ ndungata cia Ngai-Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na maramũhe ũhoru wa njĩra ya ũrĩa mũngĩhonokio.” ¹⁸ Mũirĩtu ũcio agĩthĩ na mbere na gwĩka ũguo mĩthenya mĩingĩ. Marigĩrĩrio-inĩ Paũlũ agĩthirĩka mũno nginya akĩhũgũkĩra roho ũcio akĩwĩra atĩrĩ, “Ndagwatha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ uume thĩinĩ wake!” O hĩndĩ ĩyo roho ũcio ũkĩmuuma.

¹⁹ Rĩrĩa ene mũirĩtu ũcio ngombo maamenyire atĩ mwĩhoko wao wa kuona mbeeca nĩwathira, makĩnyiita Paũlũ na Sila makĩmaguucũrũria makĩmatoonyia ndũnyũ mbere ya aathani. ²⁰ Makĩmarehe mbere ya aciirithania, makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ Ayahudi, na nĩmararehe ngũĩ itũũra-inĩ riitũ ²¹ nĩ ũndũ wa kũrutana mĩtugo ĩrĩa ithuĩ andũ a Roma tũtagĩrĩrwo nĩ gwĩtikĩra o na kana kũmĩka.”

²² Nakĩo kĩrĩndĩ gĩgĩũkĩrĩra Paũlũ na Sila kĩmeeke ũũru no aciirithania makĩruta watho atĩ marutwo nguo

na mahũũrwo iboko. ²³ Thuutha wa kũhũũrwo mũno magĩikio njeera, na mũrangĩri wa njeera agĩathwo amarangĩre wega. ²⁴ Aarĩkia kwamũkĩra watho ũcio, akĩmaikia kanyũmba ka na thĩinĩ na akĩohithania magũrũ mao na ndungu.

²⁵ Na rĩrĩ, ta ũtukũ gatagatĩ, Paũlũ na Sila nĩkũhooya maahooyaga makĩinagĩra Ngai nyĩmbo, nao andũ arĩa angĩ mohetwo makamathikĩrĩria. ²⁶ Na o rĩmwe gũkĩgĩa gĩthingithia kĩnene o nginya mĩthingi ya njeera igĩthingitha. Nayo mĩrango yotha ya njeera ikĩhingũka o rĩmwe, na mĩnyororo ya mũndũ o mũndũ ikĩregera. ²⁷ Mũrangĩri wa njeera akĩarahũka, na rĩrĩa aarorire akĩona mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhingũku, akĩruta rũhiũ rwake rwa njora akĩenda kwĩyũraga tondũ eeciiririe atĩ andũ arĩa moohetwo nĩmoorĩte.* ²⁸ No Paũlũ akĩanĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkegere ngero! Ithuothe tũrĩ ho!”

²⁹ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera agĩtia matawa, agĩcooka akĩhanyũka thĩinĩ akĩinainaga, akĩgũithia mbere ya Paũlũ na Sila. ³⁰ Agĩcooka akĩmoimia na nja, akĩũria atĩrĩ, “Athuuri aya, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo honoke?”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Itikia Mwathani Jesũ, na nĩũkũhonoka, wee, o hamwe na andũ a nyũmba yaku.” ³² Magĩcooka makĩmwarĩria ũhoru wa kiugo kĩa Mwathani, hamwe na andũ arĩa angĩ othe maarĩ gwake nyũmba. ³³ O ihinda rĩu rĩa ũtukũ, mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmooya, akĩmathambia ironda, na o hĩndĩ ĩyo we na andũ othe a nyũmba yake makĩbatithio. ³⁴ Mũrangĩri ũcio wa njeera akĩmatwara gwake nyũmba, na akĩmahe irio. Akĩiyũrwo nĩ gĩkeno tondũ nĩetĩkirie Ngai, we o hamwe na andũ a nyũmba yake yotha.

* 16:27 Mũndũ muohe angĩorire njeera, mũthigari nĩwe woragagwo, nĩkĩo mũthigari ũyũ endaga kwĩyũraga o kabere.

³⁵ Na rĩrĩ, gwakĩa aciirithania magĩtũma thigari ikeere mũrangĩri ũcio wa njeera atĩrĩ, “Rekereria andũ acio mathiĩ.” ³⁶ Nake mũrangĩri ũcio wa njeera akĩira Paũlũ atĩrĩ, “Aciirithania maathana, moiga atĩ wee na Sila mũrekererio. Rĩu no mũthiĩ. Thiĩ na thayũ.”

³⁷ No Paũlũ akĩira thigari icio atĩrĩ, “Maratũhũũrire mbere ya mũingĩ tũtaciirithĩtio, o na gũtuĩka ithuĩ tũrĩ raiya a Roma, na maratũikia njeera. Rĩu marakĩenda gũtũruta na hitho? Aca! Reke mooke o ene matũrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari igĩcookeria aciirithania ũhoro ũcio, na rĩrĩa maaiguire atĩ Paũlũ na Sila maarĩ raiya a Roma, makĩ-maka. ³⁹ Nao magĩũka kũmahooreria, na makĩmoimagaria kuuma njeera, makĩmathaitha moime itũũra rĩu mathiĩ. ⁴⁰ Paũlũ na Sila maarĩkia kuuma njeera, magĩthiĩ mũcĩĩ kwa Lidia, kũrĩa maakorire ariũ na aarĩ a Ithe witũ, na makĩmoomĩrĩria. Magĩcooka magĩĩthiĩra.

17

Paũlũ na Sila marĩ Thesalonike

¹ Na rĩrĩ, maarĩkia gũtuĩkanĩria Amufipoli na Apolonia, magĩkinya Thesalonike, kũrĩa kwarĩ na thunagogi ya Ayahudi. ² Paũlũ agĩtoonya thunagogi, o ta ũrĩa aamenyerete, na mĩthenya ĩtatũ ya Thabatũ akĩaranĩria nao kuuma Maandĩko-inĩ, ³ akĩmataarĩria na akĩmaiguithia atĩ kwarĩ o nginya Kristũ anyariirĩke na ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Akĩmeera atĩrĩ, “Jesũ ũyũ ndĩramũhe ũhoro wake-rĩ, nĩwe Kristũ.” ⁴ Ayahudi amwe magĩtĩkĩra ũhoro ũcio na magĩtuĩka a thiritũ ya Paũlũ na Sila, o ũndũ ũmwe na gĩkundi kĩnene kĩa Ayunani etigĩri-Ngai, o na atumia aingĩ arĩa maarĩ igweta.

⁵ No Ayahudi makĩigua ũiru; nĩ ũndũ ũcio magĩcaria andũ arĩa maarĩ mĩtugo mĩũru kuuma ndũnyũ, makĩ-macookanĩrĩria gĩkundi, na makĩambĩrĩria kũruta ngũĩ kũu itũũra-inĩ. Nao makĩhanyũka kwa Jasoni gwetha Paũlũ na Sila nĩgeetha mamoiimie nja kũrĩ kĩrĩndĩ. ⁶ No rĩrĩa maamaagire, magĩkururia Jasoni na ariũ a Ithe witũ amwe, makĩmarehe kũrĩ anene a itũũra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ: “Andũ aya nĩo marehete thĩina thĩ yothe, na rĩu nĩmookĩte gũkũ, ⁷ na Jasoni nĩamanyĩitĩte ũgeni thĩinĩ wa nyũmba yake. Othe nĩmarakararia watho wa Kaisari, makoiga atĩ nĩ kũrĩ na mũthamaki ũngĩ wĩtagwo Jesũ.” ⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, kĩrĩndĩ kũu na anene a itũũra magĩtangĩka mũno. ⁹ Hĩndĩ ĩyo magĩitĩtia Jasoni na andũ arĩa angĩ maarĩ nao irĩhi rĩa kũmarũgamĩrĩra, magĩcooka makĩmarekereria mathĩĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Berea

¹⁰ Na kwarĩkia gũtuka-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ na Sila mathĩĩ Berea. Nao maakinya kuo, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi. ¹¹ Na rĩrĩ, Ayahudi a Berea maarĩ a ngoro njega gũkĩra Ayahudi a Thesalonike, nĩgũkorwo nĩmamũkĩrĩre ndũmĩrĩri marĩ na wendo mũingĩ, na magathuthuuragia Maandĩko o mũthenya, nĩgeetha moone kana ũrĩa Paũlũ aameeraga warĩ ũhoru wa ma. ¹² Ayahudi aingĩ nĩmetĩkirie, o ũndũ ũmwe na atumia aingĩ a Ayunani arĩa maarĩ igweta, o na andũ arũme aingĩ Ayunani.

¹³ Rĩrĩa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atĩ Paũlũ nĩahunjagia kiugo kĩa Ngai kũu Berea-rĩ, magĩthĩĩ kũu o nakuo, magĩthogotha kĩrĩndĩ na magĩgĩthũkia ngoro. ¹⁴ Hĩndĩ o ĩyo ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtũma Paũlũ athĩĩ ndwere-inĩ cia iria, no Sila na Timotheo magĩtigwo kũu Berea. ¹⁵ Nao andũ arĩa moimagaririe Paũlũ, makĩmũkinyia Athene, na magĩcooka marĩ na ndũmĩrĩri

ya Sila na Timotheo atĩ mathiĩ kũrĩ Paũlũ narua o ta ũrĩa kũngĩhoteka.

Paũlũ arĩ Athene

¹⁶ Paũlũ o ametereire kũu Athene-rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ũrĩa itũũra rĩu rĩaiyũrĩte mĩhianano. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩaranagĩria na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũrĩire Ngai kũu thunagogi-inĩ, o na ningĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakĩo gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ũũgĩ,* makĩambĩrĩria gũkararania nake. Amwe ao makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?” Nao andũ arĩa angĩ makĩuga atĩrĩ, “Nĩ ta mũndũ ũrahunjia ũhoru wa ngai ng’eni.” Moigaga ũguo tondũ Paũlũ aahunjagia Ũhoru Mwega wa Jesũ o na wa kũriũka gwake. ¹⁹ Hĩndĩ ĩyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere ya mũcemanio wa Areopago,† makĩmwĩra atĩrĩ, “No twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana nĩ ũrĩkũ? ²⁰ Tũraigua ũgĩtwarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ũrĩa moigĩte.” ²¹ (Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo matirĩ ũndũ ũngĩ meekaga tiga kwaria na gũthikĩrĩria ũhoru wa maũndũ marĩa mageni).

²² Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩaama kũu gĩetagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³ Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kĩgongona kĩaandikĩtwo maandĩko maya: KŪRĨ NGAI ĪRĨA ĪTOĪO, rĩrĩa

* ^{17:18} Arutani a Epikurio maarutanaga atĩ ũndũ ũrĩa mwega mũno makĩria warĩ gwĩkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atĩ andũ matũũranagie wega na indo ciothe cia thĩ, matekũmakio nĩ ũhoru wa ruo kana mwago, o na kana wa maũndũ mega na moru ngoro-inĩ. † ^{17:19} Areopago nĩ kuuga “Kĩrĩma kĩa Aresi”; Aresi yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩrĩa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoru wakĩo.

²⁴ “Ngai ũrĩa wombire thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na thĩ, na ndatũũraga hekarũ ciakĩtwo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kĩndũ, tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo iria ingĩ ciothe. ²⁶ Kuuma harĩ mũndũ ũmwe, nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ; na agĩtua mahinda mao o na kũndũ kũrĩa megũtũũra. ²⁷ Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihi mamũhambatĩrie mamuone, o na gũtuĩka ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ. ²⁸ ‘Nĩgũkorwo nĩ thĩinĩ wake tũtũũraga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.’ O ta ũrĩa aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu moigĩte atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwake.’

²⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũrĩa ũthondeketwo na mũthugundĩre na ũũgĩ wa mũndũ. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio wa kwaga ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹ Nĩgũkorwo nĩatuĩte mũthenya ũrĩa agaatuĩra thĩ ciira na kĩhooto na ũndũ wa mũndũ ũrĩa athuurĩte. Nĩamenyithanĩtie ũndũ ũyũ kũrĩ andũ othe na ũndũ wa kũriũkia Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ.”

³² Hĩndĩ irĩa maiguire ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ, amwe ao magĩtheka, no angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkwenda gũkũigua ũkĩaria ũhoru ũcio hĩndĩ ingĩ.” ³³ Maarĩkia kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kũ. ³⁴ Andũ mataarĩ aingĩ magĩtuĩka arũmĩrĩri a Paũlũ na magĩtĩkia. ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na angĩ maigana ũna.

18

Paũlũ arĩ Korinitho

¹ Thuutha ũcio, Paũlũ akiuma Athene agĩthiĩ Korinitho.

² Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mũndũ waciariĩrwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia mari na mĩtumia wake Pirisila, tondũ Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paũlũ agĩthiĩ kũmona, ³ na tondũ Paũlũ aarĩ mĩtumi wa hema o tao-rĩ, agĩkarania na akĩrutithania wĩra nao. ⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ũhoro thunagogi-inĩ, akĩgeria kũiguithia Ayahudi na Ayunani.

⁵ Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paũlũ akĩĩrutĩra gũkorwo akĩhunja mahinda mothe, na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. ⁶ No rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paũlũ na makĩmũruma, akĩribariba nguo ciake nĩ ũndũ wa kũng'ũrika na akĩmeera atĩrĩ, "Thakame yanyu ĩromũcookerera! Nĩ ndirĩ ũndũ ingĩũrio nĩ ũndũ wanyu. Kuuma rĩu ngũcooka gũthiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ."

⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuma kũu thunagogi-inĩ, agĩthiĩ kwa mũndũ wetagwo Titio Jusito, warĩ mũhooi Ngai, nayo nyũmba yake yariganĩtie na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ũrĩa warĩ mũtongoria wa thunagogi, agĩtĩkia Mwathani hamwe na nyũmba yake yothe; na andũ aingĩ a Korinitho arĩa maamũiguire akĩaria magĩtĩkia na makĩbatithio.

⁹ Ũtukũ ũmwe Mwathani akĩra Paũlũ na kĩoneki atĩrĩ, "Ndũkae gwĩtigĩra; thiĩ na mbere na kũheana ũhoro, na ndũgaakire. ¹⁰ Nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na gũtirĩ mũndũ ũgũgũtharĩkĩra agwĩke ũũru, tondũ ndĩ na andũ aingĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩrĩ." ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩkara kũu mwaka ũmwe na nuthu, akĩmarutaga kiugo kĩa Ngai.

¹² Rĩrĩa Galio aarĩ barũthi wa Akaia, Ayahudi makĩnyi-itana magĩtharĩkĩra Paũlũ na makĩmũtwara igooti-inĩ.

¹³ Makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ araringĩrĩria andũ kūhooya Ngai na njĩra ĩrĩa ĩreganĩte na watho.”

¹⁴ Na rĩrĩa Paũlũ endaga kwaria, Galio akĩira Ayahudi atĩrĩ, “Korwo inyuĩ Ayahudi mūrateta nĩ ũndũ wa ũndũ mũũru kana ngero njũru-rĩ, nĩ hangĩrĩ na gĩtũmi gĩa kũmũthikĩrĩria inyuĩ. ¹⁵ No kuona atĩ nĩ ũhoru wa ciũria ikonĩ ciugo na marĩitwa na watho wanyu inyuĩ ene-rĩ, menyai ũrĩa mũgwĩka. Nĩ ndigũtuĩka mūtui ciira wa maũndũ ta macio.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio akiuga marutũrũwo kuuma igooti-inĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Ayahudi acio othe makĩgarũrũkĩra Sosithene mūtongoria wa thunagogi, na makĩmũhũũrĩra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kũrũmbũyania na ũhoru ũcio o na atĩa.

Pirisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paũlũ nĩaikarire kũu Korinitho kwa ihinda. Agĩcooka agĩtiga ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo, akĩhaica marikabu agĩthĩĩ Suriata, marĩ hamwe na Pirisila na Akula. Atana-haica marikabu, aambire akĩenjwo njuĩrĩ yake arĩ kũu Kenikirea, tondũ wa mwĩhĩtwa eehĩtĩte. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paũlũ agĩtiga Pirisila na Akula kuo. We mwene agĩtoonya thunagogi na akĩaranĩria na Ayahudi. ²⁰ Nao makĩmũũria aikaranganie nao kuo, nowe akĩrega. ²¹ No rĩrĩa oimaga kuo, akĩmeera atĩrĩ, “Aakorwo nĩ wendi wa Ngai, nĩndĩrĩcooka.” Nake akĩhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rĩrĩa aakinyire Kaisarea, akĩambata agĩthĩĩ kũgeithia Kanitha, agĩcooka agĩkũrũka agĩthĩĩ nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paũlũ gũikaranga kũu Antiokia, akiuma kuo, na agĩthĩĩ kũndũ na kũndũ bũrũri wotha wa Galatia na Firigia, akĩũmagĩrĩria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inĩ rĩu, Mũyahudi wetagwo Apolo, waciariirwo Alekisanteria,* agĩũka Efeso. Aarĩ mũndũ mũthomu, na aarĩ na ũũgĩ mũingĩ mũno wa Maandĩko. ²⁵ Nĩarutĩtwo na njĩra ĩrĩa ya Mwathani, na akaaragia na kĩyo kĩnene, na akarutanaga ũhoru wa Jesũ atekũhĩtia, o na gũtuĩka ũbatithio ũrĩa ooĩ warĩ o wa Johana. ²⁶ Nake akĩambĩrĩria kwaria na ũcamba kũu thunagogi-inĩ. Rĩrĩa Pisisila na Akula maamũiguire akĩaria, makĩmũnyiita ũgeni kwao mũciĩ na makĩmũtaarĩria ũhoru wa njĩra ya Ngai wega makĩria.

²⁷ Na rĩrĩa Apolo eendaga gũthiĩ Akaia, ariũ na aarĩ a Ithe witũ makĩmũũmĩrĩria na makĩandĩkĩra arutwo akuo marũa makĩmeera mamwamũkĩre. Na aakinya kuo agĩtuĩka ũteithio mũnene kũrĩ andũ arĩa meetĩkĩtie nĩ ũndũ wa wega wa Ngai. ²⁸ Nĩgũkorwo arĩ na ũhoti mũingĩ, nĩahootire Ayahudi biũ mbere ya andũ othe, akĩonanagia kuuma kũrĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

19

Paũlũ arĩ Efeso

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Apolo arĩ kũu Korinitho, Paũlũ akĩgerera njĩra ĩrĩa yatuĩkanĩirie mwena wa rũgongo agĩthiĩ nginya Efeso. Aakinya kũu agĩkora arutwo amwe kuo. ² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwamũkĩrire Roho Mũtheru rĩrĩa mwetĩkirie?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ o na tũtirĩ twaigua atĩ nĩ kũrĩ Roho Mũtheru.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmooria atĩrĩ, “Mwakĩbatithirio ũbatithio ũrikũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Twabatithirio ũbatithio wa Johana.”

* 18:24 Alekisanteria rĩarĩ itũũra rĩa bũrũri wa Misiri, na nĩrĩo rĩarĩ rĩa keerĩ kũneneha kũrĩa guothe thirikari ya Roma yaathanaga. Rĩarĩ na Ayahudi aingĩ mũno.

⁴ Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũbatithio wa Johana warĩ ũbatithio wa kwĩrira kwa mehia. Eeraga andũ metĩkie ũrĩa ũgũũka thuutha wake, nake nĩwe Jesũ.” ⁵ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩbatithio thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ. ⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aamaigĩrĩre moko, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra, nao makĩaria na thiomi ingĩ na makĩratha mohoro. ⁷ Nao othe maarĩ ta andũ ikũmi na eerĩ.

⁸ Paũlũ agĩtoonya thunagogi, na ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ akĩaria na ũcamba kuo, akĩgeragia kũringĩrĩria andũ ũhoru wa ũthamaki wa Ngai. ⁹ No amwe ao makĩũmia ngoro; makĩaga gwĩtikia na magĩcambia Njĩra ĩyo mbere ya kĩrĩndĩ. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmeherera. Akĩoya arutwo agĩthĩi nao nyũmba ĩrĩa yathomithagĩrio andũ ya Turano, akaaranagĩria na andũ o mũthenya arĩ kuo. ¹⁰ Ũndũ ũyũ nĩwathiire na mbere ihinda ta rĩa mĩaka ĩĩrĩ, o nginya Ayahudi na Ayunani othe arĩa maatũũraga bũrũri wa Asia makĩigua kiugo kĩa Mwathani.

¹¹ Ngai nĩaringire ciamu cia mwanya agereire harĩ Paũlũ, ¹² o nginya itambaya na nguo ĩria ciahutagia mwĩrĩ wake igatwarĩrwo andũ arĩa maarĩ arũaru, nao makahona mĩrimũ yao na ngoma thũku ikamatiga.

¹³ Na rĩrĩ, Ayahudi amwe arĩa maathiiaga makĩingataga ngoma thũku makĩgeria kũhũthĩra rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ harĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. Moigaga atĩrĩ, “Thĩinĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ, ũrĩa ũhunjagio nĩ Paũlũ, ndagwatha uume.” ¹⁴ Ariũ mũgwanja a Mũyahudi wetagwo Sikeva, warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene, nĩmekaga ũguo. ¹⁵ Mũthenya ũmwe, ngoma thũku ikĩmacookeria ikĩmeera atĩrĩ, “Jesũ nĩndĩmũĩ na nĩnjũĩ ũhoru wa Paũlũ, no inyuĩ mũrĩ a?” ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũcio warĩ na ngoma thũku akĩmarũgĩrĩra akĩmatoria othe. Akĩmahũũra mũno nginya makiuma nyũmba ĩyo makĩũra marĩ njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Rĩrĩa Ayahudi na Ayunani arĩa maatũũraga Efeso maamenyire ũhoro ũcio, othe makĩiyũrwo nĩ guoya, narĩo rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ rĩgĩtũũgĩrio. ¹⁸ Andũ aingĩ a arĩa meetĩkirie makĩyumĩria na makiumbũra waganu wao matekũhitha. ¹⁹ Andũ aingĩ arĩa maaragũraga, magĩ-cookanĩrĩria mabuku mao na makĩmacinĩra mbere ya andũ othe. Rĩrĩa maatarire thogora wa mabuku macio, magĩkinya durakima ngiri mĩrongo ĩtano. ²⁰ Kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja mũno na njĩra ĩyo na gĩkĩgĩa na hinya.

²¹ Thuutha wa maũndũ macio mothe gwĩkĩka, Paũlũ agĩtua itua rĩa gũthiĩ Jerusalemu, atuĩkanĩirie Makedonia na Akaia. Akiuga atĩrĩ, “Ndaarĩkia gũkinya kũu, no nginya ngaacooka thiĩ Roma.” ²² Agĩtũma andũ eerĩ a arĩa maamũteithagĩrĩria, na nĩo Timotheo na Erasito, mathiĩ Makedonia, nake agĩkaranga kũu bũrũri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngũĩ kũu Efeso

²³ Ihinda-inĩ rĩu nĩ kwagĩire na thogothogo nene ĩkonĩĩ ũhoro wa Njĩra ĩyo. ²⁴ Mũturi wa indo cia betha wetagwo Demeterio, ũrĩa wathondekaga tũmĩhianano twa betha twa Aritemi, nĩatũmaga andũ arĩa maaturaga indo icio magĩe na wonjoria mũnene. ²⁵ Nake agĩcookanĩrĩria andũ acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra ũhaanaine na wao, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya, inyuĩ nĩmũũĩ nĩtuonaga uumithio mũnene kuuma kũrĩ wonjoria ũyũ. ²⁶ Na nĩmũrona na mũkaigua ũrĩa mũndũ ũyũ ũretwo Paũlũ aigũithĩtie na akahĩtithia andũ aingĩ gũkũ Efeso, na makĩria bũrũri wothe wa Asia akiugaga atĩ ngai iria ithondeketwo nĩ mũndũ ti ngai o na hanini. ²⁷ Ũgwati ũrĩa ũrĩ ho nĩ atĩ to wonjoria witũ wiki ũkũmenererio, no o na hekarũ ya ngai ya mũndũ-wa-nja ĩrĩa nene ĩtagwo Aritemi nĩkwagithio kĩene, na ngai

ĩyo ya mũndũ-wa-nja yo nyene, ĩrĩa ĩhooyagwo bũrũri-inĩ wotho wa Asia, na thĩ yotho, nĩkũimwo ũkaru wayo.”

²⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩng’ũrĩka mũno na makĩanĩrĩa, makiugaga atĩrĩ: “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itũũra rĩu rĩkĩyũra inegene. Andũ acio othe makĩnyiita Gayo na Arisitariko arĩa moimĩte Makedonia na Paũlũ, nao makĩhanyũka marĩ ngoro ĩmwe magĩtoonya nyũmba ĩrĩa yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago. ³⁰ Paũlũ nĩendaga kwĩyumĩria mbere ya kĩrĩndĩ kũu, no arutwo makĩmũgĩria. ³¹ O na anene amwe a bũrũri wa Asia arĩa maarĩ arata a Paũlũ makĩmũtũmanĩra, makĩmũthaitha ndakagerie gũtoonya nyũmba ĩyo yagomanagwo nĩ ũndũ wa kuona mĩago.

³² Kĩũngano kũu gĩkĩaga ũiguano: Amwe maanagĩrĩa makoiga ũũ, na arĩa angĩ makoiga ũũ. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa gũkorwo hau. ³³ Ayahudi makĩumĩria Alekisanda mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũu makĩanĩrĩa makĩmwĩra ũrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko nĩgeetha eyarĩrĩrie mbere yao. ³⁴ No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mũyahudi, othe makĩanĩrĩa na mũgambo ũmwe ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ, “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!”

³⁵ Karani wa kĩaama gĩa itũũra rĩu agĩkiria kĩrĩndĩ kũu, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Efeso, githĩ thĩ yotho ndĩũ atĩ itũũra rĩa Efeso nĩrĩo rĩene hekarũ ĩrĩa itũũragwo nĩ Aritemi ũrĩa mũnene, na mũhianano wake ũrĩa waharũrũkire kuuma igũrũ? ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ maũndũ macio matingĩkaanĩka-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ gũkira, na mũtikae gwĩka ũndũ wa ihenya. ³⁷ Inyũĩ mwarehe andũ aya haha, o na gũtuĩka ti kũiya maiyĩte indo cia hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mũndũ-wa-nja. ³⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio

angĩ marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mũndũ o wothe, maciirĩro nĩmahingũre na aciirithania marĩ ho. No mamathitange. ³⁹ Angĩkorwo harĩ na ũndũ ũngĩ mũngienda kuuga makĩria ma ũguo, ũcio no ũciirĩrwo kĩaama-inĩ kĩa watho. ⁴⁰ Ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ũgwati-inĩ wa gũthitangĩrwo ngũĩ ĩno ya ũmũthĩ. Na kũrĩ ũguo tũtingĩhota kũheana ũhoru wa thogothogo ĩno, tondũ hatirĩ na gĩtũmi kĩa yo.” ⁴¹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩra kiũngano kũ gĩthĩ, akĩniina mũcemanio.

20

Paũlũ Gũtuĩkanĩria Makedonia na Ũyunani

¹ Na rĩrĩ, ngũĩ ĩyo yarĩkia gũthira, Paũlũ agĩtũmanĩra arutwo, na aarĩkia kũmomĩrĩria, akĩmoigĩra ũhoru agĩthĩ Makedonia. ² Agĩtuĩkanĩria mĩena ya kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũmĩrĩria andũ, na marigĩrĩrio agĩkinya bũrũri wa Ũyunani, ³ kũrĩa aakarire mĩeri ĩtatũ. Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ eharagĩria kũhaica marikabu athĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmaciirĩre kũmwĩka ũũru. ⁴ Paũlũ aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa Puro, mũndũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ na Tikiko, na Tirofimo, andũ a kuuma bũrũri wa Asia. ⁵ Andũ acio magĩthĩ mbere magĩtweterera kũu Teroa. ⁶ No ithuĩ tũkĩhaica marikabu, tũkiuma Filipi thuutha wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũimbua, na thuutha wa mĩthenya ĩtano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ kũu Teroa, nakuo tũgĩkara mĩthenya mũgwanja.

Eutiko Kũriũkio kũu Teroa

⁷ Mũthenya wa mbere wa kiumia nĩtwagomanire hamwe nĩguo twenyũre mũgate. Paũlũ akĩarĩria andũ,

na tondũ nĩatanyĩte gũthiĩ mũthenya ũcio warũmĩrĩire-rĩ, agĩthiĩ na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagatĩ. ⁸ Nĩ kwarĩ na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũria twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũria Paũlũ aathiaga na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akĩragĩrĩria gũtoorio nĩ toro. Rĩria aakomire, akĩgũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ. ¹⁰ Paũlũ agĩkũrũka, agĩkomera mwanake ũcio akĩmũkumbatĩria akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka, arĩ muoyo!” ¹¹ Agĩcooka akĩambata nyũmba ya igũrũ, akĩenyũra mũgate na akĩria. Na thuutha wa kũmaarĩria nginya gũgĩkĩa-rĩ, akiuma kũu, agĩthiĩ. ¹² Nao andũ makĩinũkia mwanake ũcio arĩ muoyo, na mahooreire ngoro mũno.

Paũlũ Kuugĩra Athuuri a Efeso Ũhoro

¹³ No ithuĩ tũgĩthiĩ mbere tũgĩtoonya marikabu tũgĩthiĩ nginya Aso, kũria twathiire tũkĩoyaga Paũlũ. Aathon-dekete mũbango ũyũ mbere tondũ we athiĩte kũu magũrũ. ¹⁴ Hĩndĩ ĩria aatũtũngire kũu Aso, tũkĩmũkuua na marikabu, tũgĩthiĩ nginya Mitilene. ¹⁵ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũkĩhaica marikabu, tũgĩthiĩ tũgĩkinya harĩa haaringaine na Kio, na thuutha wa mũthenya ũcio tũgĩkinya Samo, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire, tũgĩkinya Mileto. ¹⁶ Paũlũ nĩatuĩte itua rĩa gũthiĩ ahitũkĩte Efeso na marikabu nĩguo ndagate mahinda kũu bũrũri wa Asia, nĩ ũndũ nĩehikaga nĩguo kwahoteka akinye Jerusalemu, mũthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paũlũ arĩ kũu Mileto, agĩtũmana Efeso, agĩita athuuri a kanitha moke harĩ we. ¹⁸ Nao maakinya, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũũĩ ũria ndaatũũraga ihinda rĩria rĩothe ndaakarire na inyuĩ, kuuma o mũthenya wa mbere ũria ndookire bũrũri wa Asia. ¹⁹ Nĩndatungatĩire Mwathani

ndĩnyiihĩtie mũno na ndĩ na maithori, o na gũtuĩka nĩndageririo mũno nĩ ũndũ Ayahudi nĩmaathugundaga kũnjika ũũru. ²⁰ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ndirĩ ndatithia kũhunja ũndũ o wothe ũngĩmũguna no ndĩmũrutagĩra mbere ya andũ othe na ngathiiaga o nyũmba o nyũmba. ²¹ Na ngoimbũrĩra Ayahudi o hamwe na Ayunani atĩ no nginya magariũrũke kũrĩ Ngai na ũndũ wa kwĩrira na magĩe na wĩĩkio thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ.

²² “Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa kũringĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, ndĩrathii Jerusalemu itekũmenya maũndũ marĩa makaan-gora ndĩ kũu. ²³ Ũndũ ũrĩa njũũĩ tu nĩ atĩ, Roho Mũtheru nĩandaaraga atĩ matũũra-inĩ mothe, njeera na mathĩina nĩcio injetereire. ²⁴ No rĩrĩ, ndirona gũtũũra muoyo kũrĩ na bata harĩ niĩ, korwo no ndĩkie ihenya na ndĩkie wĩra ũrĩa Mwathani Jesũ aahete, na nĩguo wĩra wa kuumbũra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rĩu nĩnjũũĩ gũtirĩ o na ũmwe thĩinĩ wanyu wa andũ arĩa ndanathii ngĩhunjagĩria ũhoru wa ũthamaki ũgacooka kũnyona rĩngĩ. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ngũmwĩra ũmũthĩ atĩ gũtirĩ thakame ya mũndũ o na ũmwe ngoorio. ²⁷ Nĩ ũndũ niĩ ndirĩ ndatithia kũmũhunjĩria wendi wa Ngai ũrĩ wothe. ²⁸ Mwĩmenyererei inyuĩ ene, na mũmenyerere rũũru ruothe rũrĩa Roho Mũtheru amũtuĩte arori aruo. Tuĩkai arĩithi a kanitha wa Ngai, ũrĩa aagũire na thakame yake mwene. ²⁹ Nĩnjũũĩ atĩ ndaarĩkia gũthĩ, njũũĩ ndĩiani nĩigooka gatagatĩ-inĩ kanyu na itigacaaĩra rũũru rũrũ. ³⁰ O na ningĩ kuuma harĩ inyuĩ nĩgũkoimĩra andũ, na mogomie ũhoru-wa-ma nĩgeetha maguucĩrĩrie arutwo mamarũmĩrĩre. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio ikaragai mwĩhũgĩte! Ririkanai atĩ ihinda rĩa mĩaka itatũ ndirĩ ndatigithĩria gutaara o ũmwe wanyu ũtukũ na mũthenya ngĩtaga maithori.

³² “Na rĩu ngũmũneana kũrĩ Ngai o na kũrĩ ũhoru wa

wega wake, ũrĩa ũngĩhota kũmwaka wega mũrũme na mũgĩe na igai hamwe na andũ arĩa othe matheretio. ³³ Nĩ ndirĩ ndacuumĩkĩra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mũndũ o wotho. ³⁴ Inyuĩ ene nĩmũũĩ atĩ ndaarutaga wĩra na moko makwa nĩ ũndũ wa mabata makwa nĩ mwene, na mabata ma andũ arĩa ndakoragwo nao. ³⁵ Maũndũ-inĩ marĩa mothe ndeekire, nĩndamuonirie atĩ no nginya tũteithagie andũ arĩa matarĩ hinya, na ũndũ wa kũruta wĩra mũritũ ta ũcio, tũkĩririkanaga ciugo iria ciaririo nĩ Mwathani Jesũ we mwene rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Kũheana nĩ kũrĩ irathimo nyingĩ gũkĩra kũheo.’”

³⁶ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩturia ndu hamwe nao othe makĩhooya. ³⁷ Nao othe makĩrĩra makĩmũhĩmbagĩria na makĩmũmumunya. ³⁸ Ũndũ ũrĩa wamekĩrire kĩaha mũno makĩria, nĩ ũrĩa aameerire atĩ matigacooka kũmuona ũthiũ rĩngĩ. Magĩcoka makĩmumagaria nginya marikabu-inĩ.

21

Paũlũ Gũthĩĩ Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩtigithũkania nao, tũkĩhaica marikabu tũgĩthĩĩ tũrũngĩrĩrie tũgĩkinya Kosi. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre tũgĩkinya Rodo, na twoima kũu tũgĩthĩĩ nginya Patara. ² Tũgĩkora marikabu yaringaga ithĩĩ Foinike, na ithuĩ tũkĩmĩhaica tũgĩthĩĩ. ³ Na rĩrĩa tuonire Kuporo, tũkĩhĩtũkĩra mwena wa gũthini wakuo, tũgĩthĩĩ nginya Suriata. Tũgĩkinya Turo, kũrĩa marikabu iitũ yarutagĩrwo mĩrigo ĩrĩa yarĩ nayo. ⁴ Tũgĩkora arutwo kuo, na tũgĩkara nao mĩthenya mũgwanja. Nao arutwo acio na ũndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru magĩthaitha Paũlũ ndagathĩĩ Jerusalemu. ⁵ No ihinda riitũ rĩathira, tũkiuma kũu, tũgĩthĩĩ na mbere na rũgendo rwiitũ. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana

ciao, magĩtuumagaria, magĩtũkinyia nja ya itũũra, na tũrĩ hau hũgũrũrũ-inĩ cia iria, tũgĩturia ndu, tũkĩhooya Ngai. ⁶ Twaarĩkia kuganĩra ũhoru, tũkĩhaica marikabu, nao makĩinũka.

⁷ Twoima Turo, tũgĩthiĩ na mbere na rũgendo rwitũ, tũgĩkinya Putolemai, tũkĩgeithia ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo na tũgĩikarania nao mũthenya ũmwe. ⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũkiuma kuo, tũgĩthiĩ, tũgĩkinya Kaisarea, na tũgĩkara mũcĩĩ kwa Filipu ũrĩa warĩ mũhunja ũmwe wa arĩa Mũgwanja. ⁹ Nake nĩarĩ na airĩtu aake ana matarĩ ahiku, nao nĩmarathaga mohoro.

¹⁰ Na thuutha wa gũkorwo kuo matukũ maingĩ-rĩ, gũgĩũka mũnabii wetagwo Agabo oimĩte Judea. ¹¹ Rĩrĩa aakinyire harĩ ithuĩ, akĩoya mũcibi wa Paũlũ, akĩwĩoha moko na magũrũ, akiuga atĩrĩ, “Roho Mũtheru aroiga atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Ayahudi a Jerusalemu marĩoha mwene mũcibi ũyũ, na macooke mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.’”

¹² Hĩndĩ ĩrĩa twaiguire ũguo, ithuĩ na andũ arĩa angĩ maarĩ ho tũgĩthaitha Paũlũ ndakae kwambata Jerusalemu.

¹³ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mũrĩre, na mũkanjũraga ngoro? To kuohwo gwiki ndĩhaarĩrie, no nĩndĩhaarĩrie o na gũkua ndĩ kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ.” ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aaregire kũigua ũrĩa twamwĩraga-rĩ, tũgĩtigana nake tũkiuga atĩrĩ, “Wendo wa Mwathani ũrohinga.”

¹⁵ Thuutha wa ũguo, tũkĩhaarĩria tũkĩambata Jerusalemu. ¹⁶ Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magĩthiĩ hamwe na ithuĩ, na magĩtũtwara kwa mũndũ wetagwo Mũnasoni, tũgaikare kuo. Aarĩ mũndũ woimĩte Kuporo, na aarĩ ũmwe wa arutwo arĩa a mbere.

Paũlũ Gũkinya Jerusalemu

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa twakinyire Jerusalemu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ magĩtwamũkĩra na gĩkeno. ¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ, na andũ arĩa twarĩ nao tũgĩthiĩ kuona Jakubu, nao athuuri othe maarĩ ho. ¹⁹ Nake Paũlũ akĩmageithia na akĩmeera ũrĩa wothe Ngai eekĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire ũtungata-inĩ wake.

²⁰ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩgooca Ngai. Magĩcooka makĩra Paũlũ atĩrĩ, “Mũrũ wa ithe witũ, nĩwonete ũrĩa Ayahudi ngiri nyingĩ metĩkĩtie, na othe marĩ na kĩyo gĩa kũhingia watho. ²¹ Nao nĩmamenyithĩtio atĩ nĩ ũrutaga Ayahudi othe arĩa matũũranagia na andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ magarũrũke matigane na watho wa Musa, ũkĩmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kũringana na mĩtugo iitũ. ²² Tũgwĩka atĩa? Hatĩrĩ nganja nĩmekũigua atĩ nĩũũkĩte. ²³ Nĩ ũndũ ũcio ĩka ũrĩa tũgũkwĩra. Tũrĩ na andũ ana mehĩtĩte mwĩhĩtwa. ²⁴ Thiĩ na andũ aya, ũgwatanĩre nao igongona-inĩ rĩao rĩa gwĩtheria, na ũmarĩhĩre mahũthĩro mao, nĩgeetha menjwo mĩtwe.* Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmekũmenya atĩ ũhoru ũrĩa maiguĩte ũgũkoniĩ ti wa ma, no atĩ wee mwene nĩwathĩkĩire watho. ²⁵ Ha ũhoru wa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie-rĩ, nĩtwamandikĩire, tũkĩmamenyithia itua ri-itũ, atĩ o metheeme kũrĩa irio iria irutĩrwo mĩhianano, na thakame, na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na ũmaraya.”

²⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ agĩthiĩ na andũ acio, na agĩtheria hamwe nao. Agĩcooka agĩthiĩ hekarũ-inĩ akamenyithanie rĩrĩa mĩthenya ya gwĩtheria ĩkaarĩka, na o ũmwe wao arutĩrwo igongona.

Paũlũ Kũnyiitwo

²⁷ Rĩrĩa matukũ macio mũgwanja maakuhĩrĩirie gũthira-rĩ, Ayahudi amwe moimĩte bũrũri wa Asia

* ^{21:24} Meetheragia na makenjwo mĩtwe kuonania kwĩhinga nĩ ũndũ wa mĩhĩtwa yao.

makĩona Paũlũ hekarũ-inĩ. Magĩthogotha kĩrĩndĩ gĩothe na makĩmũnyiita, ²⁸ makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, tũteithie! Mũndũ ũyũ nĩ we ũrutaga andũ kũndũ guothe ũhoru wa gũũkĩrĩra andũ aitũ, na watho witũ, na handũ haha. Na hamwe na ũguo-rĩ, nĩarehete Ayunani hekarũ-inĩ, agathaahia handũ haha hatheru.” ²⁹ (Nĩmonete Tirofimo ũrĩa Mũefeso marĩ na Paũlũ kũu itũũra-inĩ, no magĩciiria atĩ Paũlũ nĩamũtoonyetie hekarũ-inĩ.)

³⁰ Narĩo itũũra rĩothe rĩkĩambũrũrũka nao andũ magĩũka mahanyũkĩte moimĩte mĩena yothe. Makĩnyiita Paũlũ, makĩmũguucũrũria makĩmũruta hekarũ, na o hĩndĩ iyo ihingo ikĩhingwo. ³¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa maageragia kũmũũraga ũhoru ũgĩkinya harĩ mũnene wa mbũtũ ya thigari cia Roma atĩ itũũra rĩothe rĩa Jerusalemu rĩarĩ na ngũĩ. ³² Nake o rĩmwe akĩoya anene na thigari magĩkũrũka harĩ kĩrĩndĩ mateng’erete. Rĩrĩa andũ acio maarutaga ngũĩ moonire mũnene ũcio na thigari ciake magĩtiga kũhũũra Paũlũ.

³³ Mũnene ũcio wa thigari agĩũka akĩmũnyiita na agĩathana ohwo na mĩnyororo iĩrĩ. Agĩcooka akĩũria aarĩ ũ na nĩ atĩa ekĩte. ³⁴ Andũ amwe thĩinĩ wa kĩrĩndĩ maanagĩrĩra makoiga ũũ na arĩa angĩ makoiga ũũ; na tondũ mũnene ũcio wa thigari ndangĩamenyire ma ya ũhoru nĩ ũndũ wa mbugĩrĩrio, agĩathana Paũlũ ahingĩrwo nyũmba ya thigari. ³⁵ Hĩndĩ irĩa Paũlũ aakinyire ngathĩ-inĩ kĩrĩndĩ kũu gĩgĩthũka mũno o nginya Paũlũ agĩkuuo nĩ thigari. ³⁶ Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamuumĩte thuutha kĩanagĩrĩra gĩkoiga atĩrĩ, “Mweherie!”

Paũlũ Kwarĩria Kĩrĩndĩ

³⁷ Rĩrĩa thigari ciarĩ o hakuhi gũtoonyia Paũlũ nyũmba ya thigari-rĩ, akĩũria mũnene wacio atĩrĩ, “Nĩũkũnjĩtikĩria ngwĩre ũndũ?”

Nake mũnene ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee anga nĩwara-gia Kĩyunani? ³⁸ Githĩ we tiwe Mũmisiri ũrĩa wambĩrĩrie ngũĩ hĩndĩ ĩmwe, na ũgĩtongoria itoi ngiri inya, mũkiuma-gara nacio mũgĩthĩ werũ-inĩ?”

³⁹ Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Mũyahudi wa ku-uma Tariso, bũrũri wa Kilikia, na itũũra rĩrĩa ndaciarĩrwo rĩrĩ igweta. Ndagũthaitha, reke njarĩrie andũ aya.”

⁴⁰ Paũlũ aarĩkia kũheo rũũtha nĩ mũnene ũcio wa thigari, akĩrũgama ngathĩ-inĩ agĩkiria kĩrĩndĩ kũu na moko. Rĩrĩa kĩrĩndĩ gĩakirire, agĩkĩarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibi-rania. Agĩkĩra atĩrĩ:

22

¹ “Ariũ a Baba, o na inyuĩ maithe makwa, thikĩrĩriai ngĩyarĩrĩa.”

² Rĩrĩa maaigũire akĩmaarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania-rĩ, magĩkira ki.

Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuga atĩrĩ, ³ “Nĩ ndĩ Mũyahudi, wa gũciarĩrwo Tariso itũũra rĩa bũrũri wa Kilikia, no ndaarereirwo itũũra-inĩ rĩrĩ. Nĩndathomithirio wega nĩ Gamalieli ũhoro wa watho wa maithe maitũ, na ndaarĩ na kĩyo kĩa maũndũ ma Ngai o ta ũrĩa inyuĩ inyuothe mũtarĩĩ ũmũthĩ. ⁴ Nĩndanyariiraga arũmĩrĩri a Njĩra ĩno o nginya magakua na nganyĩta arũme na andũ-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na Kĩama gĩothe gĩa athuuri o nao mangĩheana ũira ũcio. O na nĩmaheire marũa ndwarĩre andũ ao kũu Dameski, na nĩ ngĩthĩ kuo nganyĩite andũ acio ndĩmarehe Jerusalemu nĩguo maherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndĩ hakuĩ gũkinya Dameski-rĩ, o rĩmwe gũkĩgĩa ũtheri mũnene woimire igũrũ, nague ũkĩnjarĩra mĩena yothe. ⁷ Ngĩgwa thĩ, na ngĩgua mũgambo mũnene ũkĩnjarĩria, ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Saũlũ! Saũlũ! Ũũnyariiraga nĩkĩ?’

⁸ “Na niĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩ we ũ, Mwathani?’

“Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ niĩ Jesũ wa Nazarethi, ũria ũranyariira.’ ⁹ Nao andũ arĩa twarĩ nao nĩmoonire ũtheri ũcio, no matiataũkĩrwo nĩ mũgambo wa ũcio wanjaragĩria.

¹⁰ “Na niĩ ngĩũria atĩrĩ, ‘Mwathani ngwĩka atĩa?’

“Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ūkĩra ũtoonye Dameski. Kũu nĩkuo ũrĩrĩrwo maũndũ marĩa mothe wathĩrĩrwo gwĩka.’ ¹¹ Na rĩrĩ, andũ arĩa twarĩ nao makĩnyiita guoko makĩndwara Dameski, tondũ ũkengu wa ũtheri ũcio nĩwanduĩte mĩtumumu.

¹² “Mũndũ wetagwo Anania nĩookire kũnyona, na aarĩ mũndũ weamũrĩre Ngai na ũndũ wa kũrũmia watho, na nĩheetwo gĩtĩo nĩ Ayahudi othe arĩa maatũruga kũu. ¹³ Agĩũka na akĩrũgama hakuhĩ na niĩ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa ithe witũ Saũlũ, cooka kuona!’ Na hĩndĩ o ro iyo ngĩhota kũmuona.

¹⁴ “Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ngai wa maithe maitũ nĩagũthuurĩte nĩguo ũmenye wendi wake na wone Ūrĩa Mũthingu, o na ũigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nĩũgũtuĩka mũira wake kũrĩ andũ othe wa kũmoimbũrĩa ũria wonete na ũria ũiguĩte. ¹⁶ Rĩu nĩ kĩĩ wetereire? Ūkĩra, ũbatithio na ũthambio mehia maku, ũgĩkayagĩra rĩitwa rĩake.’

¹⁷ “Hĩndĩ iĩa ndaacookire Jerusalemu, ndĩ hekarũ-inĩ ngĩhooya nĩndagĩre na iringi, ¹⁸ ngĩkĩona Mwathani akĩaria, nake akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ūkĩra narua uume Jerusalemu, tondũ matiigwĩtikĩra kumbũrĩrwo ũhoru wakwa nĩwe.’

¹⁹ “Na niĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Mwathani, andũ aya nĩmooĩ atĩ ndoimaga thunagogi ĩmwe ngathĩĩ iĩa ĩngĩ nĩguo nyiitithie na hũire andũ arĩa magwĩtikĩtie. ²⁰ Na rĩrĩa Stefano mũira waku aaitirwo thakame, ndaarũngĩ ho

ngĩĩtkĩra ũndũ ũcio wĩkwo, na ngaikaria nguo cia andũ arĩa maamũũragire.’

²¹ “Nake Mwathani akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Thiĩ, tondũ nĩngũgũtũma kũndũ kũraya kwa andũ-a-Ndũrĩrĩ.’”

Paũlũ, Raiya wa Roma

²² Kĩrĩndĩ kũ gĩgĩthikĩrĩria Paũlũ o nginya rĩrĩa oigire ũguo. Hĩndĩ iyo gĩkĩaria na mũgambo mũnene kĩaĩrĩire, atĩrĩ, “Mweheriei thĩ! Ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyo!”

²³ Na rĩrĩa kĩaĩrĩria gĩgĩteaga nguo ciakĩo na gĩkĩũm-bũraga rũkũngũ, ²⁴ mũnene ũcio wa mbũtũ agĩathana Paũlũ aingĩrio nyũmba ya thigari. Ningĩ agĩathana atĩ Paũlũ ahũũrwo iboko na orio ciũria nĩguo kũmenyeke kĩrĩa gĩatũmaga andũ mamugĩrĩrie ũguo. ²⁵ Na rĩrĩa maamũkomagia mamũhũũre-rĩ, Paũlũ akĩũria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe warũngĩi hau atĩrĩ, “Watho nĩwĩtkĩrĩtie mũhũũre raiya wa Roma na kĩboko atanyi-itĩkanĩte na ihĩtia?”

²⁶ Rĩrĩa mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aaiguire ũguo, agĩthĩ kũrĩ mũnene wa mbũtũ, akĩmũhe ũhoru ũcio. Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu ũgwĩka atĩa? Mũndũ ũyũ nĩ raiya wa Roma.”

²⁷ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩthĩ kũrĩ Paũlũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, wee ũrĩ raiya wa Roma?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, ndĩ raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndarĩhire thogora mũnene nĩgeetha ndũike raiya wa Roma.”

Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “No nĩ ndaaciariwo ndĩ raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andũ arĩa meendaga kũmũũria ciũria magĩtigana nake o rĩmwe. Mũnene ũcio wa mbũtũ we mwene akĩ-maka aamenya atĩ nĩoheete Paũlũ na mĩnyororo, na aarĩ raiya wa Roma.

Paŭlū Kūrūgama Mbere ya Kīama

³⁰ Mūthenya ūcio ūngĩ warūmĩrĩire, nĩgũkorwo mūnene ūcio wa mbūtū nĩeendaga kūmenya wega kīrĩa Ayahudi maathitangagĩra Paŭlū, akĩmuohora na agĩathana athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri othe a Kīama magomane. Agĩcooka akĩrehe Paŭlū, na akīmūrūgamia mbere yao.

23

¹ Nake Paŭlū agĩkũūrĩra athuuri a Kīama kīu maitho akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ a Baba, nĩndungatĩire Ngai ndĩ na thamiri ĩtarĩ ūcuuke nginya mūthenya wa ūmũthĩ.”

² Nake Anania mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mūnene, agĩatha andũ arĩa maarūgamĩte hakuhĩ na Paŭlū mamūringe kanua.

³ Hĩndĩ ĩyo Paŭlū akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee rūthingo rūrũ rūhakĩtwo mūnyũ mwerũ, we nĩwe ūkūringwo nĩ Ngai! Ūkarĩte hau ūndũire ciira kūringana na watho, no wee ūkaregana na watho, ūgaathana atĩ ningwo!”

⁴ Nao andũ arĩa maarūgamĩte hakuhĩ na Paŭlū makīmũũria atĩrĩ, “Anga nĩũkũũmĩrĩria kūruma mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mūnene?”

⁵ Nake Paŭlū akĩmacookeria atĩrĩ, “Ariũ a Baba, ndikũmenyete atĩ ūcio nĩwe mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mūnene; nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ: ‘Ndūkanaarie ūũru igūrũ rĩa mūnene wa andũ anyu.’”

⁶ Na rĩrĩ, Paŭlū aamenya atĩ amwe ao maarĩ Asadukai, na arĩa angĩ Afarisai, akĩanĩrĩra Kīama-inĩ kīu, akiuga atĩrĩ, “Ariũ a Baba, nĩ ndĩ Mũfarisai, na njiarĩtwo nĩ Mũfarisai. Ndĩraciirithio nĩ ūndũ wa kĩrĩgĩrĩro gĩakwa gĩa kũriũkio kwa arĩa akuũ.” ⁷ Rĩrĩa oigire ūguo, gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka Afarisai na Asadukai, nakĩo kĩũngano kīu gĩkĩamũkana. ⁸ (Asadukai moigaga gũtirĩ ūriũkio, na

gũtirĩ araike, o na kana maroho, no Afarisai nĩmetĩkĩtie maũndũ macio mothe.)

⁹ Gũkĩgĩa na ngũĩ nene, nao arutani a watho amwe arĩa maarĩ Afarisai makĩrũgama na makĩaria megũmĩire mũno, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirona ũũru wa mũndũ ũyũ. Ī kũngĩkorwo nĩ roho kana mũraika ũmwarĩirie?” ¹⁰ Nacio ngarari ikĩneneha mũno, o nginya mũnene wa mbũtũ akĩigua guoya nĩkuona ta Paũlũ angĩtarũrangwo tũcunjĩ nĩo. Agĩatha mbũtũ cia thigari ciikũrũke, imweherie harĩo na hinya, na imũtware nyũmba ya thigari.

¹¹ Ũtukũ ũrĩa warũmĩrĩire, Mwathani akĩrũgama hakuhĩ na Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! O ũguo ũheanĩte ũhoru wakwa gũkũ Jerusalemu, noguo ũkaũheana kũu Roma.”

Ithugunda rĩa Kũũraga Paũlũ

¹² Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ, Ayahudi makĩgĩa na ndundu na makĩhĩta mwĩhĩtwa matikaarĩe kana manyue matoor-agĩte Paũlũ. ¹³ Andũ arĩa maathugundĩte ndundu ĩyo maarĩ makĩria ya mĩrongo ĩna. ¹⁴ Magĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩmeera atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtwĩhĩtĩte mwĩhĩtwa wa kwaga kũrĩa kĩndũ kana kũnyua nginya tũũrage Paũlũ. ¹⁵ Na rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ hamwe na Kĩama gĩa Athuuri ũriai mũnene wa mbũtũ amũrehe mbere yanyu, mwĩtuĩte ta mũrenda gũtuĩria wega ũhoru wa ciira wake. Ithuĩ nĩtwĩhaarĩirie kũmũũraga atanakinya haha.”

¹⁶ No rĩrĩa mwanake wa mwarĩ wa nyina na Paũlũ aaiguire ũhoru wa ithugunda rĩu, agĩthiĩ nyũmba ya thigari akĩĩra Paũlũ.

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ agĩta ũmwe wa anene a thigari igana rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Twara mwanake ũyũ kũrĩ mũnene wa mbũtũ; arĩ na ũndũ arenda kũmwĩra.” ¹⁸ Nĩ ũndũ

ũcio mũnene ũcio akĩmuoya, akĩmũtwara kũrĩ mũnene wa mbũtũ.

Mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Paũlũ, ũrĩa muohe nĩandũmanĩire anjĩira ndeehe mwanake ũyũ kũrĩ we tondũ arĩ na ũndũ arenda gũkwĩra.”

¹⁹ Mũnene ũcio wa mbũtũ akĩnyiita mwanake ũcio guoko, akĩmũtwara keeheri-inĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũrenda kũnjĩra?”

²⁰ Nake mwanake ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ayahudi nĩmaiguanĩire makũũrie ũmarehere Paũlũ nĩguo arũgame mbere ya kĩama rũciũ, metuĩte ta marendā gũtuĩria ũhorō wake wega. ²¹ Ndũgetikĩre ũguo marendā, tondũ andũ makĩria ya mĩrongo ĩna ao mamuoheirie njĩra-inĩ. Nĩmehitĩte mwĩhitwa wa kwaga kũrĩa kana kũnyua nginya mamũũrage. Na rĩrĩ, nĩmehaarĩirie, metereire wĩtikĩre ihooya rĩao.”

²² Nake mũnene ũcio wa mbũtũ akĩĩra mwanake ũcio athĩ, na akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ atĩ nĩũnginyĩirie ũhorō ũcio.”

Paũlũ Gũtwarwo Kaisarea

²³ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩcooka agĩita anene aake eerĩ a thigari igana rĩmwe akĩmaatha atĩrĩ, “Haarĩriai gĩkundi gĩa thigari magana meerĩ, na thigari mĩrongo mũgwanja iria ithiĩaga ihaicĩte mbarathi, na thigari magana meerĩ iria ithiĩaga ikuuĩte matimũ, nĩguo mathĩĩ Kaisarea thaa ithatũ cia ũtukũ. ²⁴ Na ningĩ mũhaarĩirie mbarathi cia gũkuua Paũlũ atwarwo kũrĩ Felike ũrĩa barũthi hatarĩ na ũgwati.”

²⁵ Agĩcooka akĩandĩka marũa ũũ:

²⁶ Nĩ nĩĩ Kilaudio Lisia,

Kũrĩ mũgaathe Barũthi Felike:

Nĩndakũgeithia.

²⁷ Mũndũ ũyũ aranyitĩtwo nĩ Ayahudi na mararĩ hakuhĩ kũmũũraga, no ndĩrathĩ na thigari ciakwa ndĩramũthara, nĩgũkorwo nĩndĩramenyete atĩ nĩ raiya wa Roma. ²⁸ Nĩndĩrendaga kũmenya kĩrĩa maramũthitangagĩra, na nĩ ũndũ ũcio ndĩramũtwara Kĩama-inĩ kĩa. ²⁹ Ndĩrakora atĩ athitangĩrwo maũndũ makoniĩ watho wao, no hatirarĩ ũndũ acuukĩrwo ũngĩratũmire atuĩrwo kũũragwo kana kuohwo. ³⁰ Rĩrĩa ndĩramenyithirio atĩ kũraarĩ na ithugunda rĩa kũũraga mũndũ ũcio, ndĩramũtũma kũrĩ we o hĩndĩ iyo. Ndĩra-cooka ndĩraatha andũ acio mamũthitangĩte makũrehere thitango ĩrĩa mamũthitangĩire.

³¹ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya Paũlũ ũtukũ o ta ũrĩa ciaathĩtwo, ikĩmũtwara o nginya Antipatiri. ³² Naguo mũthenya ũyũ ũngĩ igĩtiga thigari iria ciathiiaga ihaicĩte mbarathi ithĩĩ nake, nacio igĩcooka nyũmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikĩnengera barũthi marũa na ikĩneana Paũlũ kũrĩ we. ³⁴ Nake barũthi aathoma marũa, akĩũria kũrĩa Paũlũ oimĩte. Rĩrĩa aamenyire atĩ oimĩte Kilikia, ³⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngaathikĩrĩria ciira waku andũ arĩa magũthitangĩte mooka.” Agĩcooka agĩathana Paũlũ aikare arangĩrĩtwo kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Herode.

24

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Felike Aciirithio

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mũthenya ĩtano, Anania, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩkũrũka agĩthĩĩ Kaisarea marĩ na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makĩrehe thitango ciao cia gũũkĩrĩa Paũlũ kũrĩ

barũthi. ² Rĩria Paũlũ eetirwo thĩinĩ, Teritulo akĩambĩrĩria kũmũthitanga mbere ya Felike, akiuga atĩrĩ: “Nĩtũkeneire ihinda iraaya rĩa thayũ tũrĩ rungu rwaku, na ũũgĩ waku wa kuona na kabere nĩũgarũrite maũndũ marĩa mooru magatuĩka mega bũrũri-inĩ ũyũ. ³ Kũndũ guothe na maũndũ-inĩ mothe, wee mũgaathe Felike, nĩtwamũkĩrite ũndũ ũyũ tũrĩ na ngaatho nene. ⁴ No nĩgeetha ndigakũnogie makĩria, nĩngũkũũria na gĩtĩio ũtũthikĩrĩrie hanini.

⁵ “Nĩtuonete mũndũ ũyũ arĩ mũndũ wa kũrehe thĩina, na nĩarehete ngũĩ gatagatĩ-inĩ ka Ayahudi kũndũ guothe thĩinĩ wa thĩ. We nĩ mĩtongoria wa gĩkundi kĩrĩa gĩtagwo Anazari, ⁶ na ningĩ nĩageragia gũthaahia hekarũ; nĩ ũndũ ũcio tũkĩmũnyiita. (Na nĩtũngĩamũtuĩrĩire kũringana na watho witũ. ⁷ No Lisia, mũnene ũcio wa mbũtũ agĩũka akĩmũruta moko-inĩ maitũ na hinya akĩmweheria, na agĩathana athitangi aake moke kũrĩ wee.) ⁸ Wee mwene wamũũrangia nĩũkũmenya ma ya ũhoru ũyũ wothe tũmũthitangiire.”

⁹ Nao Ayahudi makĩnyiitanĩra na thitango ĩyo, makiuga atĩ maũndũ macio maarĩ ma ma.

¹⁰ Rĩria barũthi aaheneirie Paũlũ na moko aarie-rĩ, Paũlũ oigire atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ nĩũkoretwo ũrĩ mĩtui ciira wa rũrĩrĩ rũrũ ihinda rĩa mĩaka mĩingĩ, nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩyarĩrĩria ngenete. ¹¹ Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe kũmenya atĩ ti makĩria ma mĩthenya ikũmi na ĩrĩ ĩthirĩte kuuma ndambata Jerusalemu kũhooya Ngai. ¹² Andũ arĩa maathitangĩte matianyoniire ngĩkararania na mũndũ o na ũrĩkũ hekarũ-inĩ, kana ngĩtũma kĩrĩndĩ kĩgĩe na ngũĩ thunagogi-inĩ, o na kana handũ hangĩ o hothe itũũra-inĩ. ¹³ Na matingĩhota kuonania ihooto harĩwe cia thitango icio maathitangiire. ¹⁴ No rĩrĩ, nĩngwĩtikĩra atĩ nĩhooyaga Ngai wa maithe maitũ ndĩ mũrũmĩrĩri wa Njĩra ĩyo, o

ĩyo metaga ya gĩkundi kĩa nyamũkano. Nĩ nĩnjĩtĩkĩtie maũndũ mothe marĩa megĩĩ Watho na marĩa mandĩkitwo mabuku-inĩ ma Anabii, ¹⁵ na ndĩ na kũĩrĩgĩrĩro thĩĩnĩ wa Ngai o ta kĩrĩa andũ aya marĩ nakĩo, atĩ nĩgũgakorwo na kũriũka kwa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrutanagĩria hĩndĩ ciothe kũiga thamiri yakwa ĩtarĩ na ũcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andũ.

¹⁷ “Thuutha wa gũkorwo itarĩ kuo mĩaka mĩingĩ, nĩndokire Jerusalemu nĩgeetha ndeehere andũ akwa iheo nĩ ũndũ wa athĩĩni na ndute maruta nĩ ũndũ wa Ngai. ¹⁸ Na rĩrĩa ndarũmbũyanagia na maũndũ macio nĩmangorire kũu hekarũ-inĩ ndĩtheretie. Gũtiarĩ na gĩkundi kĩa andũ ndaarĩ na kĩo, o na kana ngĩkorwo ngĩruta thĩĩna. ¹⁹ No nĩ kũrĩ Ayahudi a kuuma bũrũri wa Asia arĩa magĩrĩrwo nĩgũkorwo marĩ haha mbere yaku na maathitange angĩkorwo nĩ marĩ ũndũ mangĩnjuukĩra. ²⁰ Akorwo ti ũguo, aya marĩ haha nĩmagĩrĩrwo moige ihĩtia rĩrĩa maanyonire narĩo rĩrĩa ndaarũgamire mbere ya Kĩama, ²¹ tiga ũkorirwo nĩ ũndũ ũyũ ũmwe ndanĩrĩire rĩrĩa ndaarũngĩĩ mbere yao ngiuga atĩrĩ: ‘Ũmũthĩ ndũgamĩte mbere yanyu njiirithio nĩ ũndũ nĩnjĩrĩgĩrĩire ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ.’”

²² Nake Felike, nĩ ũndũ nĩamenyete wega ũhoru wa Njĩra ĩyo, agĩtĩria ciira. Akiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria Lisia, ũcio mũnene wa mbũtũ agooka-rĩ, nĩguo ngaatua ciira waku.”

²³ Agĩatha mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aige Paũlũ arĩ mũrangĩre, no amũhe wĩyathi mũnini na etĩkĩrie arata aake marũmbũye mabata make.

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya mĩnini, Felike agĩũka marĩ na mũtumia wake Dirusila, ũrĩa warĩ Mũyahudi mũtumia. Agĩtũmanĩra Paũlũ, na akĩmũthikĩrĩria akĩaria ũhoru wa wĩtikio thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁵ Rĩrĩa Paũlũ aaragia ũhoru wa ũthingu, na wa kwĩgirĩrĩria merĩrĩria ma

mwĩrĩ, o na wa ciira ũrĩa ũgooka, Felike akĩigua etigĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũguo! Rĩu no ũthiĩ. Rĩrĩa ndĩrĩgĩa na ihinda rĩagĩrĩre, nĩndĩgūtũmanĩra ũũke.” ²⁶ Ihinda-inĩ o rĩu no ehokaga atĩ Paũlũ nĩangĩamũheire ihaki, na nĩ ũndũ ũcio nĩaikaraga akĩmūtũmanagĩra, akaaria nake.

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa mĩaka ĩĩrĩ yathirire-rĩ, Porikio Fesito agĩcooka ithenya rĩa Felike, no tondũ Felike nĩendaga gũkenia Ayahudi, agĩtiga Paũlũ njeera.

25

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Fesito

¹ Na rĩrĩ, mĩthenya ĩtatũ yathira thuutha wa Fesito gũkinya kũu bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea akĩambata agĩthiĩ Jerusalemu. ² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we, makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩirwo. ³ Nĩmahĩkire gũthaitha Fesito atĩ nĩ ũndũ wa wega wake kũrĩ o etĩkĩre Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩmahaaragĩria kũmuoheria njĩra-inĩ mamũũrage. ⁴ Nake Fesito akĩma-cookeria atĩrĩ, “Paũlũ ahingĩirwo Kaisarea, na nĩ nĩngũ-cooka kuo o narua. ⁵ Tondũ ũcio no tũthiĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathiĩ magathitangĩre mũndũ ũcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ ũndũ mũũru ekĩte.”

⁶ Thuutha wa gũikarania nao kũu ihinda ta rĩa mĩthenya ĩnana kana ikũmi, agĩikũrũka, agĩthiĩ Kaisarea, na mũthenya ũyũ ũngĩ akĩgomithania igooti, na agĩathana Paũlũ areehwo mbere yake. ⁷ Rĩrĩa Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makĩmũ-rigiicĩria, na makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ mooru, marĩa matangĩahotire kuonania atĩ nĩ ma ma.

⁸ Nake Paũlũ akĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ: “Nĩ ndĩrĩ ũndũ njĩkĩte ũreganĩte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarũ o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akĩenda gũkenia Ayahudi akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Wee nĩ ũkwenda kwambata ũthĩĩ Jerusalemu ngagũciirithĩrie kuo nĩ ũndũ wa maũndũ maya ũthitangĩirwo?”

¹⁰ Nake Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Rĩu ndũgamĩte igooti-inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩrwo nĩ gũciirithĩrio. Nĩ ndihĩĩrie Ayahudi, o ta ũrĩa wee mwene ũmenyete o wega. ¹¹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ũndũ o wotha wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndingĩrega gũkua. No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ũrĩ na gĩtũmi gĩa kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gũcookania ndundu na kĩaama gĩake, akiuga atĩrĩ, “Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari na kũrĩ Kaisari nĩkuo ũgũthĩ!”

Fesito Kũmenyithia Mũthamaki Agiripa Ũhoro

¹³ Mĩthenya mĩnini yathira Mũthamaki Agiripa na Berinike magĩũka kũu Kaisarea kũnyiita Fesito ũgeni.

¹⁴ Na tondũ nĩmaikaraga kũu mĩthenya mĩingĩ-rĩ, Fesito akĩhe mũthamaki ũcio ũhoro wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ kũrĩ na mũndũ watigirwo nĩ Felike arĩ muohe. ¹⁵ Rĩrĩa ndaathiire Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangire, na makĩnjũũria ndĩmũtuĩre.

¹⁶ “Na nĩ ngĩmeera atĩ ti mĩtugo wa andũ a Roma kũneana mũndũ o wotha ataambĩte kũng’ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo mweke wa kwĩyarĩrĩria ũhoro-inĩ ũrĩa athitangĩrwo. ¹⁷ Rĩrĩa tuokire nao gũkũ, ndiaikaririe ciira ũcio, no ndaarookire kũgomithania igooti na ngĩathana mũndũ ũcio areehwo. ¹⁸ Rĩrĩa andũ arĩa maamũthitangĩte maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩre ũndũ o na ũmwe mũũru ta ũrĩa nderĩgĩrĩre. ¹⁹ No handũ ha ũguo, o maarĩ na maũndũ

mamwe maakararanagia nake makoniĩ ũhoro wa ndini yao na makoniĩ ũhoro wa mündũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũrĩa Paũlũ oigaga atĩ arĩ muoyo. ²⁰ Nĩndarigirwo nĩ ũrĩa ingĩtũria maũndũ ta macio; nĩ ũndũ ũcio ngĩmũria kana no eende gũthĩ Jerusalemu agaciirithĩrio maũndũ macio aathitangĩrwo kuo. ²¹ Rĩrĩa Paũlũ aacookirie ciira riiko etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo nginya rĩrĩa ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari.”

²² Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “No nyende kwĩguĩra mündũ ũcio akĩaria.”

Nake Fesito agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamũigua rũciũ.”

Paũlũ Kũrũgama mbere ya Agiripa

²³ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Agiripa na Berinike magĩũka marĩ na mwago mũnene na magĩtoonya nyũmba ya gũci-irĩrwo marĩ hamwe na anene a thigari o na athuuri a itũũra arĩa maarĩ igweta. Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ na ithuĩ haha, nĩmũkuona mündũ ũyũ! Nĩwe mũingĩ wotha wa Ayahudi wanjũũririe, ndĩ kũu Jerusalemu na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhoro wake, ũkĩanĩrĩa ũkiugaga atĩ ndagĩrĩrwo nĩgũtũura muoyo rĩngĩ. ²⁵ No nĩ nĩndonire atĩ ndarĩ ũndũ eekĩte wa gũtũma ooragwo, no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua itua rĩa kũmũtũma Roma. ²⁶ No ndirĩ na ũndũ mũna ingĩandĩkĩa Mũthamaki Mũgaathe igũrũ riake. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyuotha, na makĩria mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ũhoro ũyũ warĩkia gũtũrio, ngĩe na ũndũ ingĩandĩka. ²⁷ Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩre gũtũma mündũ muohe itekuonania maũndũ marĩa athitangĩrwo.”

26

¹ Nake Agiripa akĩra Paũlũ atĩrĩ, “Ũrĩ na rūũtha rwa kwĩyarĩrĩria.”

Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩtambũrũkia guoko, akĩambĩrĩria kwĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ, ² “Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mūtũku kũrũgama mbere yaku ũmũthĩ ndiyarĩrĩrie igũrũ rĩa maũndũ mothe marĩa thitangĩirwo nĩ Ayahudi, ³ na makĩria nĩ tondũ wee nĩũũ mĩtugo yothe ya Ayahudi na maũndũ marĩa makararanagĩria. Nĩ ũndũ ũcio nĩndakũhooya ũũthikĩrĩrie ũtegũthethũka.

⁴ “Ayahudi othe nĩmooĩ ũrĩa ndũũrite kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩambĩrĩria kĩa mūtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kĩũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. ⁵ Nĩmanjũũ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane ũira wakwa, atĩ kũringana na watho ndaatũũrite ndĩ Mũfarisai, ndĩrutanĩrie na kĩyo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. ⁶ Na rĩrĩ, ndũgamĩte haha ũmũthĩ njiirithio nĩ ũndũ wa kwĩrĩgĩrĩra kĩranĩro kĩria Ngai eerĩire maithe maitũ. ⁷ Kĩranĩro kũ no kĩo mĩhĩrĩga rĩa iitũ ikũmi na iĩrĩ iĩrĩgagĩrĩra kuona gĩkĩhingio, rĩria itungatagĩra Ngai na kĩyo ũtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki, Ayahudi maathitangĩte nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kũ. ⁸ Nĩ kĩ kĩngĩtũma mũndũ o na ũrĩkũ wanyu atue atĩ nĩ ũndũ ũtangĩtikio, atĩ Ngai nĩariũkagia arĩa akuũ?

⁹ “O na nĩ nĩndaiguithĩtio atĩ nĩndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũrĩa wothe ingĩahotire ndegane na rĩitwa rĩa Jesũ wa Nazarethi. ¹⁰ Na ũguo nĩguo ndeekire kũu Jerusalemu. Ngĩkia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera, heetwo rūũtha nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na rĩria andũ acio mooragagwo, nĩndetĩkanagia na ituĩro rĩu. ¹¹ Mahinda maingĩ nĩndathiiaga kuuma thunagogi-inĩ ĩmwe nginya rĩa ingĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio, na ngageria kũmahatĩrĩria marume Ngai. Na tondũ wa ũrĩa ndaama-

rakarĩire mũno nĩndathiiaga kũmanyariira o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ.

¹² “Hĩndĩ ĩmwe ndĩ rūgendo-inĩ ta rūu-rĩ, ndaathiiaga Dameski heetwo ũhoti na ngatũmwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene. ¹³ Kũrĩ thaa thita cia mũthenya, wee Mũthamaki, ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ũtheri mũnene woimĩte igũrũ ũkengete gũkĩra riũa, ũkĩjarĩra mĩena yothe, nĩ na andũ arĩa twarĩ nao. ¹⁴ Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na nĩ ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ na rwario rwa Kĩhibirania, ‘Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ? Nĩ ũndũ ũrĩ hinya harĩwe kũhũũra mĩcengi na haati.’

¹⁵ “Na nĩ hĩndĩ ĩyo ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũ, Mwathani?’

“Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. ¹⁶ Rĩu ũkĩra ũrũgame na magũrũ maku. Ndaakuumĩrĩra ngwamũre ũtuĩke ndungata na ũtuĩke mũira wa maũndũ marĩa wonete mangoniĩ na marĩa ngũkuonia. ¹⁷ Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o, ¹⁸ ũkamahingũre maitho, na ũmagarũre moime nduma-inĩ mathiĩ ũtheri-inĩ, na ũmarute hinya-inĩ wa Shaitani ũmatware kũrĩ Ngai, nĩgeetha maamũkĩre ũrekanĩri wa mehia, na magĩe na handũ gatagati-inĩ ka andũ arĩa matheretio na ũndũ wa kũnjĩtĩkia.’

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, Mũthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwathĩkĩra kĩoneki kũ kĩoimĩte igũrũ. ²⁰ Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andũ arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngĩhunjĩria andũ a kũu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. Ndaahunjagia atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kwĩrira na magariũrũke kũrĩ Ngai, na moonanie kwĩrira kwao na ũndũ wa ciĩko ciao. ²¹ Kĩu nĩkĩo gĩatũmire Ayahudi maanyitĩre hekarũ-inĩ, na magerie kũnjũruga. ²² No nĩngoretwo ndĩ na ũteithio wa Ngai nginya ũmũthĩ ũyũ,

na nĩkĩo nũngiĩ haha nĩguo heane ũira kũrĩ andũ arĩa anini na arĩa anene o ũndũ ũmwe. Ndirĩ ũndũ njugaga makĩria ma ũrĩa anabii na Musa moigĩte atĩ nĩũgekĩka, ²³ atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atuĩke wa mbere kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunje ũhoru wa ũtheri kũrĩ andũ aake kĩũmbe o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.”

²⁴ Fesito aigua ũguo, akĩmũgũthũkĩra akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ũgũrũkĩte! Gĩthomo kũ gĩaku kĩingĩ nĩgĩtũmĩte ũgũrũke.”

²⁵ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, nĩ ndigũrũkĩte. ũndũ ũrĩa ndĩroiga nĩ wa ma na ti ũgũrũki. ²⁶ Mũthamaki nĩoĩ maũndũ maya, na no ndĩmwarĩrie itegwĩtigĩra. Nĩ njũũ atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩirwo hitho-inĩ. ²⁷ Mũthamaki Agiripa, wee nĩwĩtĩkĩtie anabii? Nĩnjũũ atĩ nĩũmetĩkĩtie.”

²⁸ Hĩndĩ ĩyo Agiripa akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ũguo no ũnjiguithie nduĩke Mũkristiano?”

²⁹ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ othe maraathikĩrĩria ũmũthĩ, ndenda matuĩke ta nĩ, tiga o mĩnyororo ĩno.”

³⁰ Mũthamaki ũcio agĩũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa maikarĩte hamwe nao. ³¹ Makiuma nyũmba ĩyo, na rĩrĩa maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

³² Agiripa akĩra Fesito atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩangĩarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kũrĩ Kaisari.”

¹ Na rĩrĩa gwatuirwo atĩ nĩtũkũhaica marikabu tũthiĩ Italia, Paũlũ na andũ arĩa angĩ mooheetwo makĩneanwo kũrĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe, warĩ wa mbũtũ ya Agusito, wetagwo Juliasi. ² Tũkĩhaica marikabu yoimĩte Aduramutio ĩrĩa yakirie gũthiĩ icukĩro-inĩ cia marikabu iria ciarĩ ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene bũrũri-inĩ wa Asia, na ithuĩ tũkĩambĩrĩria rũgendo tũgĩthiĩ. Nake Arisitariko, Mũmakedonia woimĩte Thesalonike, aarĩ hamwe na ithuĩ.

³ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩkinya Sidoni; nake Juliasi, nĩ ũndũ wa kũiguĩra Paũlũ tha, akĩmwĩtikĩria athiĩ kũrĩ arata aake nĩguo mamũhe kĩrĩa angĩabatarire. ⁴ Twoima kũu tũkĩambĩrĩria rũgendo rĩngĩ, tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kuporo, tondũ huho cioimaga na mwena ũrĩa twathiiaga. ⁵ Twaarĩkia gũtuĩkania iria rĩrĩa inene rĩrĩa rĩarĩ gũkuhĩ na mabũrũri ma Kilikia na Pamufilia tũgĩkinya itũũra rĩa Mira, bũrũri-inĩ wa Likia. ⁶ Tũrĩ kũu mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩona marikabu ya Alekisanderia yathiiaga Italia, nake agĩtũhai-cia yo. ⁷ Tũgĩthiĩ kahora ihinda rĩa mĩthenya mĩingĩ na tũrĩ na thĩina mũingĩ nginya tũgĩkinya gũkuhĩ na Kinido. Na rĩrĩa rũhuho rwagiririe tũthiĩ ũrĩa twendagarĩ, tũgĩthiĩ tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kirete, kũng'ethera Salimone. ⁸ Nĩtwathiire na thĩina mũingĩ tũgereire ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene na tũgĩkinya handũ heetagwo Gĩcukĩro Kĩega, hakuhĩ na itũũra rĩa Lasea.

⁹ Mahinda maingĩ nĩmathirĩte, na gũthiĩ na marikabu kwarĩ na ũgwati tondũ ihinda rĩa Giathiĩ gĩa Kwĩhinga kũrĩa Irio nĩrĩahĩtũkĩte. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, ¹⁰ "Athuuri aya, nĩnguona atĩ rũgendo rwitũ nĩ rũgũkorwo na mũtino na rũrehe hathara nene kũrĩ marikabu na mĩrigo o na nginya kũrĩ mĩoyo iitũ yo mĩene." ¹¹ No mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe, handũ ha gũthikĩrĩria ũrĩa Paũlũ oigaga, aarũmĩrĩire ũtaari wa

mũtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu iyo. ¹² Tondũ gĩcukĩro kũu gĩtariĩ kĩa gĩa gũikarwo hĩndĩ ya heho-rĩ, andũ aingĩ magĩtua itua tũthiĩ na mbere, twĩhokete gũkina Foinike, tũikare kuo hĩndĩ iyo ya heho. Gĩkĩ kĩariĩ gĩcukĩro kĩa meeri gĩa Kirete, nakĩo kĩa g'etheire mwena wa gũthini wa ithũĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini wa ithũĩro.

Kĩhuhũkanio

¹³ Rĩrĩa rũhuho rumĩte mwena wa gũthini rwambĩrĩrie kũhurutana kahora-rĩ, magĩciiria nĩmona kĩrĩa mendaga, na nĩ ũndũ ũcio makĩohora marikabu magĩthiĩ magereire hũgũrũrũ-inĩ cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rĩtanathĩ mũno, rũhuho rwa hinya wa kĩhuhũkanio kĩnene rwetagwo “Eurakilo,” rũkĩhurutana ruumĩte gĩcigĩrĩa-inĩ kũu. ¹⁵ Nayo marikabu ikĩnyiitwo nĩ kĩhuhũkanio kũu ikĩremwo nĩgũthiĩ na kũrĩa rũhuho rwoimaga, nĩ ũndũ ũcio tũkĩmĩrekereria itwarwo nĩ rũhuho. ¹⁶ Na rĩrĩa twahitũkagĩra gacigĩrĩa-inĩ kanini geetagwo Kauda, nĩtwarĩ na thiĩna wa kũhaicia gatarũ ga kũhonokia andũ igũrũ wa marikabu. ¹⁷ Hĩndĩ irĩa andũ acio maakahaicirie marikabu-inĩ, makĩhitũkĩria mĩkanda rungu rwa marikabu yo nyene nĩgeetha mamĩohe wega. Nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra kũhata mũthanga-inĩ wa handũ heetagwo Siriti-rĩ, makĩharũrũkia matanga na makĩrekereria marikabu iyo itwarwo o kũrĩa ingĩatwarirwo nĩ rũhuho. ¹⁸ Nĩtwanyariirĩkire mũno nĩ ũndũ wa kĩhuhũkanio kũu o nginya mũthenya ũyũ ũngĩ makĩambĩrĩria gũikia mĩrigo irĩa-inĩ. ¹⁹ Naguo mũthenya wa gatatũ makĩambĩrĩria gũikia indo cia wĩra cia marikabu irĩa-inĩ na moko mao ene. ²⁰ Na rĩrĩa kwaagire kuoneka riũa kana njata ihinda rĩa mũthenya mĩingĩ, nakĩo kĩhuhũkanio gĩgĩthiĩ na mbere kũhuhũkania-rĩ, tũkĩrigĩrĩa na kwaga mwĩhoko o wotha wa kũhonoka.

²¹ Thuutha wa andũ gũikara ihinda iraaya matekũrĩa, Paũlũ akĩrũgama mbere yao akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya, nĩ kaba mũngietĩkĩrĩre ũtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hĩndĩ ĩyo nĩmũngĩehonokirie kuumana na ũgwati ũyũ o na hathara ĩno. ²² No rĩrĩ, nĩngũmũthaitha mũthiĩ na mbere kũũmĩrĩria, tondũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũkũũra; tiga marikabu iiki ikwanangĩka. ²³ Ũtukũ ũyũ, mũraika wa Ngai ũrĩa nĩ ndĩ wake na ũrĩa ndungataga nĩarũgamire hakuhĩ na nĩ na ²⁴ aanjĩra atĩrĩ, ‘Paũlũ ndũkae gwĩtigĩra. No nginya ũrũgame mbere ya Kaisari ũciirithio; na rĩrĩ, Ngai tondũ wa wega wake, nĩekũhonokia mĩoyo ya andũ arĩa othe ũrĩ nao.’ ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ aya, thiĩ na mbere kũũmĩrĩria, nĩgũkorwo ndĩ na wĩtikio thiĩnĩ wa Ngai atĩ nĩgũkũhaana o ta ũguo aanjĩrĩte. ²⁶ No o na kũrĩ ũguo no nginya tũhate gĩcigĩrĩra-inĩ kĩna.”

Marikabu Kwanangĩka

²⁷ Na rĩrĩ, ũtukũ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wakinya, o tũgĩtwarithagio ũũ na ũũ nĩ rũhuho tũ-tũkanĩirie iria rĩrĩa rĩĩtagwo Adiria-rĩ, ũtukũ gatagatĩ atwarithia a marikabu makĩgereria nĩmakuhĩrĩirie thĩ nyũmũ. ²⁸ Nao makĩoya kĩgeri kĩa ũriku wa maaĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti igana rĩa mĩrongo ĩrĩ. Thuutha wa kahinda kanini magĩthima rĩngĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti mĩrongo kenda. ²⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra tũtikaagũthithio rwaro rwa ihiga, makĩrekia nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makĩhooya gũkĩe. ³⁰ Na rĩrĩa maager-agia kũũra moime marikabu-inĩ, atwarithia a marikabu makĩharũrũkia gatarũ ga kũhonokia andũ iria-inĩ, metuĩte atĩ marenda kũharũrũkia nanga imwe kuuma mũthia wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩra mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe hamwe na

thigari atĩrĩ, “Andũ aya maga gũikara marikabu-inĩ, inyuĩ mũtingĩhonoka.” ³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtinia mĩkanda ĩrĩa yanyiiĩte gatarũ ga kũhonokia andũ, makĩreka koore.

³³ Gwakuhiĩrĩa gũkĩa, Paũlũ akĩmathaitha othe marĩe irio, akĩmeera atĩrĩ, “Kwa ihinda rĩa mĩthenya ikũmi na ĩna mĩthiru, mũkoretwo mũikarĩte o ũguo mwĩimĩte irio, mũteekũrĩa kĩndũ. ³⁴ Rĩu ndamũthaitha mũrĩe irio. Nĩmũ-batarĩte kũrĩa irio nĩguo imũige muoyo. Gũtirĩ rũcuĩrĩ rwa mũtwe wa mũndũ o na ũmwe wanyu rũkũũra.” ³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoya mũgate, agĩcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agĩcooka akĩwenyũranga, akĩambĩrĩa kũrĩa. ³⁶ Nao othe makĩigua momĩrĩria, makĩoya irio makĩrĩa. ³⁷ Ithuothe twarĩ andũ 276 arĩa twarĩ marikabu-inĩ. ³⁸ Rĩrĩa maarĩire makĩhũũna, maacookire magĩikia ngano iria-inĩ nĩgeetha marikabu ĩhũthe.

³⁹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, atwarithia matiigana kũmenya bũrũri ũcio, no makĩona gĩcongoco* kĩarĩ na mũthanga hũgũrũrũ-inĩ, magĩĩciiria magerie kũhatithia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makĩrenga nanga, igĩtigwo iria-inĩ, na o hau makĩohora mĩkanda ĩrĩa yohete thukani.† Magĩcooka makĩhaicia taama ũrĩa wĩkagĩrwo mbere ya marikabu nĩguo ũnyĩite rũhuho, magĩthĩĩ meerekeire hũgũrũrũ-inĩ. ⁴¹ No rĩrĩ, marikabu ikĩgũtha mũthanga na ikĩhata. Mũthia wa na mbere wayo ũkĩhata na ũkĩrũma biũ, naguo mũthia wa na thuutha ũkiunĩkanga nĩ ũndũ wa kũhũũrwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ.

⁴² Thigari ikĩbanga ciũrage ohwo nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe wao ũngĩthambĩra oore. ⁴³ No tondũ mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe nĩendaga kũhonokia muoyo

* 27:39 Gĩcongoco nĩ handũ iria rĩtoonyanĩte na thĩ nyũmũ, ũndũ marikabu no ikuhĩrĩie thĩ nyũmũ ĩtarĩ na ũgwati, tiga hĩndĩ ya kĩhuhũkanio. † 27:40 Thukani nĩ gĩcunji kĩa mbaũ kana cuuma gĩa kũgata marikabu kana ndege.

wa Paũlũ, agĩcigiria ciĩke ũguo ciabangĩte. Agĩathana atĩ andũ arĩa mangĩahotire gũthambĩra mambe marũũge maaĩ-inĩ mathiĩ thĩ nyũmũ. ⁴⁴ Nao andũ acio angĩ makinye kuo menyitĩrĩre mbaũ kana icunjĩ cia marikabu. Ũguo nĩguo andũ othe maakinyire thĩ nyũmũ matarĩ na ũũru.

28

Hũgũrũrũ-inĩ cia Malita

¹ Twaarĩkia gũkinya hũgũrũrũ-inĩ tũtarĩ na ũũru, nĩguo twamenyire atĩ gĩcigĩrĩra kũu gĩetagwo Malita. ² Nao atũũri a gĩcigĩrĩra kũu magĩtuonia ũtugi wa mwanya. Magĩtwakĩria mwaki tondũ nĩ kuoiraga na kwarĩ na heho na magĩtũnyiita ũgeni ithuothe. ³ Nake Paũlũ akĩoya gĩkundi gĩa tũkũ, na rĩrĩa aatũĩkagĩra riiko-rĩ, ndũira ĩk-iumĩra nĩ ũndũ wa ũrugarĩ wa mwaki, ĩkĩĩherera guoko-inĩ gwake. ⁴ Rĩrĩa andũ a gĩcigĩrĩra kũu moonire ndũira ĩcuuhĩte guoko-inĩ gwake makĩirana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ no nginya akorwo nĩ mũũragani, nĩgũkorwo o na gũtuĩka nĩahonokire kuuma iria-inĩ, kĩhooto gĩtimwĩtikĩrĩtie atũũre muoyo.” ⁵ Nowe Paũlũ akĩribaribĩra nyoka ĩyo mwaki-inĩ na ndaigana kuona ũndũ mũũru. ⁶ Andũ maataanyaga kuona akĩimba kana agwe o rĩmwe akue, no thuutha wa gweterera hĩndĩ ndaaya, makĩona gũtirĩ ũndũ ũtarĩ wa ndũire ũrekĩka harĩ we, makĩĩricũkwo makiuga atĩ aarĩ ngai.

⁷ Na rĩrĩ, hakuhĩ na hau maarĩ, nĩ kwarĩ na gĩthaka kĩarĩ kĩa mũndũ wetagwo Pabulio, ũrĩa warĩ mũnene wa gĩcigĩrĩra kũu. Nake nĩatũnyiitire ũgeni gwake, na kwa ihinda rĩa mũthenya ĩtatũ agĩtũtuga wega arĩ na ũtaana. ⁸ Nake ithe aarĩ ũrĩrĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ na kũharwo thakame. Paũlũ agĩtoonya nyũmba kũmuona, na thuutha wa kũmũhoera akĩmũigĩrĩra moko akĩmũhonia. ⁹ Rĩrĩa gwekĩkire ũguo,

andũ arĩa angĩ maarĩ arũaru gĩcigĩrĩra-inĩ kũu magĩũka, makĩhonio. ¹⁰ Nĩmatuonirie gĩtĩio na njĩra nyingĩ, na rĩrĩa twehaarĩrie gũthĩi magĩtũhe kĩrĩa gĩothe twabataire.

Paũlũ Gũkinya Roma

¹¹ Thuutha wa mĩeri ĩtatũ tũkĩhaica marikabu yaikarĩte kũu gĩcigĩrĩra-inĩ hĩndĩ ya heho. Nayo yarĩ marikabu ya kuuma Alekisanteria na yarĩ na rũuri rwa ngai cia mahatha iria cietagwo Kasitori na Poluke. ¹² Twakinya Sirakusi tũgĩkara kuo ihinda rĩa thikũ ithatũ. ¹³ Twoima kũu tũgĩthĩi tũgĩkinya Regio. Mũthenya ũyũ ũngĩ gũkĩgĩa na rũhuho rwa kuuma mwena wa gũthini, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũgĩkinya Puteoli. ¹⁴ Kũu tũgĩkora ariũ na aarĩ a Ithe witũ amwe, arĩa maatũnyĩtire ũgeni, na magĩtũũria tũikaranie nao ihinda rĩa kiumia kīgima. Ũguo noguo twacookire tũgĩkinya Roma. ¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ kũu nĩmaiguĩte atĩ nĩtuokaga, nao magĩũka o nginya ndũnyũ ya Apio, na handũ hetagwo Nyũmba Ithatũ cia Ageni gũtũthaagaana. Nake Paũlũ ona andũ acio, agĩcookeria Ngai ngaatho na akĩigua omĩrĩria. ¹⁶ Rĩrĩa twakinyire Roma, Paũlũ nĩetĩkĩririo aikare arĩ wiki, arĩ na mũthigari wa kũmũrangĩra.

Paũlũ Kũhunjia Roma arĩ Mũrangĩre

¹⁷ Thuutha wa thikũ ithatũ, Paũlũ agĩĩta atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rĩrĩa maagomanire, Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na gũtuĩka ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte andũ aitũ kana ngathũkia mĩtugo ya maithe maitũ-rĩ, nĩndanyĩtĩrwo Jerusalemu na ngĩneanwo kũrĩ andũ a Roma. ¹⁸ Nao magĩĩthuthuuria na makienda kũndekia tondũ ndiarĩ na ihĩtia rĩa ũgeri wa ngero rĩa gũtũma njũragwo. ¹⁹ No rĩrĩa Ayahudi maareganire na itua rĩu, ndirĩ ũndũ ũngĩ ingĩekire tiga gũcookia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atĩ ndaarĩ na ũndũ

wagũthitangĩra andũ akwa. ²⁰ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte njũũrie tuonane na inyuĩ na twaranĩrie. Njohetwo na mũnyororo ũyũ nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli.”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ twanyĩita marũa magũkonĩĩ kuuma Judea, na gũtirĩ mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũũkĩte kuuma kuo agatũkinyĩria ũhoru kana akaaria ũndũ mũũru waku. ²² No nĩtũkwenda kũigua woni waku nĩ ũrĩkũ, nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ kũndũ guothe andũ nĩmararia magokĩrĩra gĩkundi gĩkĩ.”

²³ Nao makĩbanga gũcemia na Paũlũ mũthenya mũna, na magĩũka kũria aaikaraga marĩ gĩkundi kĩnene gũkĩra mbere. Kuuma rũciĩnĩ nginya hwaĩ-inĩ akĩmataara na akĩmoimbũrĩra ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akĩgeria kũmaiguithia ũhoru wa Jesũ kuuma Watho-inĩ wa Musa na kuuma Maandĩko-inĩ ma Anabii. ²⁴ Amwe magĩtĩkia ũrĩa aameerire, no angĩ makĩaga gwĩtĩkia. ²⁵ Nao makĩaga kũiguithania o ene, na makĩambĩrĩria gũthĩ rĩria maaiguire mũthia-inĩ Paũlũ oiga atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩeerire maithe manyu ũhoru wa ma rĩria aaririe na kanua ka Isaia ũrĩa mũnabii, akiuga atĩrĩ:

²⁶ “Thĩĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere atĩrĩ,
“Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikamenya ũndũ;
mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.”

²⁷ Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya itirĩ tha;
matũ mao matingĩhota kũigua,
na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,
na maigue na matũ mao,
nacio ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
nao manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ ũhonokio wa Ngai nĩtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ,

nao nĩmegũthikĩrĩria!” ²⁹ (Na aarĩkia kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthiĩ magĩkararanagia mũno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rĩa mĩaka ĩrĩ mĩgima, Paũlũ agĩikara kũu, arĩ nyũmba yake ya gũkombora, na akanyĩitaga ũgeni andũ arĩa othe mokaga kũmuona. ³¹ Nĩahunjagia ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akarutana ũhoru ũkoniĩ Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũrigĩrĩria.

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya
copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63